

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra archeologie

**Raně středověké pohřbívání a pravěké mohyly ve východních
Čechách**

Bakalářská práce

Autor: Tereza Janáková

Studijní program: B7109 Archeologie

Studijní obor: Archeologie

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Petr Hejhal, Ph.D.

Hradec Králové, 2018

Zadání bakalářské práce

Autor:	Tereza Janáková
Studium:	F15BP0227
Studijní program:	B7109 Archeologie
Studijní obor:	Archeologie
Název bakalářské práce:	Raně středověké pohřbívání a pravěké mohyly ve východních Čechách.
Název bakalářské práce AJ:	Early mediaeval burials and ancient barrows in east Bohemia.

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce bude aktualizovat pohled na raně středověké pohřbívání ve východních Čechách a jeho vztah k pravěkým mohylám. Mohyly jsou specifickým typem pohřebního areálu. Byly v terénu viditelné a evidentně splňovaly představu populací žijících v různých obdobích pravěku o tom, jak má vypadat pohřebiště. Nejmladší mohyly byly ve východních Čechách nasypávány v raném středověku. Ve více případech byly pro raně středověké pohřbívání využity pravěké mohylníky, a nebo byly hroby přímo zapuštěny do pravěkých mohyl. V některých případech byly raně středověké ploché hroby vykopány s jasnou prostorovou vazbou na pravěké mohyly. Fenomén využívání pravěkých památek pro raně středověké pohřby je znám i z jiných částí Evropy. Ne všechny archeologicky zkoumané mohylníky ve východních Čechách byly prozkoumány v úplnosti a naše informace o využití těchto lokalit v minulosti není z tohoto důvodu komplexní. Autorka na základě literatury proto vytvoří soupis katalog všech známých mohylových pohřebišť na vymezeném území. Pozornost bude věnována kulturám zastoupeným na jednotlivých lokalitách, přičemž hlavní důraz bude kladen na pohřby raně středověké. Autorka bude sledovat prostorový vztah mohylových lokalit a vybraných jevů (vzdálenost od nejbližšího vodního toku, nadmořská výška, nejbližší známé středověké sídliště,). Cílem bude prověřit, zda raně středověké populace nepreferovaly pravěké mohylníky se specifickými vlastnostmi. Jinými slovy odlišují se mohylové lokality s raně středověkou komponentou svými prostorovými vlastnostmi od mohylníků bez raně středověké komponenty? Jedním z výstupů bude i geodatabáze popisovaných lokalit. Problematika využití pravěkých památek pro raně středověké pohřby bude zasazena do kontextu území České republiky (s nutnými přesahy).

Hejhal, P. - Lutovský, M. 2012: In agris sive in silvis... Secondary medieval burials in ancient barrows in Bohemia. In: Salamon, M. - Wołoszyn, M. - Musin, A. - Špehar, P. (eds.) 2012: Rome, Constantinople and Newly-Converted Europe Archaeological and Historical Evidence. Kraków - Leipzig - Rzeszów - Warszawa, 517-524. Lutovský, M. 1996: Hroby předků. Sonda do života a smrti dávných Slovanů. Praha. Lutovský, M. 2001: Encyklopedie slovanské archeologie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha. Machová, B. 2015: Mohylová pohřebiště z oblasti Chřibů, Kyjovské pahorkatina a Ždánického lesa. Využití GIS a jednoduché statistiky z pohledu prostorových analýz, *Studia Archaeologica Brunensia* 20/2, 95-110. Turek, R. 1956: Mohyly českých Charvátů. *Slavia Antiqua* 5, 102-161, Poznaň. Vokolek, V. 1999: Východočeská halštatská pohřebiště. Pardubice.

Garantující pracoviště: Katedra archeologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Petr Hejhal, Ph.D.

Oponent: Mgr. Pavel Drnovský, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 24.11.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením Mgr. Petra Hejhala, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 25. 4. 2018

.....

Tereza Janáková

Děkuji Mgr. Petru Hejhalovi, Ph.D. za ochotu a užitečné rady v průběhu tvoření práce. Dále bych ráda poděkovala PhDr. Zuzaně Bláhové, Ph.D., Mgr. Tomáši Mangelovi, Ph.D. a Mgr. Richardu Thérovi, Ph.D. za poskytnuté konzultace. V neposlední řadě děkuji své rodině a blízkým za podporu a trpělivost.

Anotace

Janáková, Tereza. Raně středověké pohřbívání a pravěké mohyly ve východních Čechách. Hradec Králové: Filosofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2016. Bakalářská práce.

Cílem této bakalářské práce je vytvořit soupis – katalog – všech mohylových pohřebišť na území východních Čech. Poslední celkový soupis pro dané území pochází z roku 1956. Je tedy třeba problematiku aktualizovat a doplnit na základě další literatury. U sepsaných lokalit je potom sledováno jejich prostorové umístění v krajině na základě vybraných jevů. Pozornost je také věnována kulturám, které jsou zastoupeny na jednotlivých lokalitách, a problematice dodatečných pohřbů do pravěkých mohyl v raném středověku. Cílem je pomocí statistických metod ověřit, zda se liší lokality, na kterých je vedle pravěké kultury zastoupena i raně středověká, a lokality čistě pravěké. Práce obsahuje doprovodný obrazový materiál pro znázornění polohy jednotlivých mohylníků.

Klíčová slova: východní Čechy, pohřbívání, mohyla, pravěk, raný středověk

Annotation

Janáková, Tereza. Early Mediaeval Burials and Ancient Barrows in East Bohemia. Hradec Králové: Faculty of Arts, University of Hradec Králové, 2016. Bachelor Degree Thesis.

The aim of this thesis is to create a list – a catalogue – of every known barrow sites in East Bohemia. The last catalogue for the given territory was made in 1956. It is desirable to update and add information about this issue supplemented by other sources. The listed locations are assessed from the point of view of their spatial positioning in terrain based on chosen phenomena. The attention is also paid to cultures that occupied individual localities and also to the issue of additional early medieval burials into the prehistoric barrows. The aim is to verify whether the prehistoric barrow sites with and without the early medieval components differ by using statistical methods. Additionally, the thesis includes a map documentation to illustrate the locations of the barrow sites.

Keywords: East Bohemia, burials, grave barrow, prehistory, Early Middle Age

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Dějiny bádání.....	12
3 Metodický postup	14
3.1 Cíle práce	14
3.2 Prostorové vymezení.....	14
3.3 Metoda	15
3.4 Sledované jevy.....	16
3.4.1 Lokalizace	16
3.4.2 Nadmořská výška.....	17
3.4.3 Orientace svahu.....	17
3.4.4 Vzdálenost od vodního toku	17
3.4.5 Viditelnost.....	18
3.4.6 Datování.....	18
4 Mohylové pohřbívání.....	20
4.1 Doba bronzová.....	20
4.1.1 Střední doba bronzová	21
4.1.2 Mladší a pozdní doba bronzová	21
4.2 Starší doba železná.....	22
4.2.1 Doba halštatská	22
4.2.2 Pozdní doba halštatská.....	23
4.3 Mladší doba železná.....	23
4.4 Raný středověk	23
4.5 Dodatečné pohřby do mohyl.....	24
4.5.1 Pravěk	24
4.5.2 Raný středověk	25
5 Katalog lokalit.....	27

5.1 Bašnice.....	27
5.2 Běstviný	29
5.3 Bukvice	31
5.4 Bystřice	32
5.5 Dobřenice.....	34
5.6 Dvakačovice.....	36
5.7 Holešovice	38
5.8 Hradec Králové – Slezské Předměstí.....	40
5.9 Hvozdnice	42
5.10 Chotělice	44
5.11 Jaroměř.....	46
5.12 Keteň.....	46
5.13 Konecchlumí.....	47
5.14 Kopidlno	48
5.15 Kovač	49
5.16 Krčín	51
5.17 Lodín.....	52
5.18 Mlázovice.....	54
5.19 Nadslav	55
5.19.1 Nadslav I – Starohrádecký les	56
5.19.2 Nadslav II – U mohyl.....	57
5.19.3 Nadslav III – Bortovna	58
4.19.4 Nadslav IV – U cesty do Štídel.....	59
5.20 Nahořany.....	60
5.21 Nečas.....	62
5.22 Opočno.....	63

5.23 Ostašovice	63
5.24 Petrovice	64
5.24.1 Petrovice I – Farský les.....	64
5.24.2 Petrovice II – Les Mečník.....	66
5.25 Plačice – Stěžery	68
5.26 Prachovské skály.....	70
5.26.1 Prachovské skály I – Holý vrch	71
5.26.2 Prachovské skály II – Kozí Hřbety	72
5.26.3 Prachovské skály III – Mršinec	73
5.26.4 Prachovské skály IV – Pod Přivýšinou.....	74
5.27 Přepychy	75
5.28 Sadová.....	76
5.29 Slatiny	77
5.30 Slavhostice	79
5.30.1 Slavhostice I – Pod hradištěm.....	80
5.30.2 Slavhostice II – U tarasů	81
5.31 Soběraz.....	82
5.32 Srch	82
5.33 Stračovská Lhota.....	83
5.34 Sukorady	85
5.35 Velešice.....	87
5.36 Vojenice	89
5.37 Volanice	91
5.38 Volovka.....	92
5.39 Votuz.....	93
5.40 Vršce	95
5.40.1 Vršce I – Podháj.....	96

5.40.2 Vršce II – Pševeský les	97
5.40.3 Vršce III – U louky	98
5.40.4 Vršce IV – Zadní kaluž	99
5.41 Vysoké Veselí	100
5.41.1 Vysoké Veselí I – Zádušní les	101
5.41.2 Vysoké Veselí II – Panský les	102
5.42 Vysoký Újezd nad Dědinou	103
5.43 Židovice	105
6 Lokalizace	107
7 Datování	108
8 Geomorfologické charakteristiky lokalit	109
8.1 Nadmořská výška	109
8.2 Orientace svahu	111
8.3 Vzdálenost od vodního toku	112
9 Viditelnost	113
10 Shrnutí poznatků	114
10.1 Lokalizace	114
10.2 Datace	114
10.3 Nadmořská výška	115
10.4 Orientace svahu	115
10.5 Vzdálenost od vodního toku	116
10.6 Viditelnost	116
11 Závěr	117
Literatura	119
Seznam vyobrazení v textu	125
Seznam grafů	129

1 Úvod

Mohylové pohřbívání je fenoménem, který prostupuje dějinami od pravěku po raný středověk. Mohyly jsou dodnes výrazným krajinným prvkem dochovaným zejména v lesnatých oblastech, kde nebyly v minulosti zničeny zemědělskou činností. Nasypávány byly již od eneolitu, později v době bronzové a době železné (zejména starší) a nejmladší pocházejí z raného středověku (Lutovský 2001, 192). V pozdějších obdobích pravěku a v raném středověku byly v terénu ještě lépe viditelné než dnes. V mladší době železné a zejména v raném středověku bylo zvykem ukládat zemřelé do pláštů již existujících mohyl (Hejhal – Lutovský 2012, 518).

Mohylový způsob pohřbu se nevyskytuje plošně ve střední Evropě, ale pouze v oblastech, z nichž na území České republiky zasahují tři (Lutovský 1989, 61). Jižní a západní Čechy jsou z hlediska archeologie poměrně obsáhle zpracované (již díky badání F. X. France, dále potom díky rozvoji krajinné archeologie a zájmu o mohyly na Západočeské univerzitě v Plzni), ale Čechy východní v tomto ohledu stále zaostávají. Předkládaná práce si proto klade za úkol vytvořit co nejobsáhlejší soupis lokalit s mohylovými pohřby na daném území.

Na známých lokalitách potom budou sledovány různé geomorfologické charakteristiky pro určení polohy v krajině. Díky tomu je možné zkoumat souvislost lidských aktivit s přírodním prostředím. Na základě těchto informací se bude práce snažit odpovědět na následující otázky: Jaké faktory ovlivňovaly výběr polohy pro vybudování pohřebiště v různých obdobích? Liší se tyto faktory u pravěkých pohřebišť s raně středověkou komponentou a bez ní? V případě existence některých vazeb by bylo potom možné predikovat další lokality, na kterých by se areály tohoto typu mohly vyskytovat a také vytvářet teoretické závěry o symbolických představách a strukturách minulých společností (srov. Neustupný 2000).

Téma vtahu pohřebních areálů k přírodnímu prostředí přichází do povědomí až v posledních letech, zejména díky práci odborníků Západočeské univerzity v Plzni (M. Kuna, P. Křišťuf, P. Menšík a další). Je to z důvodu, že pohřebiště jsou kulturně specifitější a faktory jsou individuálnější, než je tomu u sídelních areálů. Ty podléhaly mnohem praktičtějším a pro nás lépe srozumitelným faktorům v krajině. Některé typy pohřbů (například žárové) jsou také hůře zachytitelné a je jich ve většině regionů méně (Kuna 2008, 79–80).

2 Dějiny bádání

Josef Duška (Duška 1898) publikoval pojednání o archeologických lokalitách v Královéhradeckém kraji, kde mimo jiné zmínil také slovanské mohyly. V období konce 19. století také přicházejí první terénní výzkumy těchto lokalit, například Albín Stocký se zabýval výzkumem mohylníku Petrovice-Mečník (okr. Hradec Králové), na Bydžovsku působil také J. Honza, zejména na lokalitě Petrovice-Farský les (okr. Hradec Králové). Jan Karel Hraše prozkoumal lokality Opočno, Ostašovice, Přepychy a Vysoký Újezd nad Dědinou (vše okr. Rychnov nad Kněžnou) a Nahořany (okr. Náchod) (Hraše 1874). O trochu později, na počátku 20. století, byla v okrese Rychnov nad Kněžnou prozkoumána ještě lokalita Běstviný Josefem Ladislavem Píčem (Píč 1906), který také vytvořil „Seznam mohyl z poslední doby pohanské“, kde jsou zaznamenány lokality z celého území Čech (Píč 1909, 25–32).

Významnou osobností hradecké archeologie, ale především muzeologie byl Ludvík Domečka. Od roku 1895 řídil královéhradecké muzeum, inicioval výstavbu nové budovy, kde potom dále rozšiřoval archeologické a historické sbírky. Jeho archeologický zájem byl zaměřen na celé severovýchodní Čechy (Vích 1979, 6–7). Provedl výzkum na lokalitách Lodín, Petrovice-Mečník, Stračovská Lhota (vše okr. Hradec Králové) a na dalších lokalitách, které považoval za mohylníky z období raného středověku (Hejhal 2005, 88), které také publikoval (Domečka 1925, 1933).

V letech 1935–1941 probíhaly archeologické výzkumy v Prachovských skalách pod vedením Rudolfa Turka. Významné objevy zde učinil také profesor jičínského gymnázia Josef Haken a Jaroslav Böhm (Ulrychová 2006, 12). O mohylách pojednává R. Turek ve svém díle Prachovské skály na úsvitě dějin (Turek 1946). Jeho nejzásadnější prací v oblasti raně středověkých mohyl byl soupis památek, který vyšel v roce 1956 v časopise *Slavia Antiqua* (Turek 1956). Kromě Prachovských skal prováděl archeologický výzkum také na lokalitě Nadslav (okr. Jičín). Dalším badatelem v oblasti Jičínska byl Miloš Šolle, který zkoumal lokalitu Vršce a podílel se na výzkumu lokality Mužský. Antonín Knor se věnoval archeologickému výzkumu lokality Dvakačovice, kterou ovšem nepublikoval (Hejhal 2005, 89). Nálezové okolnosti sepsal V. Turčan (Turčan 1984) a archeologický materiál vypublikoval Jan Frolík ve Zpravodaji KMVČ (Frolík 1988).

Vít Vokolek provedl revize některých starých výzkumů a dále také publikoval informace o mohylníku v Jeřicích (okr. Jičín) (Vokolek 1964). Věnoval se zejména halštatskému období, kde se samozřejmě také dotýká problematiky mohylového pohřbívání (Vokolek 1999, 2008). Petr Hejhal se již ve své diplomové práci zaměřil na pohřbívání v raném středověku. V rámci záchranného výzkumu na trase dálnice D11 zkoumal raně středověké pohřebiště s mohylami na katastrech Plačice a Stěžery (Hejhal 2016). Dále spolu s Michalem Lutovským publikovali článek zabývající se dodatečnými pohřby v raném středověku na příkladech lokalit Petrovice – Farský les a Vysoký Újezd nad Dědinou (obě okr. Hradec Králové) (Hejhal – Lutovský 2012). M. Lutovský významně přispěl svou prací o mohylových oblastech a jejich interpretaci ve střední Evropě (Lutovský 1989). Mnoho mohylníků zapsal do publikace Encyklopedie slovanské archeologie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (Lutovský 2001). Revizi Turkova výzkumu v Prachovských skalách provedla Eva Ulrychová (Ulrychová 2006). Významná je ale zejména její práce Soupis mohylových pohřebišť na Jičínsku (Ulrychová 2007), která je jediným novým kompletním soupisem ve východních Čechách.

3 Metodický postup

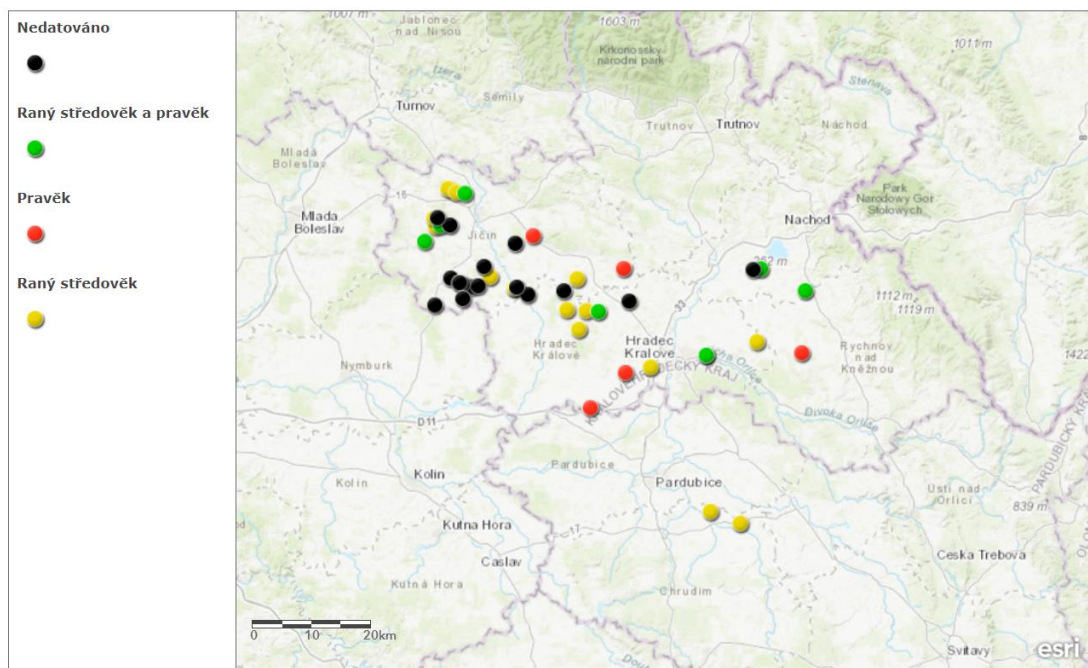
3.1 Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je v první řadě na základě literatury vytvořit soupis všech známých lokalit s mohylovými pohřebišti v daném regionu se soustředěním na kultury zastoupené na jednotlivých mohylnících. Dále budu u všech lokalit sledovat prostorové vztahy s předem vybranými jevy, např. vzdálenost od vodního toku či nadmořskou výšku. Výsledkem práce bude posouzení, zda se svými dispozicemi liší lokality s raně středověkou komponentou od lokalit čistě pravěkých. Tedy zhodnocení, zda raně středověké populace pro své pohřby preferovaly některé vlastnosti mohylníků.

3.2 Prostorové vymezení

Práce se bude zabývat mohylami ve východních Čechách. Přesnější vymezení vychází z článku Rudolfa Turka (Turek 1956), kde je sledováno deset skupin podle toků řek se snahou přiřadit ke každé skupině významné starší hradiště. To odpovídá teorii o slovanských kmenech, která tvrdí, že každá skupina Slovanů měla své centrum. Tato domněnka nebyla nikdy prokazatelně vyvrácena ani potvrzena. V předkládané práci není tato spojitost podstatná, proto jsou hradiště vynechána. Vymezení podle vodních toků je zvoleno z toho důvodu, že významné krajinné prvky měly vliv na umístění pohřebních i jiných areálů v průběhu celých dějin (srov. Kuna 1997).

Skupiny jsou popsány podél Metuje, Bystřice, horní a dolní Cidliny, Horní Mdliny, Klejnarky a Chrudimky (Turek 1956, 150). Další tři jsou vázány na řeku Jizeru, ale s těmi tato práce nepracuje, protože už spadají spíše do středních Čech. V tomto vymezení se jedná o okresy Hradec Králové, Chrudim, Jičín, Náchod a Pardubice.

Obr. 1: Rozložení lokalit na vymezeném území, vytvořeno pomocí www.arcgis.com

3.3 Metoda

Předkládaná práce se týká prostorové archeologie, která se věnuje uspořádání pramenů v prostoru a skrze jejich zkoumání získává nové poznatky. Prostorová archeologie se pojí nejvíce s nedestruktivními metodami a postupy, díky nimž je možné získat vyvážené informace o území větší plochy (Kuna et al. 2004, 445).

Většina prací zabývajících se vztahem pohřebních areálů a jejich přírodního prostředí používá k vyhodnocování faktorů geografické informační systémy (GIS), které zaznamenaly v posledních letech velký rozvoj. Analýza reliéfu je pro archeologii velice podstatná, protože prostředí, ve kterém člověk žije na něj působí ať už přímo anebo nepřímo svým vlivem na vodní síť či vegetační pokryv. Vznikla speciální disciplína nazývaná kvantitativní geomorfologie, která analyzuje vlastnosti reliéfu za pomoci trojrozměrného digitálního zobrazení (Kuna – Danielisová 2009, 56). Prvotní inspirací mi v tomto ohledu byla diplomová práce B. Machové: Mohylová pohřebiště z oblasti Chřibů, Kyjovské pahorkatiny a Ždánického lesa (Machová 2012). Velice podobné zpracování mají Mohylová pohřebiště na okrese Písek od O. Chvojky, P. Křišťufy a L. Rytíře (Chvojka – Křišťuf – Rytíř 2009).

Množství výzkumů se na rozdíl od předkládané práce zaměřuje na prostorové rozmístění mohyl v rámci mohylníků, na jejich přesné zaměření, velikosti a tvary

(např. Menšík – Křišťuf – Chvojka 2010; Kovářová – Křišťuf 2007; Chlevišťan – Křišťuf 2015).

Další nedestruktivní metodou, která je velmi dobře použitelná při výzkumu mohylových pohřebišť, je letecké laserové skenování krajiny, které je v dnešní době volně dostupné na internetových stránkách Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního (<http://ags.cuzk.cz/dmr/>). Tato technologie zaznamenává podrobný průběh reliéfu zemského povrchu krytého vegetací (Halota – Světlík 2014, 56). Tímto způsobem je možné vyhledávat nové a ověřovat stav dříve objevených lokalit i v lesních porostech (Čapek – Menšík 2013, 99). Na základě této metody vznikla například práce Mohylové pohřebiště u Stradonic – dokumentace současného stavu za pomoci leteckého laserového skenování (Křišťuf – Švejcar 2015).

Pro předkládanou práci byla vytvořena geodatabáze v prostředí GIS, se kterou je možné dále pracovat při rozšiřování práce. Pro zpracování výsledků byl použit program Excel od společnosti Microsoft.

3.4 Sledované jevy

V této kapitole jsou popsány všechny jevy sledované u každé z lokality, způsob jejich zjištění a jejich limity. Zjištěné výsledky budou souhrnně popsány a porovnány s jinými výzkumy v kapitolách 6–10.

3.4.1 Lokalizace

Jednotlivé parametry lokace byly určovány proto, aby byla lokalita co nejpřesněji zasazena do mapy a díky tomu mohlo probíhat zjišťování geomorfologických charakteristik. Vychází v první řadě z popisu v literatuře a následném ověření v mapových podkladech. V některých případech je mohylové pohřebiště zaznamenáno jako památka přímo na Mapy.cz (<https://mapy.cz/zakladni>), jindy je možné lokalitu dohledat za pomoci LIDARu (<http://ags.cuzk.cz/dmr/>). Vzhledem ke stáří mnohých výzkumů bohužel nebylo vždy možné přesnou lokalizaci určit. Většinou se jedná o dnes již neexistující mohylníky, které byly zničeny stavbou či zemědělskou činností. Někdy jde také o rozorané mohyly, které nejsou v literatuře dostatečně popsány a na dostupných leteckých snímcích nejsou patrné. Pro lokality bez možnosti přesného zaměření nebylo potom možné zjišťovat ani další

charakteristiky, jako je nadmořská výška, vzdálenost od vodního toku, sklon svahu či viditelnost.

Pro vyjádření lokace bylo zvoleno určení okresu, katastrálního území, parcelního čísla a GPS. Všechny tyto informace lze zjistit a znovu ověřit na internetovém serveru Mapy.cz (<https://mapy.cz/zakladni>), které jsou od nedávné doby napojeny na katastr nemovitostí. V případě, že bylo v literatuře uvedeno číslo pozemkové parcely, využila jsem možnost nahlížení do katastru nemovitostí na stránkách ČÚZK (<http://nahliznidokn.cuzk.cz/>). Při určování souřadnic GPS nebylo cílem zaměřit jednotlivé mohyly, pouze co nejlépe upřesnit polohu mohylníku. Byl proto zvolen jeden bod v pomyslném středu každé lokality.

3.4.2 Nadmořská výška

Nadmořskou výšku mohylníků sleduji proto, že se jedná o faktor, který měl vliv na umístění tohoto druhu lokalit. Pro každou lokalitu byla zjišťována minimální a maximální nadmořská výška pomocí analýzy výškopisu na stránkách ČÚZK (<http://ags.cuzk.cz/dmr/>) za použití Digitálního modelu reliéfu České republiky 5. generace. Vzhledem k tomu, že neprobíhalo zaměřování v terénu, není měření zcela přesné. Abych se vyhnula chybě v podobě zaměření případné terénní sníženiny, naměřila jsem vždy několik hodnot při nejnižším a nejvyšším okraji mohylníku. I v takovém případě by nepřesnost byla relativně malá a neměla by vliv na výsledek práce. Dodatečně byl pomocí funkce v Excelu vypočítán rozdíl nadmořských výšek na každé lokalitě.

3.4.3 Orientace svahu

Orientace svahu vůči světovým stranám byla zjišťována z Mapy.cz (<https://mapy.cz/zakladni>) podle vrstevnic a severky. I v tomto případě se jedná o geomorfologickou charakteristiku, která ovlivňovala umístění lokality v krajině.

3.4.4 Vzdálenost od vodního toku

Důvod určování vzdálenosti od vodního toku úzce souvisí se zjišťováním viditelnosti lokality. Pohřební lokality nemají přímou vazbu na vodní tok, ale váží se k sídelní jednotce, pro kterou je zase zásadní voda. Předpokládáme, že ze sídliště bylo vidět na pohřebiště. Na základě toho můžeme predikovat sídelní lokality v místech, kde se protíná blízký vodní tok s polem viditelnosti.

Vzdálenost mohylníku od nejbližšího vodního toku byla získána za pomoci funkce měření vzdálenosti na Mapy.cz (<https://mapy.cz/zakladni>). Výchozím bodem měření byl opět pomyslný střed lokality zaměřený GPS souřadnicemi. V některých případech byly uvedeny dvě vzdálenosti, pokud se vodní tok vyskytoval ve dvou různých směrech v podobné vzdálenosti. Pro statistické šetření byla použita vždy nejnižší možná hodnota. Mnoho lokalit se vyskytuje ve vyšších polohách svahů, proto bylo nejbližší vodotečí prameniště potoka.

Limitem tohoto měření je rozdíl mezi současnou vodní sítí a její podobou v pravěku či raném středověku. Vodní toky v dnešní podobě prošly proměnou díky činnosti člověka v krajině. Úpravou je myšleno zejména napřimování a zkracování toků z důvodu využití pro dopravu, ochranu měst před povodněmi či odvodňování zemědělsky využívaných ploch (Langhammer – Vajskebr 2007, 153).

3.4.5 Viditelnost

Viditelnost lokality byla řešena pomocí funkce Pole viditelnosti v aplikaci Analýzy výškopisu na stránkách ČÚZK (<http://ags.cuzk.cz/dmr/>). Pro všechny lokality jsem použila Digitální model reliéfu České republiky 5. generace, výšku stanoviště nad zvoleným bodem 2 m a vzdálenost pro výpočet 5000 m. Výstupem je pro každou lokalitu mapa s vyobrazením viditelnosti. Zároveň jsem si každý výstup uložila ve formátu shapefile, aby se mohl použít při dalším zpracování v prostředí GIS. Použitá aplikace prošla srovnáním s odpovídajícími nástroji v programu ArcGIS. Závěrem bylo, že výsledky i časová náročnost výpočtů jsou v obou případech stejná. Na rozdíl od programu ArcGIS není třeba při práci s aplikací Analýzy výškopisu trávit hodiny přípravou dat a tvorbou modelů (Břeňová – Bureš 2017, 18).

3.4.6 Datování

Díky provázání datace s geomorfologickými charakteristikami lokalit můžeme zjišťovat jejich případnou závislost a pokud by byla objevena, lze díky tomu určovat další potenciální lokality. Informace o dataci lokalit byla převzata z literatury. Terénní odkryv mohylových lokalit byl populární zejména v minulém a předminulém století. V dnešní době je těchto výzkumů minimum (např. Peška et al. 2014), v hlavní roli jsou při zkoumání mohyl nedestruktivní metody (Křišťuf – Švejcar 2015). Těmito postupy ale není možné zjistit či ověřit starší informaci o datování. Musíme se spolehnout na neúplné informace z výzkumů, které neprobíhaly dnes používanými způsoby,

probíhaly rychle, ne v úplnosti a nebyla pořizována dostatečná dokumentace. Příkladem je lokalita Petrovice, kde v roce 1872 ve dvou dnech proběhl výzkum 12 mohyl, ve kterých byly objeveny keramické nádoby. Dělníci je rozbili a zahodili, protože v nich nenašli žádné poklady (Hejhal – Lutovský 2012, 520).

4 Mohylové pohřbívání

Mohyla je uměle navršený pahorek v souvislosti s pohřbem, tvořený hlínou a většinou i kameny. Půdorys bývá okrouhlý nebo oválný. Pohřeb může být kostrový či žárový, uložený pod úrovní nebo na úrovni terénu, v náspu mohyly i na jejím povrchu. V pravěku se mohylové pohřbívání používalo v některých obdobích od středního eneolitu, nejvíce ve střední době bronzové a později v halštatu (Sklenář – Sklenářová – Slabina 2002, 210). V raném středověku se mohyly s žárovými pohřby vyskytují od počátku 8. století. Po přechodu ke kostrovému ritu se od mohyl neupustilo, jsou vršeny až do 10. století (Lutovský 2001, 192). Toto tvrzení vychází z doposud nejmladší zkoumané mohylové lokality v Čechách – Hlohovičky (okr. Rokycany) (Lutovský – Tomková 1994).

Ve většině případů se nejedná o osamocené mohyly, ale o jejich seskupení, které se označuje pojmem mohylník. Vyskytují se v oblastech napříč celým západoslovanským prostředím (Lutovský 2001, 192). V této oblasti bylo ohrazeno 15 mohylových oblastí, z nichž na naše území zasahuje Jihočesko-rakouská, Východočeská a Moravsko-západoslovenská oblast. Teorie existence mohylových oblastí se zdá přijatelnější, než zničení všech mohyl z raného středověku v poměrně širokých pásech (Lutovský 1989, 61, 69). Zřejmě se jednotlivá teritoria lišila svými pohřebními zvyky (Lutovský 1996, 24). V tomto místě ale můžeme zmínit některé lokality, například Hradec Králové – Slezské předměstí (Bláha – Horník 2015) nebo Plačice – Stěžery (Hejhal 2016, 27), které jsou prokazatelně mohylové, ale nebyly patrné v terénu. Je možné, že nadzemní relikt mohyl byly skutečně zničeny nebo jsou málo viditelné z důvodu poškození orbou v zemědělsky obdělávané krajině. Takové mohou být objevovány leteckou archeologií jako tomu bylo u lokalit Keteň a Soběraz (Ulrychová 2007, 469, 507).

4.1 Doba bronzová

Pohřbívání do mohyl je v době bronzové využíváno hojně nejprve pro tzv. mohylové kultury střední doby bronzové, kdy se tento způsob pohřbu stal obecnou formou úpravy hrobu. V mladší a pozdní době bronzové v kulturách popelnicových polí jsou mohyly vnímány jako odraz společenského postavení pohřbeného (Sklenář – Sklenářová – Slabina 2002, 210).

4.1.1 Střední doba bronzová

Střední doba bronzová je charakteristická sjednocením pohřebního ritu napříč velkou částí Evropy. Vršení umělých pahorků – mohyl nad hroby pojmenovalo hned několik kultur té doby (Chvojka – Křišťuf – Rytíř 2009, 98). Společné znaky se netýkají jen rituálů, ale také hmotné náplně (Filip 1948, 189). Nelze zatím s jistotou říci, proč a jak toto sjednocení proběhlo, víme ale, že prostředím vzniku nové kultury byla Karpatská kotlina (Jiráň 2008, 76).

Změna na našem území probíhá pozvolně. Zaznamenáváme ji na konci předchozího období v únětické kultuře. Z jihozápadu přichází věteřovská kultura ve dvou vlnách. Obě se rozšiřují ze středních Čech po toku Vltavy a Labe. Postup je zřejmý z rovinných i výšinných sídlišť a zejména z keramiky nalezené v mohylách. Druhá vlna s sebou přinesla jednu z kulturních entit, které se usídlily na našem území. Byla to středodunajská mohylová kultura. Přišla zřejmě ze středního Podunají přes Moravu a Českomoravskou vrchovinu do středních a severozápadních Čech. V jižních Čechách je další doložená mohylová kultura, která si udržuje vazbu na střední Podunají a Karpatskou kotlinu z předcházejícího období. Pohřební ritus je zde pokračováním minulé tradice (Jiráň 2008, 76–77).

Východní Čechy tvoří okrajové území mohylové kultury. Archeologické výzkumy zde vykazují nízkou míru osídlení mezi koncem únětické a počátkem lužické kultury (Jiráň 2008, 77). Hroby zde jsou doloženy pouze ploché, velmi mělce uložené. Právě kvůli nízké hloubce se předpokládá i zde původní existence mohylových naspů, které byly později zničeny zemědělskou činností (Jiráň 2008, 122).

Z geomorfologického hlediska se mohylníky nacházejí na rovinách či mírných svazích a nemají preferovanou světovou stranu, kam by byly orientovány. Nadmořská výška není větší než 500 m. n. m (Jiráň 2008, 122).

4.1.2 Mladší a pozdní doba bronzová

Pohřební ritus v mladší době bronzové opět prochází změnou v celé střední Evropě. Kostrové pohřby až na výjimky vystřídají ploché žárové pohřby ukládané v popelnicích, díky kterým se tomuto období říká doba popelnicových polí (Chvojka – Křišťuf – Rytíř 2009, 126).

Na území Čech se nacházejí tři kulturní oblasti (Bouzek 2011, 96). Ve středních, jižních a severozápadních Čechách je nejprve kultura knovízská a v pozdní

době bronzové její štítarský stupeň. Západní Čechy jsou obsazeny v mladší době bronzové milavečskou kulturou, na kterou poté navazuje nynický stupeň. Severní a východní Čechy sjednocuje kultura lužická, kterou vystřídá slezskoplatěnická kultura. Odlišné jsou vazby v lužické kultuře. Východní Čechy se podobají v nálezovém spektru Polsku a Moravě. Severočeská skupina je navázána na saské prostředí (Jiráň 2008, 129).

V některých kulturách existují i výjimky z jednotného pohřebního ritu. Například v knovízské kultuře jsou nalézány také kostrové pohřby. Ve východních Čechách nejsou tyto výjimky zastíženy, nenacházíme zde ani kostrové pohřby, ani nepietní ukládání zemřelých na sídlištích (Jiráň 2008, 225).

Z předchozího období stále v některých případech přetrvává zvyk pohřbívání pod mohylami, ale i zde jsou pohřby povětšinou žárové (Chvojka – Křišťuf – Rytíř 2009, 126). Mnoho drobných mohyl i celé mohylníky zanikly z důvodu zemědělského využívání krajiny (Vokolek 1964, 20). Nekropole lužické kultury zahrnují ploché žárové hroby i mohyly současně (Jiráň 2008, 226). Ve velké mohyle ve středu pohřebiště byl často pohřben společensky významný jedinec (Bouzek 2011, 90). V okolí byly rozmístěny menší mohyly a ploché hroby (Jiráň 2008, 226).

4.2 Starší doba železná

Starší doba železná navazuje v pohřebním ritu na mladší a pozdní dobu bronzovou. I zde je pohřeb pod mohylou zřejmě společenskou výsadou a jejich výskyt není běžný. To může být samozřejmě ovlivněno stavem dochování v zemědělsky využívané krajině (Sklenář – Sklenářová – Slabina 2002, 210–211).

4.2.1 Doba halštatská

V době halštatské zaznamenáváme na území Čech čtyři kultury: bylanskou, halštatskou mohylovou, slezskoplatěnickou a billendorfskou (Venclová 2008, 13–15). Východní Čechy jsou z většiny obsazeny slezskoplatěnickou kulturou, ale na Mladoboleslavsku a Mnichovohradištsku se setkává s kulturou bylanskou s velkými knížecími pohřby v mohylách (Filip 1948, 226). Pohřební ritus je nadále žárový, ukládaný do popelnic, případně do jam (Vokolek 1993, 60). Dříve se v prostředí východních Čech nepředpokládala existence mohyl, ale novější výzkumy V. Vokolka jejich přítomnost dokazují (Koutecký 2007, 131). Mohyly se předpokládají u hrobů,

kde žlábek okolo pohřbu naznačuje dřevěnou konstrukci, kterou mohla být palisáda nebo ohrada z prken. Náspy nebyly velké, průměr se pohyboval od dvou do sedmi metrů. Dále existovaly tzv. „knížecí“ mohyly na hranici s bylanskou kulturou. Pohřby byly ukládány do obdélníkových komor. Jsou od sebe vzdáleny přes 20 metrů, tudíž náspy měly větší průměr (Vokolek 2008, 96–97).

4.2.2 Pozdní doba halštatská

Pozdní doba halštatská je období, kdy mizí kulturní rozdíly mezi regiony. Sjednocená hmotná náplň přechází z doby halštatské do latéské (Venclová 2008, 100). V celých Čechách ubývá mohylových pohřbů, přechází se na ploché pohřbívání. Starší mohylníky jsou už v této době používány pro dodatečné pohřby přímo do mohyl nebo do jejich okolí. Převažuje žárový ritus, ale objevují se již i kostrové pohřby na pohřebištích (Venclová 2008, 137–138). Ve východních Čechách jsou mohyly méně četné, pravděpodobně se nedochovaly, nasvědčují tomu větší vzdálenosti mezi hroby (Venclová 2008, 140).

4.3 Mladší doba železná

Na přelomu starší a mladší doby halštatské se mohyly postupně vytrácejí, ale v některých oblastech, např. v jižních Čechách, známe nálezy mohylových pohřebišť s latéskou hmotnou kulturou (Jansová 1962, 327–328). Pohřbívání v mohylách trvá po celé 6. století př. n. l. a končí na počátku 4. století př. n. l. Byly vršeny ze zeminy, někdy s kamenným věncem. Nové mohyly jsou budovány zejména pro vyšší sociální vrstvu, společensky méně významní mohli být pohřbeni do starších mohyl z předchozích období pravěku (Waldhauser 2001, 86–87).

Mohylová pohřebiště se nenacházejí na celém našem území, dochovala se pouze v jižních a západních Čechách. V jiných oblastech mohla být zničena rozvinutým zemědělstvím (Waldhauser 2001, 86). Ve východních Čechách nebyly objeveny žádné latéské mohyly (za laskavé sdělení děkuji Mgr. T. Mangelovi, Ph.D.). Za zmínku stojí nedatovaný mohylník v Chotělicích (okr. Hradec Králové), který posloužil pro uložení latéského depotu militarií (Mangel 2016, 16).

4.4 Raný středověk

Znovu se mohyly objevují v raném středověku od počátku 8. století, ale nejvíce jich pochází ze století 9. Souvisí nejprve se žárovými hroby, ale ani po změně ritu na

konci 9. století se od nasypávání umělých pahorků neupustilo. Postupně se ale mohly vytrácí vlivem christianizace a začíná se pohřbívat na plochých řadových pohřebištích (Hejhal – Lutovský 2012, 518). Pohřbívání pod mohylami končí v průběhu 10. století (Lutovský – Tomková 1994, 103). Na našem území souvisí tento typ pohřbívání spíše s chudším venkovským obyvatelstvem, než s mocenskou elitou jako je tomu u jiných kmenů na východě Evropy (Lutovský 1996, 22).

Jak již bylo řečeno, raně středověké mohyly se na území Čech vyskytují jen v určitých oblastech. Kromě jižních a západních jsou to i pro tuto práci klíčové Čechy severovýchodní. Velikost mohyl je proměnlivá, průměr se pohybuje mezi 2–15 metry a výška od 20 centimetrů až po 2 metry. Tvar je obvykle kruhový nebo oválný. Z archeologického hlediska jsou zajímavé mělké příkopy, které v některých případech obklopují mohylu. Sloužily k získání materiálu pro vytvoření pahorku (Lutovský 2001, 192). Ve východních Čechách sledujeme tři fenomény v úpravě mohylového hrobu, které jsou prokázány na více lokalitách. Prvním jsou „udupané“ spodní části mohyly, které mohou být interpretovány jako doklad pohřebních obřadů. Na několika lokalitách byla na bázi mohyly objevena čtyřúhelná dřevěná konstrukce se stopami ohně s kostrovými i žárovými pohřby. Poslední zvláštní úpravou je využití kamene v podobě kamenného obložení nebo jádra. Jedna mohyla v Prachovských skalách byla přisypána ke skalnímu výchozu (Hejhal 2005, 91). V případě žárových pohřbů se spálené ostatky ukládaly nejprve v nádobě na vrcholu mohyly nebo na kůlu umístěném v násypu. Později se spálené kosti vkládaly do násypu mohyly postupným vhazováním v různých úrovních. Vždy šlo jen o symbolickou část pozůstatků. Kostrové pohřby se ukládaly na povrch terénu nebo do zahloubené jámy (Lutovský 2001, 192–193).

4.5 Dodatečné pohřby do mohyl

4.5.1 Pravěk

V terénu výrazně patrné mohyly splňovaly představu pro hrob pravěkých i středověkých kultur, proto mohly být využívány jiným lidem, než který je vytvořil. Dodatečné pohřby do starších mohyl jsou známé již od konce doby bronzové. Například na Plzeňsku bylo na několika lokalitách doloženo ukládání mladobronzových, halštatsko-laténských a laténských pohřbů do mohyl pocházejících ze střední doby bronzové (Křišťuf – Praumová – Švejcar 2011, 114). To samé známe

z pohřebiště v Boroticích (okr. Znojmo), kde byly do mohyl z doby bronzové ukládány další pohřby v době laténské (Čižmářová – Stuchlík 2014, 471).

4.5.2 Raný středověk

Tento zvláštní způsob pohřbu se dále praktikoval také v raném středověku, a to i potom, kdy přestaly být navršovány nové mohyly, tedy v 11. a 12. století. Poslední slovanské mohylníky vznikaly na konci 10. století. V té době se začalo pohřbívat na plochých řadových pohřebištích díky vlivu christianizace. Předkřesťanské obyvatelstvo na našem území nadále přežívalo ještě mnoho let a uchovávalo si své tradice (Hejhal – Lutovský 2012, 518). Prokázané dodatečné pohřby do mohyl máme například z lokality Údraž (okr. Písek), kde byly do halštatských mohyl uloženy žárové hroby z raného středověku (Frölich – Lutovský – Jiřík 2008, 223–225). Složitě je odlišit pohřby přidávané do současných nebo mírně starších mohyl. Není možné jednotlivé pohřby natolik přesně datovat, protože většinou obsahují pouze rozbité nádoby a téměř žádné milodary (Hejhal – Lutovský 2012, 519).

Přímo z území východních Čech pocházejí nálezy pohřbů v mohylách, které jsou mladší než nejstarší nasypávané mohyly (Hejhal – Lutovský 2012, 520). Příkladem je lokalita Petrovice – Farský les (okr. Hradec Králové), kde byla pod největším násypem objevena kostra, které u levé ruky ležel denár Břetislava I. z 11. století (Honza 1892, 623). Bylo by možné lokality tohoto typu interpretovat jako pokračování mohylového ritu na východě Čech (Turek 1956, 141), ale zatím je považujeme za dodatečné pohřby do již existujících mohyl (Hejhal 2005, 91).

V případě dodatečných pohřbů do mohyl se nemusí vždy jednat o umístování přímo do konstrukce mohyly. Jsou známy případy, kdy jsou rozmístěny raně středověké ploché hroby v prostoru mezi pravěkými mohylami. Takovouto lokalitou je například Brandýsek (okr. Kladno). Zde byl pohřební areál využíván v eneolitu, v době římské a v raném středověku, přičemž raně středověké pohřby respektují eneolitické mohyly, které musely být v té době patrné (Šmejda 2001, 504–509).

Důkaz o pohanských způsobech pohřbívání v křesťanské době máme i v Kosmově kronice, kde jsou popsány zákazy českých knížat. Pod pokutou je zakázáno pohřbívat v lesích a na polích. Zemřelý potom musí být pohřben znovu na křesťanském hřbitově (Lutovský 1996, 134).

Dokonce existují doklady využití mohyl i v pozdějších období, například na lokalitě Mohelno je mohyla, na které jsou umístěna boží muka (Košťuřík – Kovárník – Měřínský – Oliva 1986, 218, pol.75).

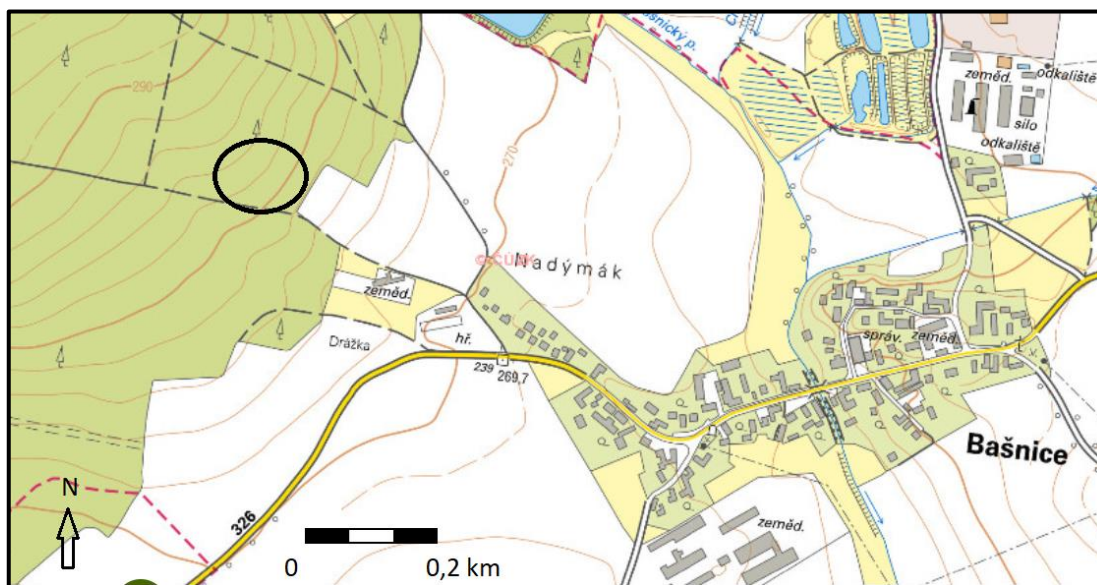
5 Katalog lokalit

Předkládaný katalog mohyl vychází primárně ze soupisu raně středověkých mohyl ve východních Čechách (Turek 1956), doplněný informacemi ze starší literatury, případně aktualizovaný podle literatury novější. Druhým největším zdrojem byl Soupis mohylových pohřebišť na Jičínsku (Ulrychová 2007). Několik lokalit bylo doplněno z další literatury (např. Vokolek 1999).

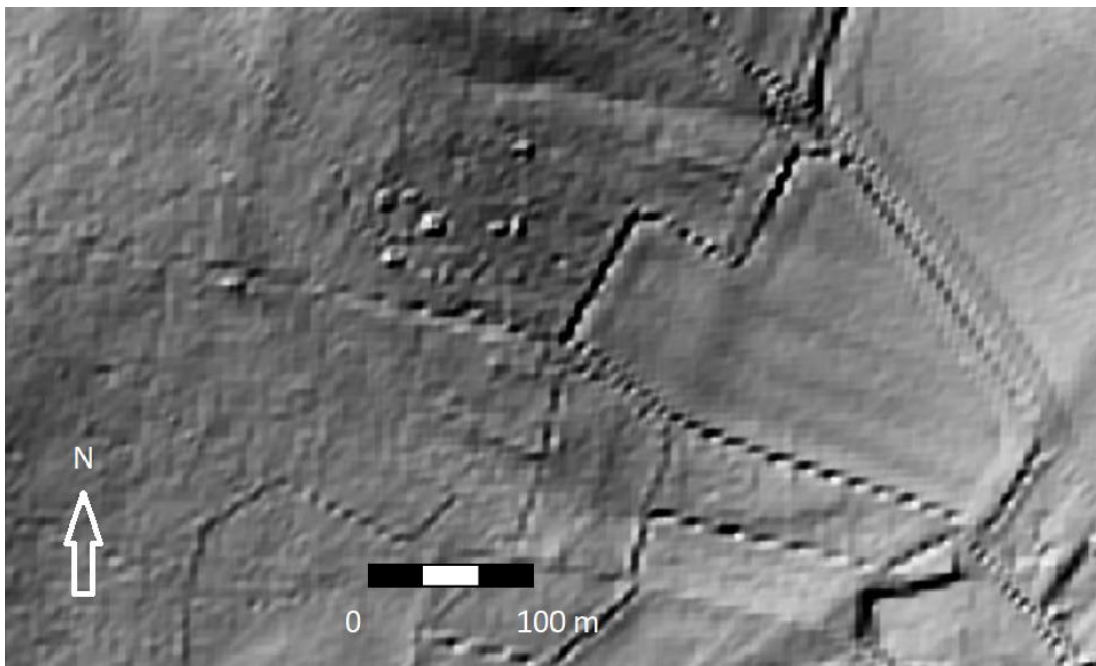
5.1 Bašnice

Okres: Jičín, katastrální území: Bašnice, parcelní číslo: 422/3, GPS: 50.3363922N, 15.5918172E, nadmořská výška min.: 281 m. n. m., nadmořská výška max.: 285 m. n. m.

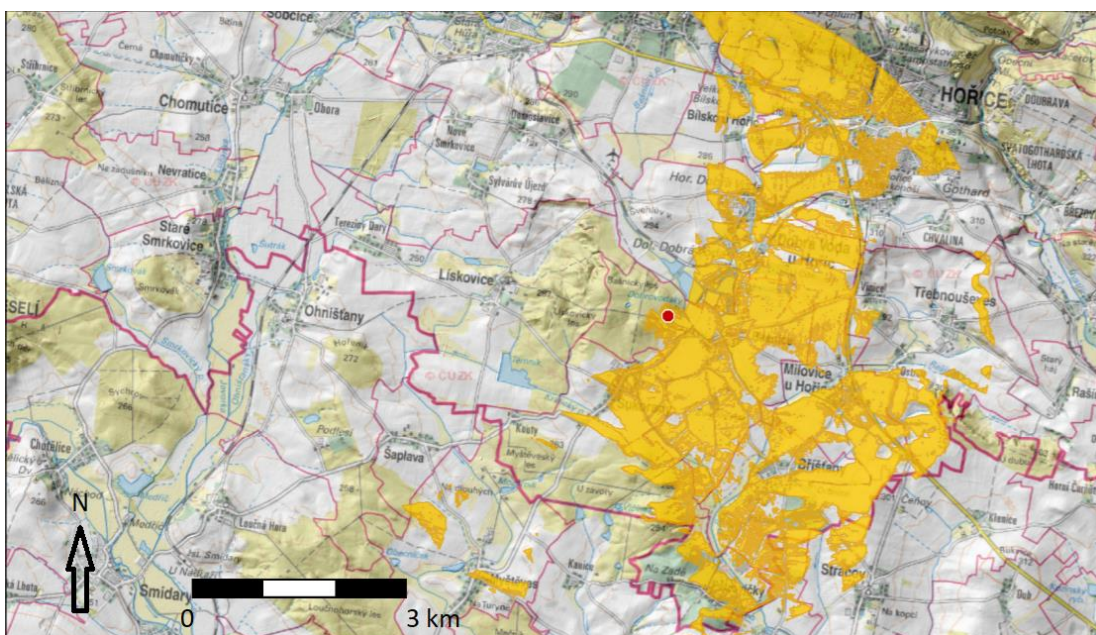
Pohřebiště v Bašnicích objevil J. L. Píč, který zde popsal 8–10 mohyl (Píč 1909, 25). Většina materiálu z lokality je nezvěstná, kromě jednoho fragmentu keramiky (Turek 1956, 104). Nachází se severozápadně od obce Bašnice na okraji Bašnického lesa na jihovýchodním svahu. Ve vzdálenosti 590 metrů od mohylníku teče Bašnický potok. Lokalitu lze podle nálezů datovat do raného středověku (Lutovský 2001, 18).

Obr. 2: Poloha lokality Bašnice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 3: Mohyly na lokalitě Bašnice, mapové podklady cuzk.cz

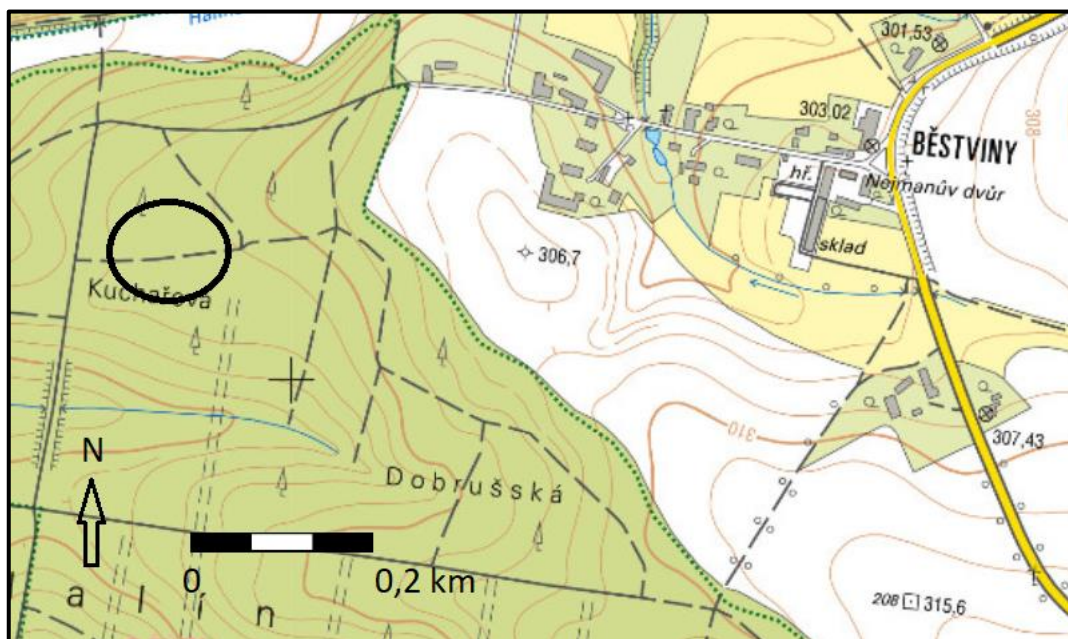

Obr. 4: Viditelnost z lokality Bašnice, mapové podklady cuzk.cz

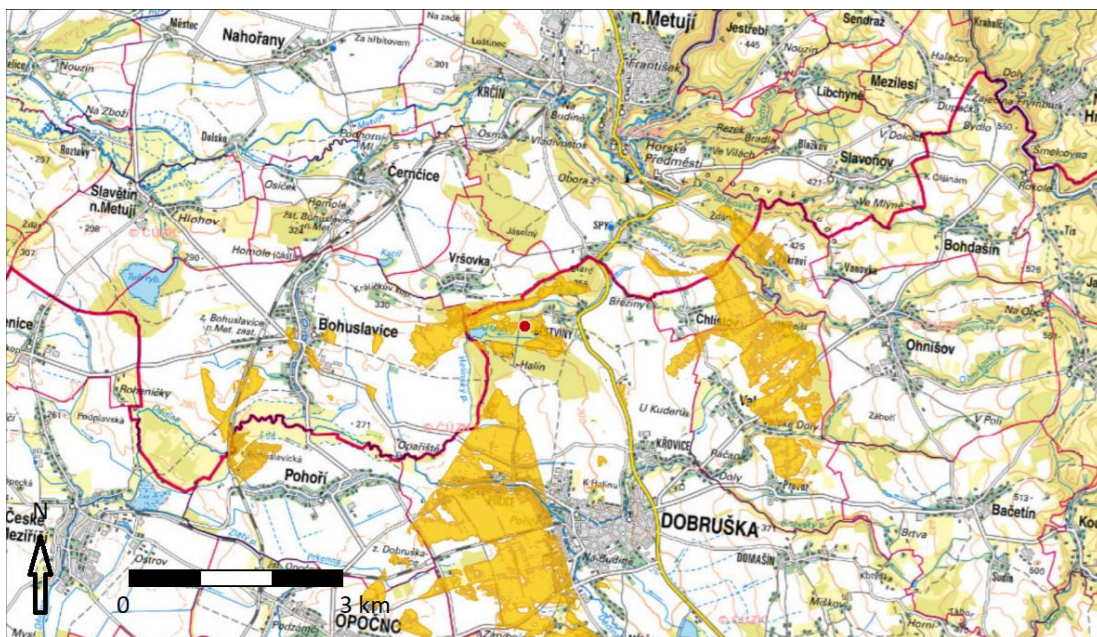
5.2 Běstviný

Okres: Rychnov nad Kněžnou, katastrální území: Běstviný, parcelní číslo 209, GPS: 50.3180189N, 16.1361036E, nadmořská výška min.: 294 m. n. m., nadmořská výška max.: 297 m. n. m.

Lokalita se nachází jihozápadně od obce Běstviný v lese Halín, v poloze „Kuchařová“. Mohylník leží na mírném jižním svahu. Nejbližším vodním tokem je nepojmenovaná vodoteč vzdálená 183 metrů. Zprávu o existenci asi 70 mohyl publikoval na základě informace od J. K. Hraše J. Smolík (Smolík 1878, 139). J. Duška zaznamenal 60 větších i menších mohyl, jedna byla prokopána a obsahovala fragmenty keramiky, kůstky a popel (Duška 1898, 20). Podle R. Turka lokalita čítá asi 100 mohyl (Turek 1956, 104). V roce 1906 zde jednu mohylu prokopal J. L. Píč (Píč 1906, 212–213), později v roce 1937 prozkoumal J. Böhm další tři mohyly (Turek 1956, 104–106). Podle nalezeného datovatelného materiálu je na lokalitě zastoupena doba bronzová / starší doba železná (slezskoplatěnická kultura) a raný středověk (starší doba hradištní) (Lutovský 2001, 20).

Obr. 5: Poloha lokality Běstviný, mapové podklady cuzk.cz

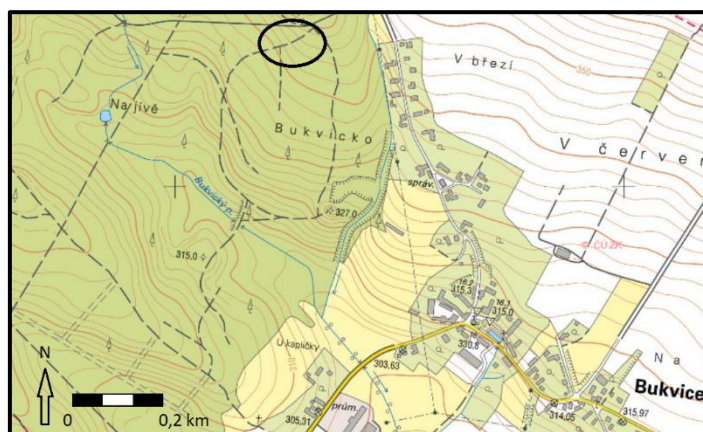

Obr. 6: Viditelnost z lokality Běstvin, mapové podklady cuzk.cz

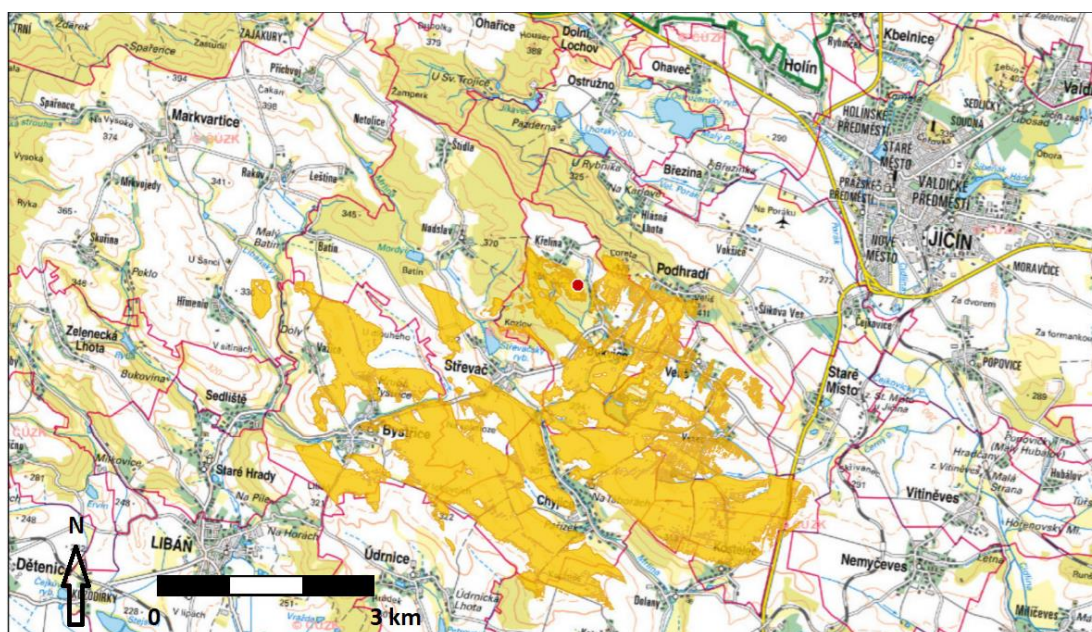
5.3 Bukvice

Okres: Jičín, katastrální území: Bukvice, parcelní číslo: 787, GPS: 50.4179175N, 15.2882483E, nadmořská výška min.: 345 m. n. m., nadmořská výška max.: 351 m. n. m.

Severozápadně od obce Bašnice se v lese zvaném Bukvicko nachází skupina pěti mohyl. Objevena byla náhodně v roce 2006 při ověřování zaniklé kamenné desky na rozcestí. Mohylník nebyl zkoumán, není tedy možné ho zatím datovat (Ulrychová 2007, 493–494). Lokalita leží na jihozápadním svahu 330 metrů od Bukvického potoka.

Obr. 7: Poloha lokality Bukvice, mapové podklady cuzk.cz

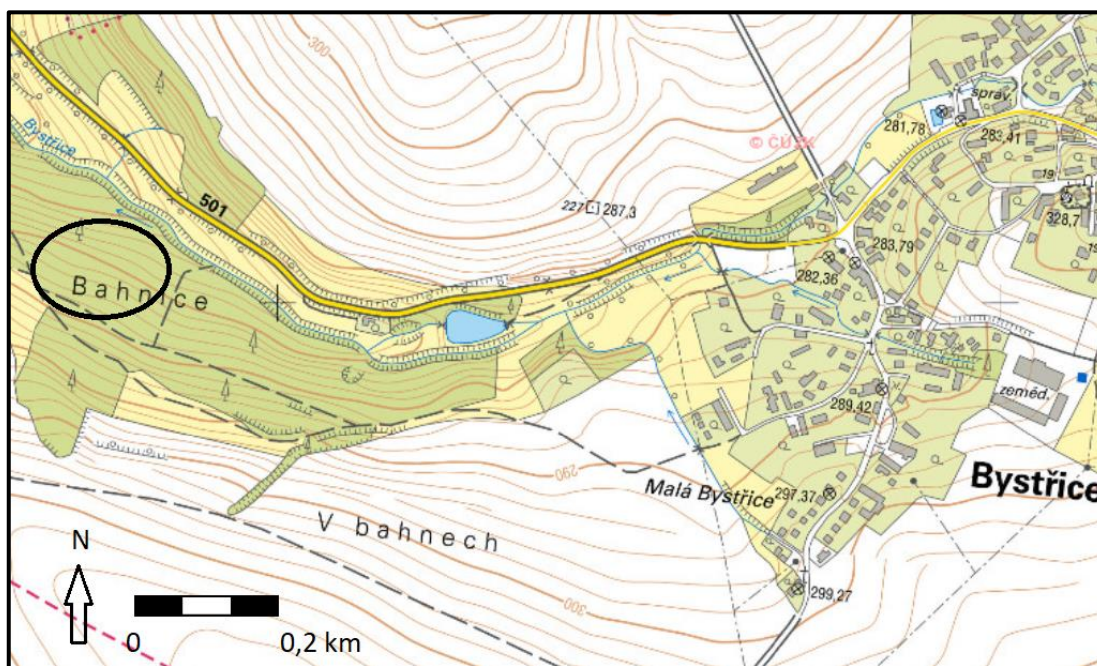

Obr. 8: Viditelnost z lokality Bukvice, mapové podklady cuzk.cz

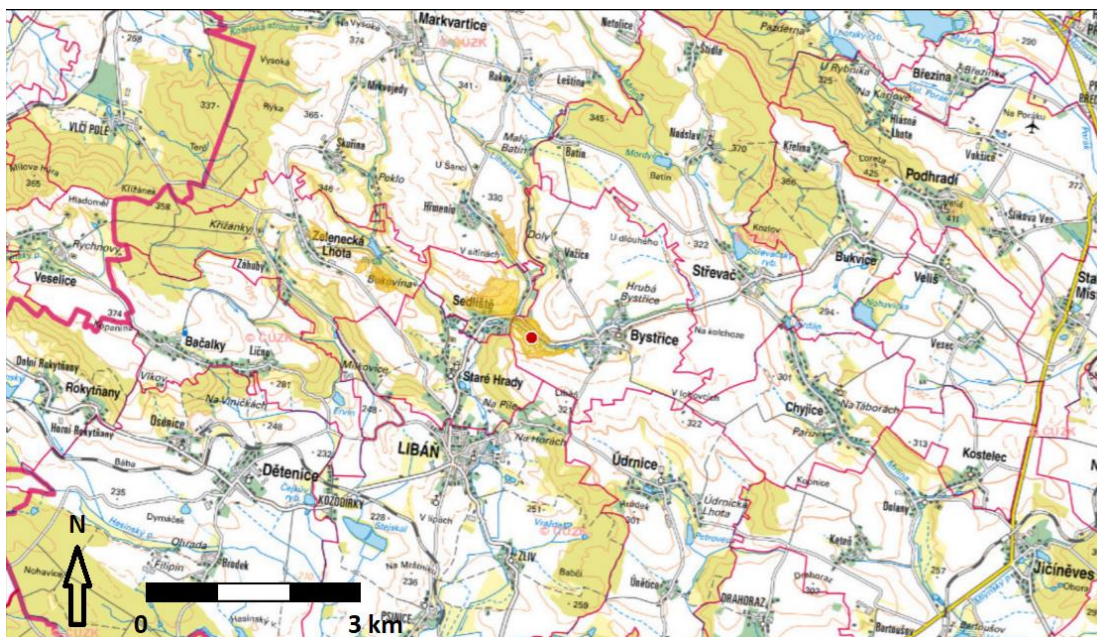
5.4 Bystřice

Okres: Jičín, katastrální území: Bystřice, parcelní číslo 955, GPS: 50.3931153N, 15.2280892E, nadmořská výška min.: 257 m. n. m., nadmořská výška max.: 262 m. n. m.

Na severovýchodním svahu nad potokem Bystřice (vzdálenost 45 metrů) se nacházejí dvě mohyly, které zkoumal J. V. Černý. Při výzkumu byl získán keramický materiál, který je dnes nezvěstný. Materiál nebyl dostatečně publikovaný, proto nelze mohylník s jistotou datovat, můžeme se pouze dohadovat podle nedalekého osídlení z doby popelnicových polí (Ulrychová 2007, 495–496). J. V. Černý ve svém článku popisuje nález množství esovitých záušnic z raného středověku (Černý 1878, 129). V obci se dále nacházely mohyly, ale byly zničeny v 19. století (Turek 1956, 108). Nacházely se v místě dnešní hřbitovní zdi. Po roce 1858 byly kopečky na zahradě rozkopávány do roviny, přičemž bylo objeveno množství střepů a popela (Černý 1878, 129).

Obr. 9: Poloha lokality Bystřice, mapové podklady cuzk.cz

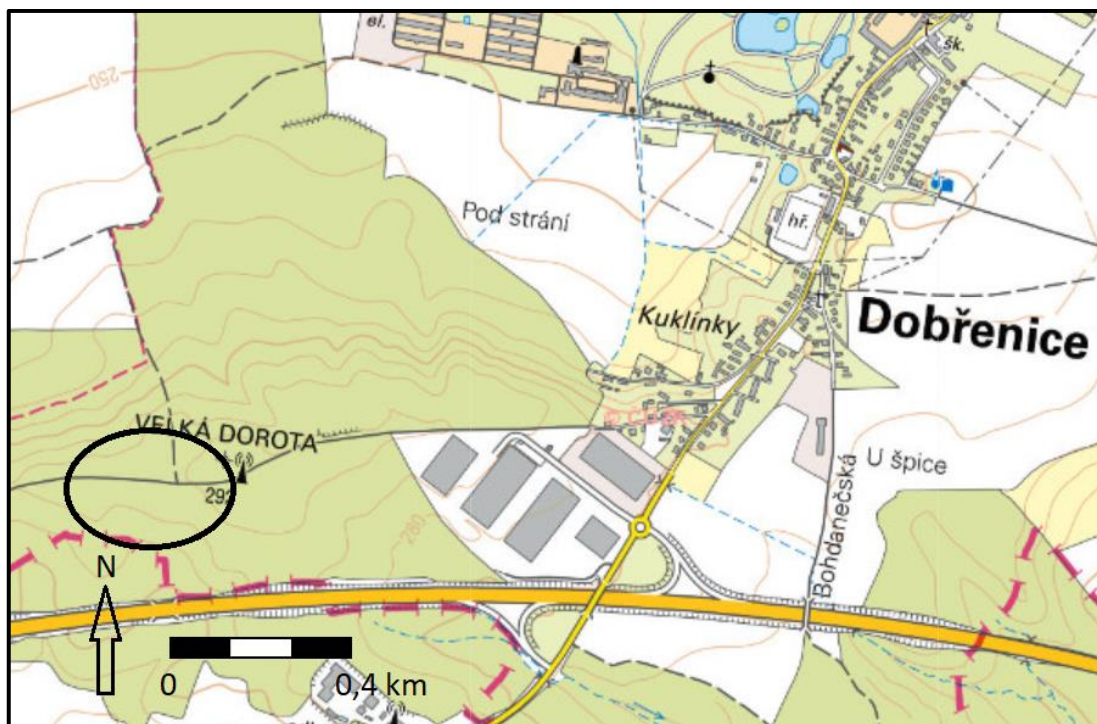

Obr. 10: Viditelnost z lokality Bystřice, mapové podklady cuzk.cz

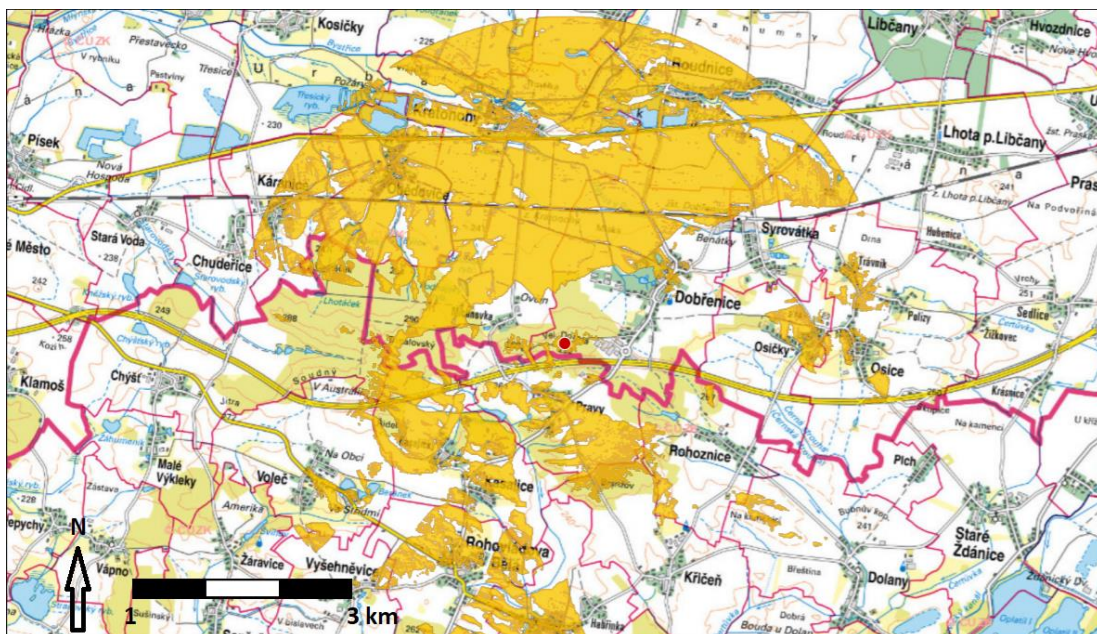
5.5 Dobřenice

Okres: Hradec Králové, katastrální území: Dobřenice:, parcelní číslo: 649, 940, 631/1, GPS: 50.1397047N, 15.6231578E, nadmořská výška min.: 285 m. n. m., nadmořská výška max.: 292 m. n. m.

Mohylník na katastru obce Dobřenice se nachází na temeni hory Velká Dorota a jejím západním svahu (Bláhová-Sklenářová 2016, 67) ve vzdálenosti 485 metrů od prameniště Rohoznického potoka. Na zdejší mohyly poprvé upozornil řídicí učitel Jirásek v roce 1907. F. Žaloudek z historického musea v Hradci Králové zde provedl výzkum mohyl. Byly v nich nalezeny nádoby s bronzovými a železnými milodary náležícími do platěnické kultury. V okolí bylo odkryto množství slezských a platěnických popelnicových hrobů bez mohyl. Není jisté, zda mohyly vůbec náležejí ke slezskoplatěnickému pohřebišti (Vokolek 1999, 37, 54).

Obr. 11: Poloha lokality Dobřenice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 12: Viditelnost z lokality Dobřenič, mapové podklady [cuzk.cz](http://mapove.cuzk.cz)

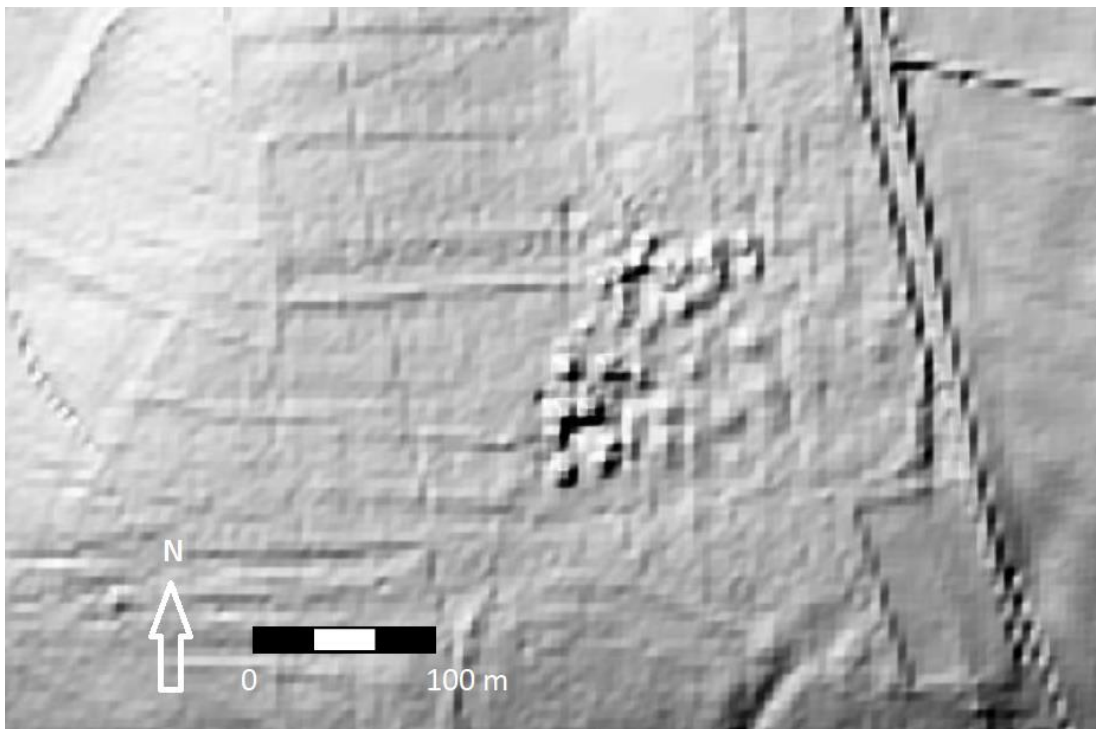
5.6 Dvakačovice

Okres: Chrudim, katastrální území: Dvakačovice, parcelní číslo: 472/1, 472/2, GPS: 49.9808967N, 15.9097031E, nadmořská výška min.: 265 m. n. m., nadmořská výška max.: 266 m. n. m.

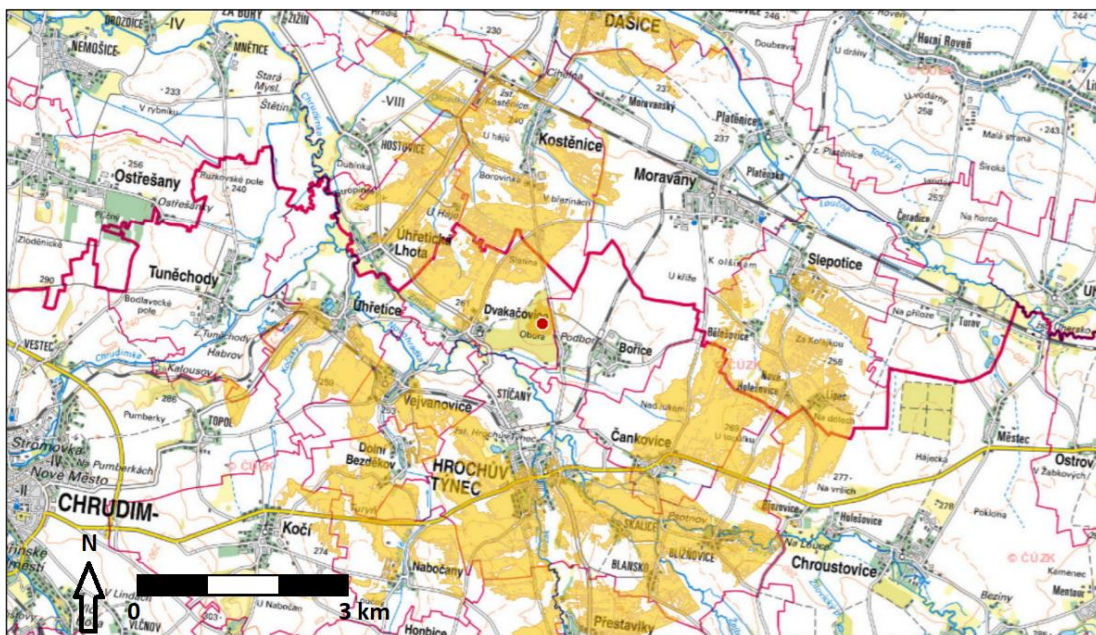
Dvě skupiny mohyl se nacházejí v lese východním směrem od obce Dvakačovice. První skupinu tvoří 10 a druhou 45 mohyl, stranou je ještě jedna opuštěná mohyla. V první skupině byl proveden výzkum A. Knorem, který sepsal pouze nálezovou zprávu. Nálezové okolnosti a terénní pozorování publikoval V. Turčan (Turčan 1984) s některými odchylkami od nálezové zprávy. Objevena byla superpozice s laténským sídlištěm, které bylo poškozeno nasypáváním mohyl (Turek 1956, 108). Sídliště bylo podle nálezů keramiky datováno do stupně C a D. Ostatní nálezy jsou datovány do rozmezí 8.–10. století (Frolík 1988, 86–87). Menší skupina leží na jižním svahu kopce, větší na severovýchodním svahu. Nejbližším vodním tokem je řeka Novohradka vzdálená 666 metrů.

Obr. 13: Poloha lokality Dvakačovice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 14: Mohyly na lokalitě Dvakačovice, mapové podklady cuzk.cz

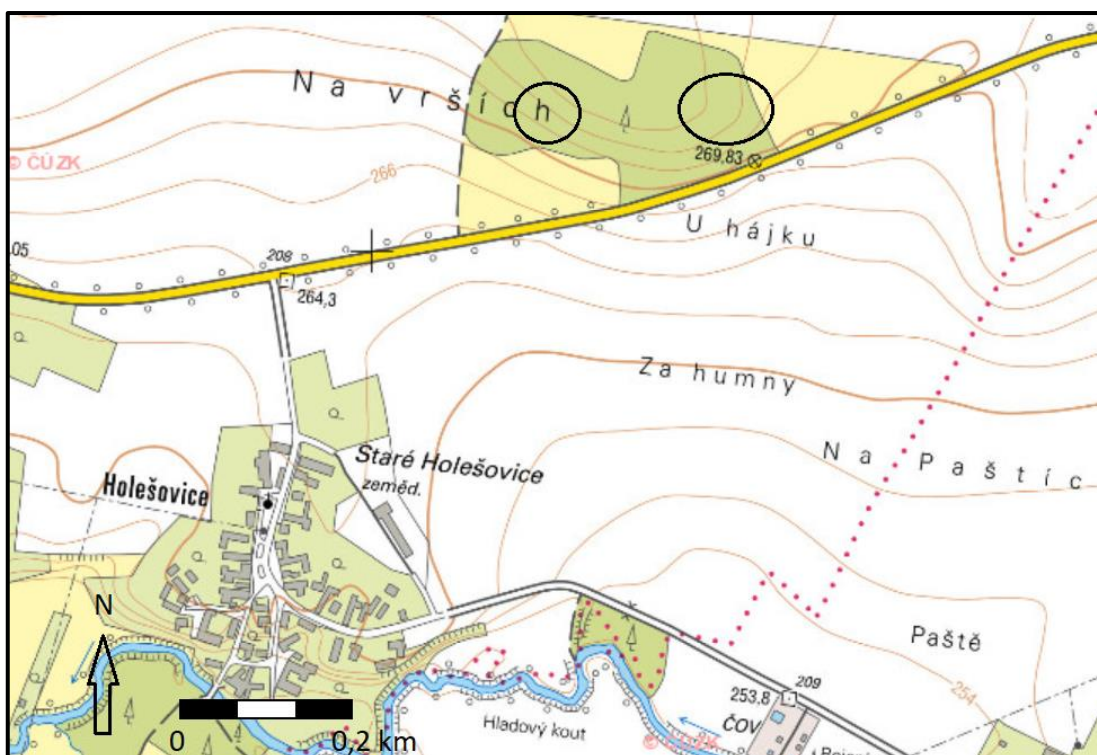

Obr. 15: Viditelnost z lokality Dvakačovice, mapové podklady cuzk.cz

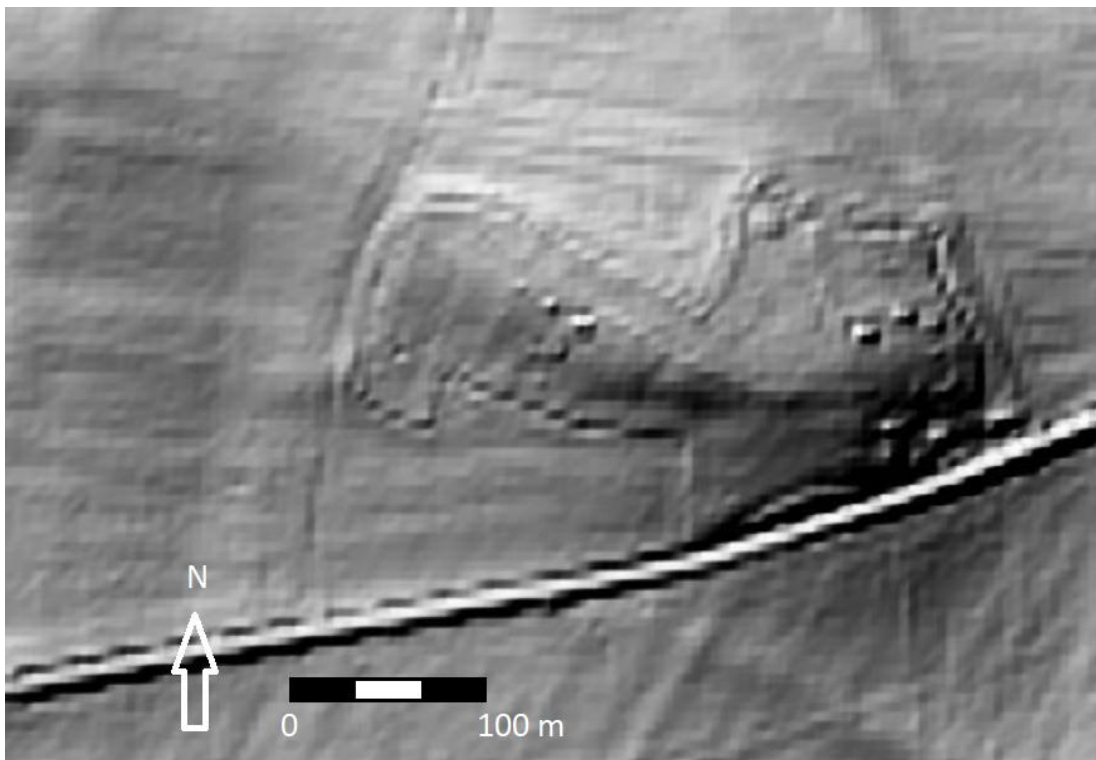
5.7 Holešovice

Okres: Chrudim, katastrální území: Holešovice u Chroustovic, parcelní číslo 168, GPS: 49.9627461N, 15.9809286E, nadmořská výška min.: 316 m. n. m., nadmořská výška max.: 320 m. n. m.

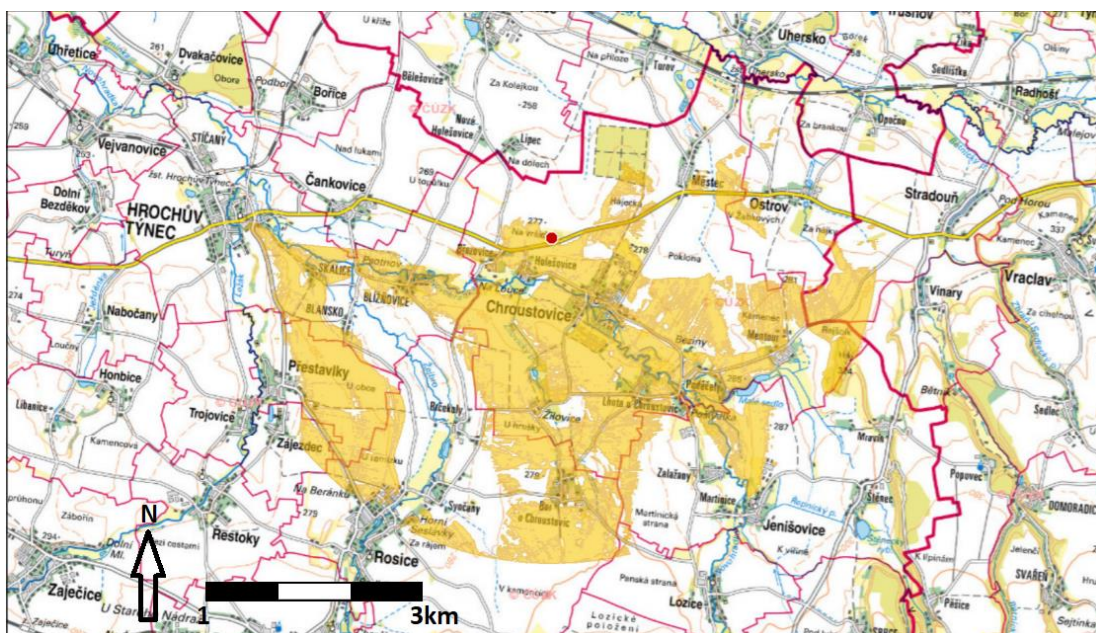
Severovýchodně od obce Holešovice se v poloze „U hájku“ nacházejí zatím nezkoumané mohyly (Turek 1956, 108) ve dvou skupinách. Mohylník leží na jižním svahu ve vzdálenosti 683 metrů od vodního toku Novohradka. Vzhledem k blízkosti s mohylami ve Dvakačovicích předpokládáme stejnou dataci, tedy raný středověk.

Obr. 16: Poloha lokality Holešovice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 17: Mohyly na lokalitě Holešovice, mapové podklady czuk.cz

Obr. 18: Viditelnost z lokality Holešovice, mapové podklady czuk.cz

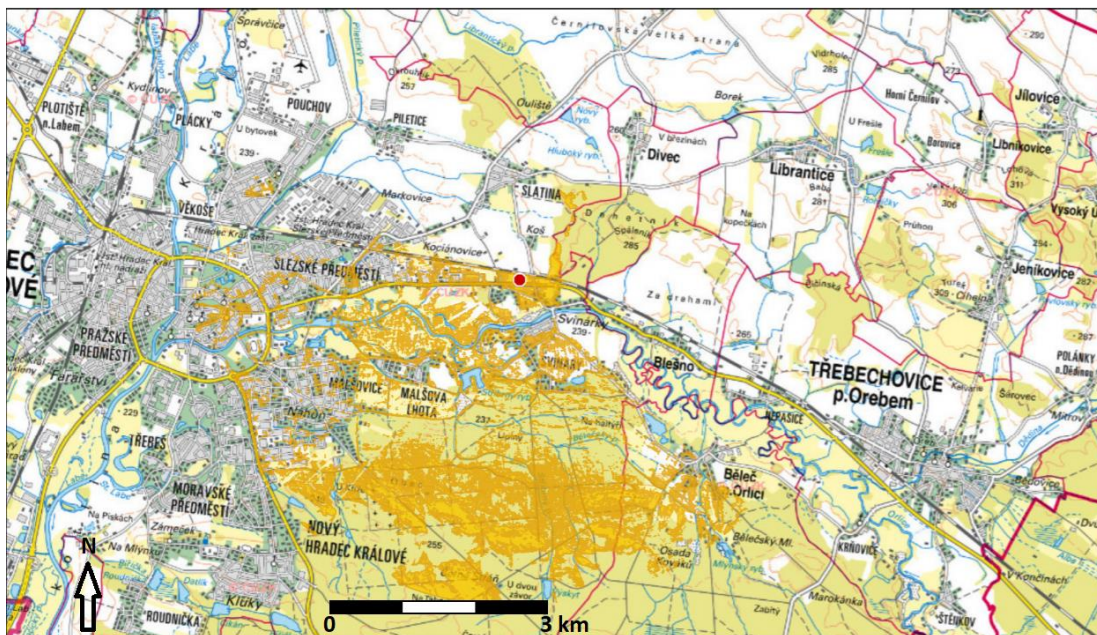
5.8 Hradec Králové – Slezské Předměstí

Okres: Hradec Králové, katastrální území: Slezské předměstí, parcelní číslo: 691/1, GPS: 50.2198436N, 15.8998200E, nadmořská výška min.: 236 m. n. m., nadmořská výška max.: 236 m. n. m.

Při záchranném výzkumu vyvolaném stavbou hal na Slezském předměstí poblíž tzv. Parlamentu byly objeveny žlaby, jejichž výplň obsahovala spálené dřevo a fragmenty keramických nádob. Objekty měly tvar písmen „L“ nebo „C“ a jejich průměr činil až 15 metrů. Na základě analogií byly žlaby interpretovány jako oběžné příkopy. Materiál z nich sloužil pro nasypávání mohyl. Zlomky nádob byly datovány do 9.–10. století. Nachází se zde 12–15 mohyl ve dvou řadách ve směru jihozápad – severovýchod (Bláha – Horník 2015, 40). Lokalita leží na velice mírném západním svahu ve vzdálenosti 710 metrů od řeky Orlice.

Obr. 19: Poloha lokality Hradec Králové – Slezské Předměstí, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 20: Viditelnost z lokality Hradec Králové – Slezské Předměstí, mapové podklady cuzk.cz

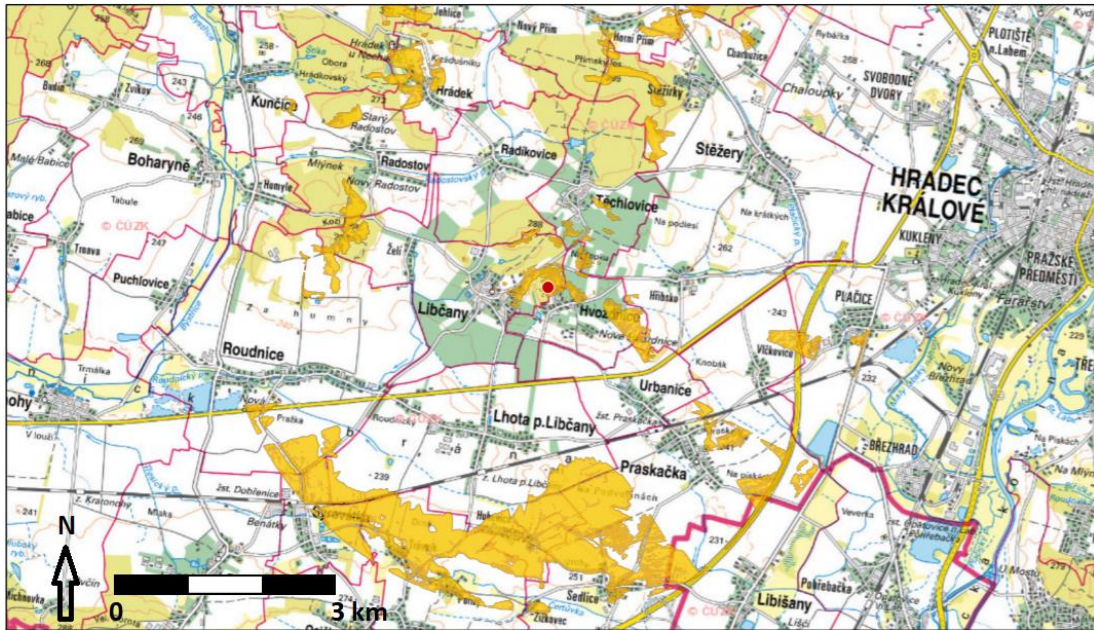
5.9 Hvozdnice

Okres: Hradec Králové, katastrální území: Libčany, parcelní číslo: 337, GPS: 50.1934294N, 15.7069250E, nadmořská výška min.: 287 m. n. m., nadmořská výška max.: 288 m. n. m.

Mohylovou lokalitu Hvozdnice objevil již v roce 1846 nebo 1847 V. Kromus, který později v roce 1858 šest mohyl prozkoumal (Sklenář 2011, 95, pol. 216). V „Zádušním lese“ u Hvozdnice se nachází skupina zachovalých mohyl, které navazují na popelnicové pohřebiště na vedlejším poli. Ty mohly být dříve také mohylami, které byly rozvezeny, aby nepřekážely zemědělské činnosti. Dva násypy byly prozkoumány. Na bázi byly uloženy nádoby, objeven byl i zlomek bronzové jehlice (Domečka 1904, 250–251). Nejbližším vodním tokem v okolí pohřebiště je nepojmenovaná vodoteč vzdálená 270 metrů. Mohylník se nachází na západním svahu.

Obr. 21: Poloha lokality Hvozdnice, mapové podklady cuzk.cz

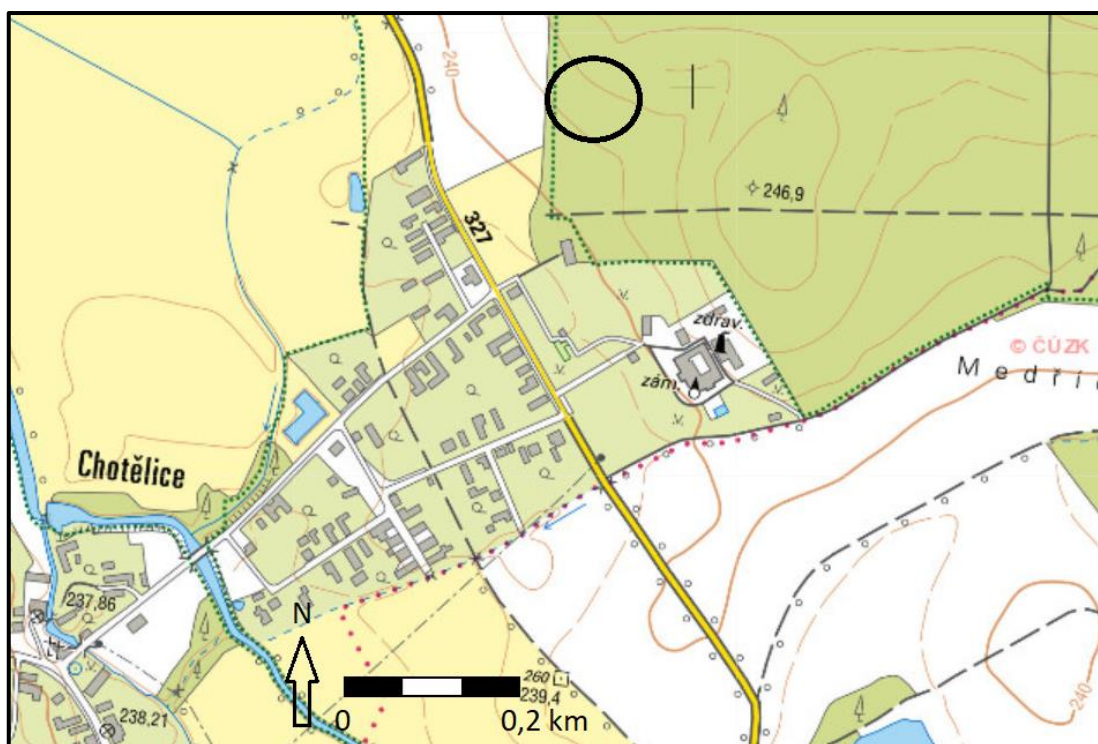

Obr. 22: Viditelnost z lokality Hvozdnice, mapové podklady cuzk.cz

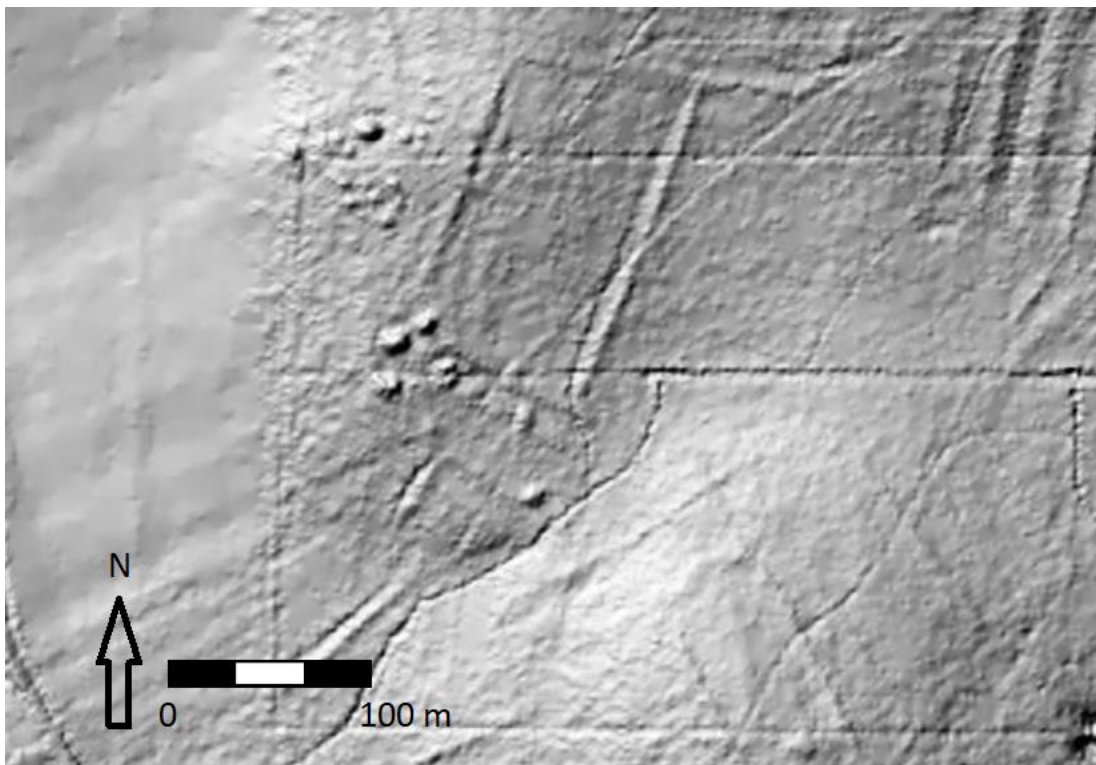
5.10 Chotělice

Okres: Hradec Králové, katastrální území: Chotělice, parcelní číslo: 379/1, GPS: 50.3124317N, 15.4738383E, nadmořská výška min.: 244 m. n. m., nadmořská výška max.: 246 m. n. m.

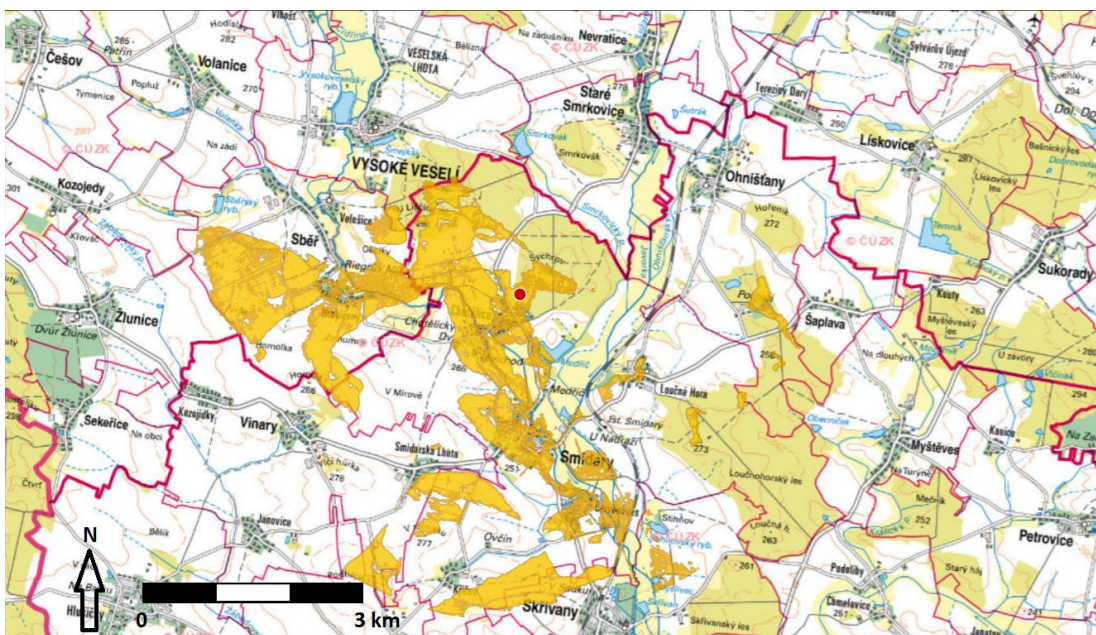
Severovýchodně od obce na okraji lesa Na Sychrově se nachází skupina mohyl. Nebyly doposud archeologicky zkoumány a není možné je datovat. Z tohoto prostoru pochází náhodný objev laténského depotu militarií (Mangel 2011, 16). Lokalita leží na jihozápadním svahu vrchu Sychrov ve vzdálenosti 860 metrů od řeky Cidliny.

Obr. 23: Poloha lokality Chotělice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 24: Mohyly na lokalitě Chotělice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 25: Viditelnost z lokality Chotělice, mapové podklady cuzk.cz

5.11 Jaroměř

Okres: Náchod, katastrální území: Jaroměř, parcelní číslo: ?, GPS: ?, nadmořská výška min.: ?, nadmořská výška max.: ?

V roce 1857 došlo v ulici Na Ptákách k objevu mohylového pohřebiště. Informace jsou značně torzovité, ale podle některých nálezů je možné lokalitu datovat do starší doby železné. Dále odtud pocházejí laténské nálezy (Vokolek – Sankot 2001, 236–237). Původní popis vychází z deníků Petera Rohoznického, kde jsou zachyceny žárové pohřby a fragmenty bronzových nádob, zřejmě uren (Sklenář 2011, 105, pol. 247). Lokalizace není přesně zachycena, nebylo proto možné určit parcelu a další ukazatele.

5.12 Keteň

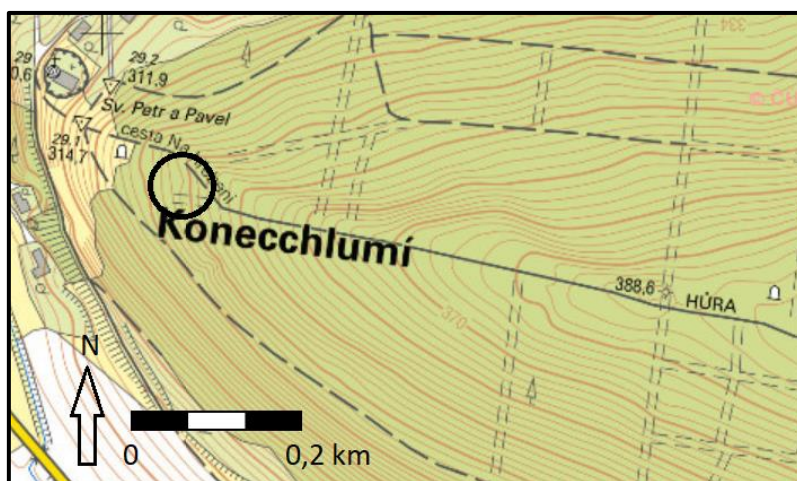
Okres: Jičín, katastrální území: Keteň, parcelní číslo: ?, GPS: ?, nadmořská výška min.: ?, nadmořská výška max.: ?

Mohylové pohřebiště bylo objeveno roku 1995 při letecké prospekci, následně byl proveden povrchový sběr, při kterém byly nalezeny zlomky nádob datované do raného středověku. Jedná se zřejmě o 11 rozoraných mohylových náspů (Ulrychová 2007, 496). Parcelní číslo 59/15 uváděné v článku není dohledatelné a náznaky mohyl nejsou patrné ani na LIDARu či online leteckých snímcích.

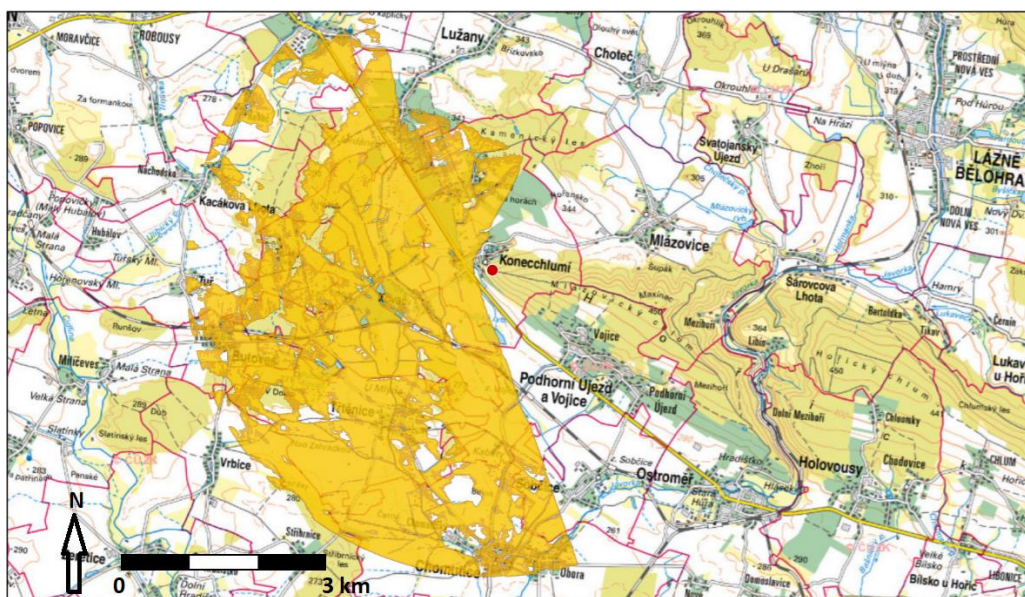
5.13 Konecchlumí

Okres: Jičín, katastrální území: Konecchlumí, parcelní číslo: 227, GPS: 50.4018211N, 15.4867914E, nadmořská výška min.: 337 m. n. m., nadmořská výška max.: 340 m. n. m.

Na hřebenu směřujícím k vrchu Hůra je jedna zachovalá a jedna narušená mohyla (Ulrychová 2007, 496). V blízkosti (150 metrů) se nachází hradiště slezskoplatěnické kultury, kterému zřejmě mohyly přísluší (Vencl – Vokolek 1974, 344). Lokalita leží na západním svahu ve vzdálenosti 340 metrů od vodního toku Bukovka.

Obr. 26: Poloha lokality Konecchlumí, mapové podklady cuzk.cz

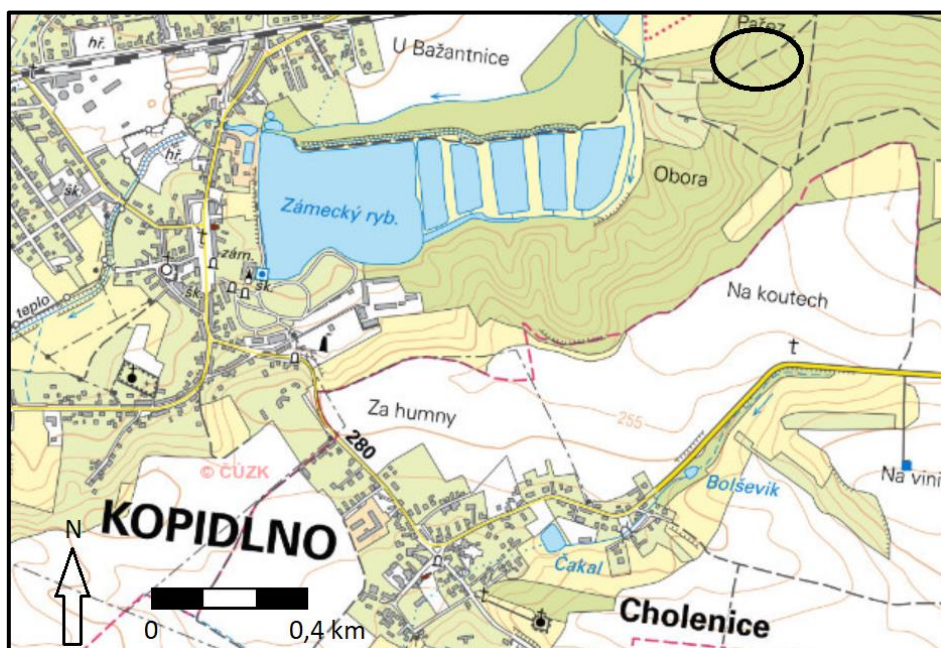

Obr. 27: Viditelnost z lokality Konecchlumí, mapové podklady cuzk.cz

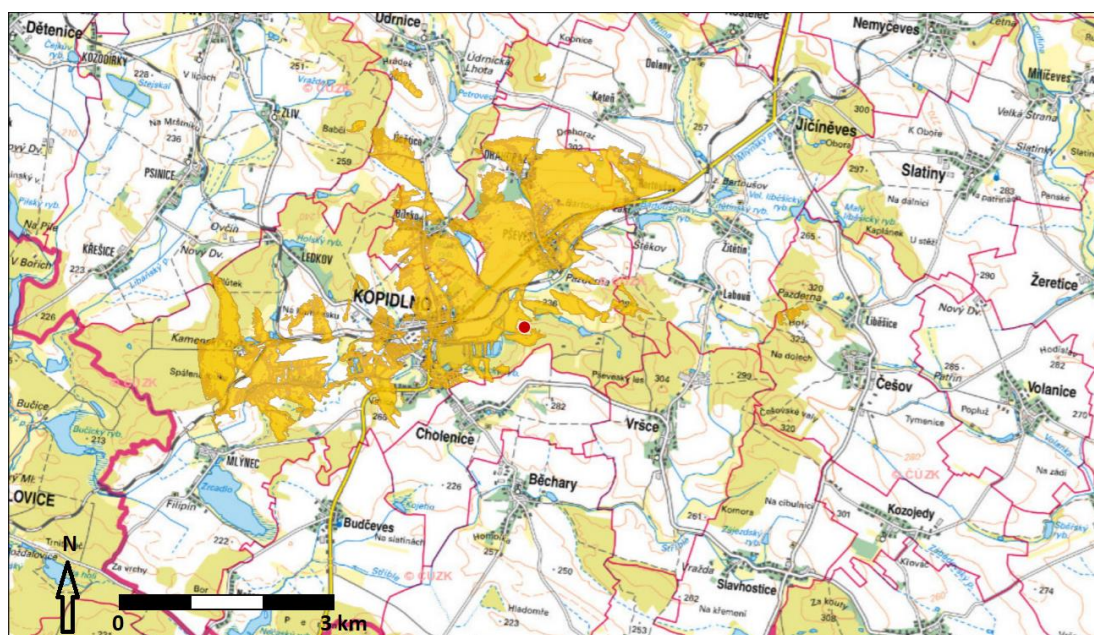
5.14 Kopidlno

Okres: Jičín, katastrální území: Kopidlno, parcelní číslo: 1240/4, GPS: 50.3373772N, 15.2899069E, nadmořská výška min.: 239 m. n. m., nadmořská výška max.: 244 m. n. m.

Východně od obce Kopidlno v lese Pařez se po obou stranách cesty rozkládá osm mohyl. Lokalita nebyla zkoumána, tudíž není ani datována (Ulrychová 2007, 497–498). Mohylník leží na západním svahu 300 metrů od toku Mrliny

Obr. 28: Poloha lokality Kopidlno, mapové podklady cuzk.cz

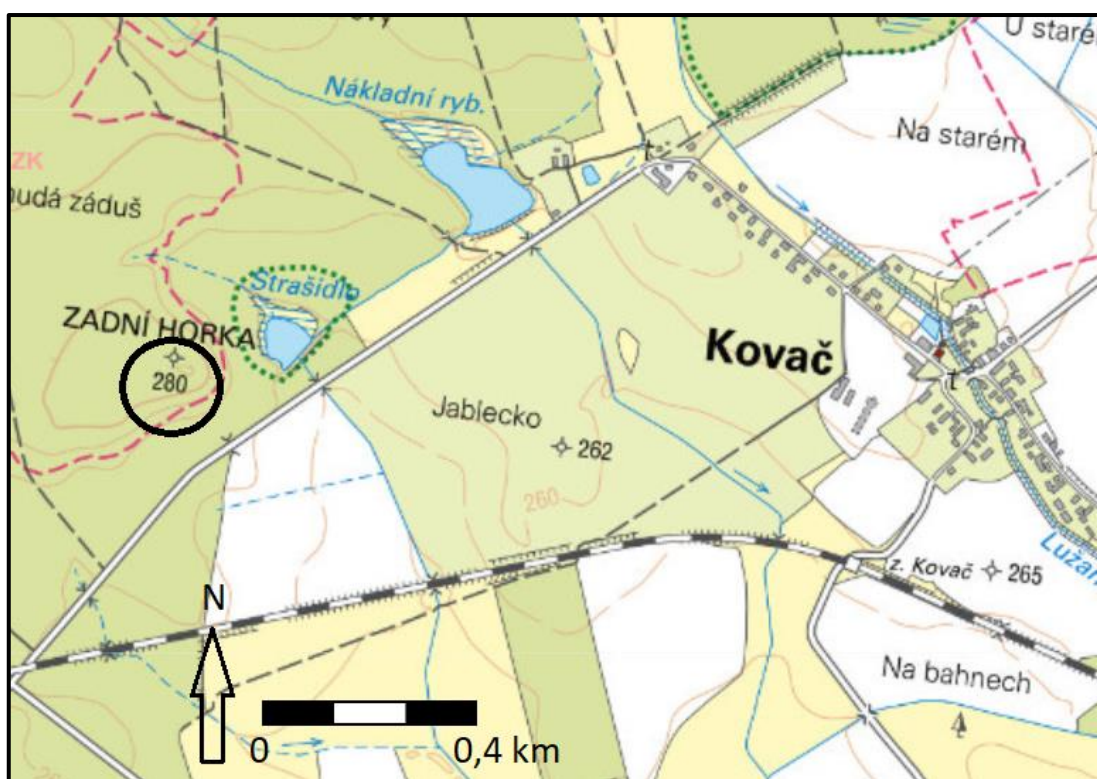

Obr. 29: Viditelnost z lokality Kopidlno, mapové podklady cuzk.cz

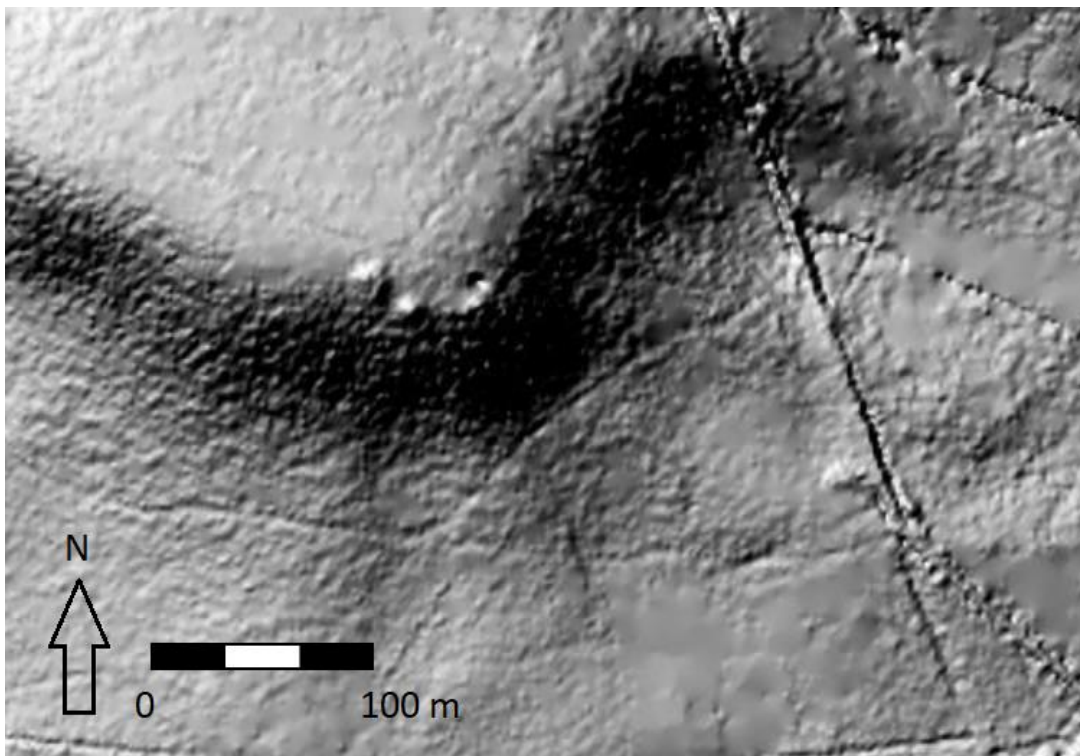
5.15 Kovač

Okres: Jičín, katastrální území: Kovač, parcelní číslo: 230/1, GPS: 50.3903322N, 15.4439500E, nadmořská výška min.: 274 m. n. m., nadmořská výška max.: 276 m. n. m.

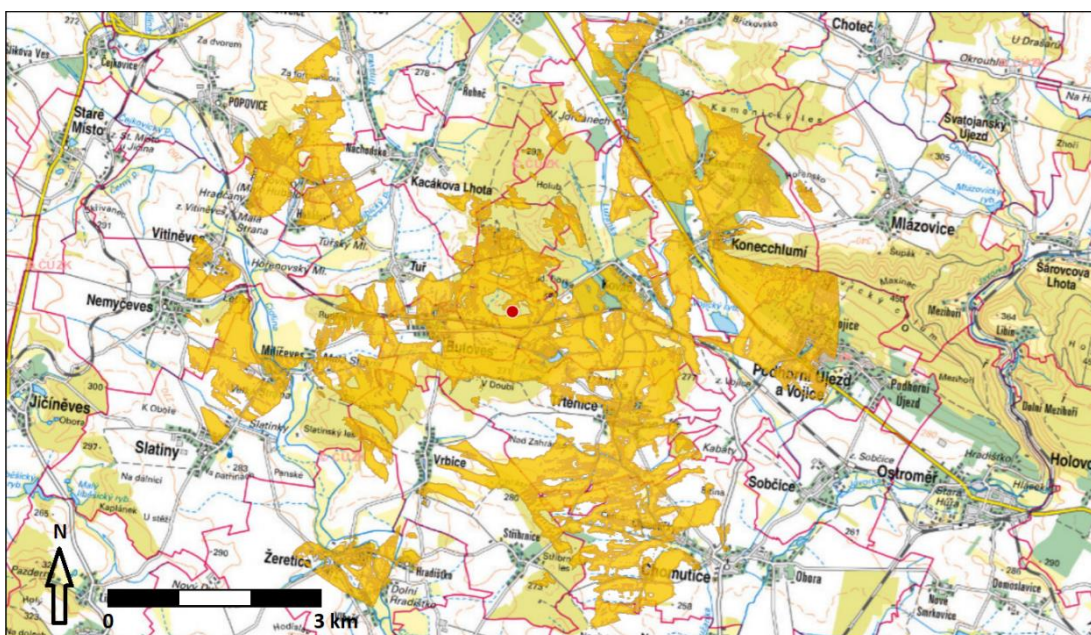
Skupina čtyř mohyl se nachází jihovýchodně od obce Kovač v jižní části Tuřského lesa (Drenko 1965, 37, pol. 139). Lokalita nebyla zkoumána a není datována (Ulrychová 2007, 498–499). Prameniště nepojmenované vodoteče je od místa na jihovýchodním svahu vzdáleno 320 metrů.

Obr. 30: Poloha lokality Kovač, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 31: Mohyly na lokalitě Kovač, mapové podklady czukz.cz

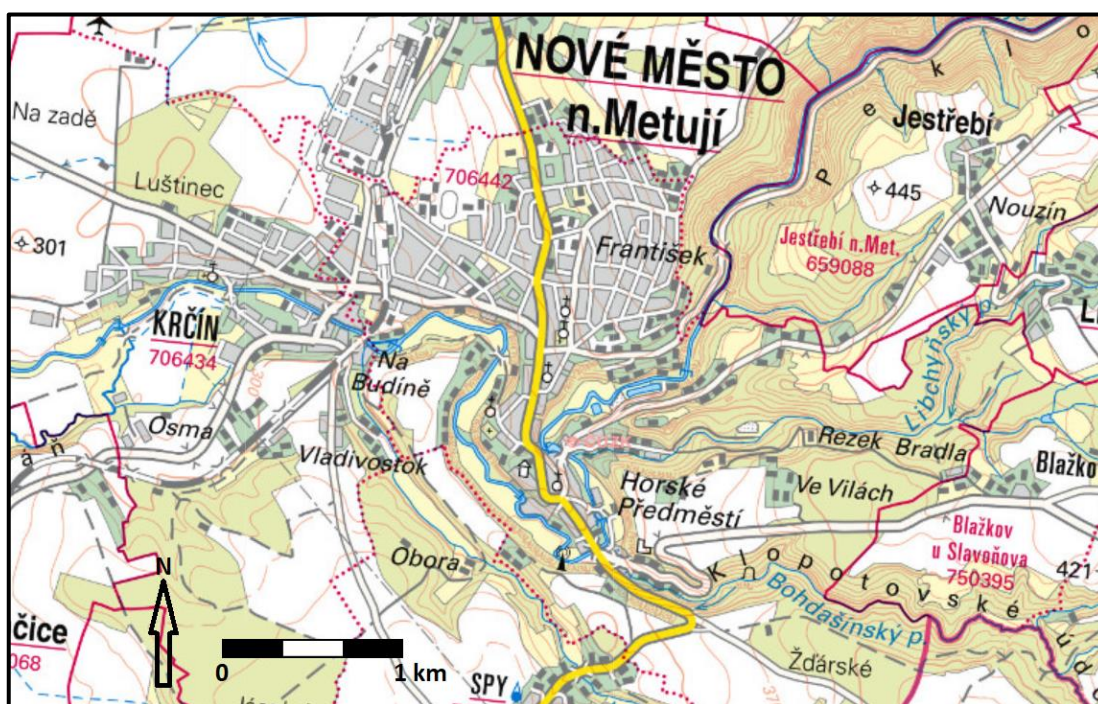

Obr. 32: Viditelnost z lokality Kovač, mapové podklady czukz.cz

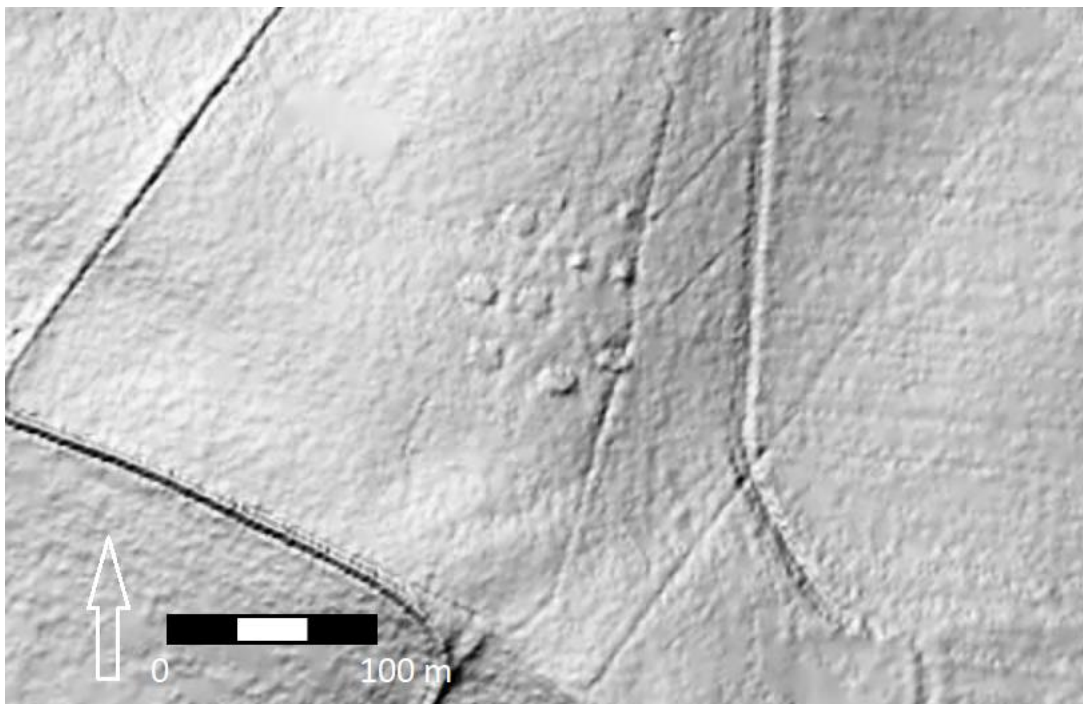
5.16 Krčín

Okres: Náchod, katastrální území: Krčín, parcelní číslo: ?, GPS: ?, nadmořská výška min.: ?, nadmořská výška max.: ?

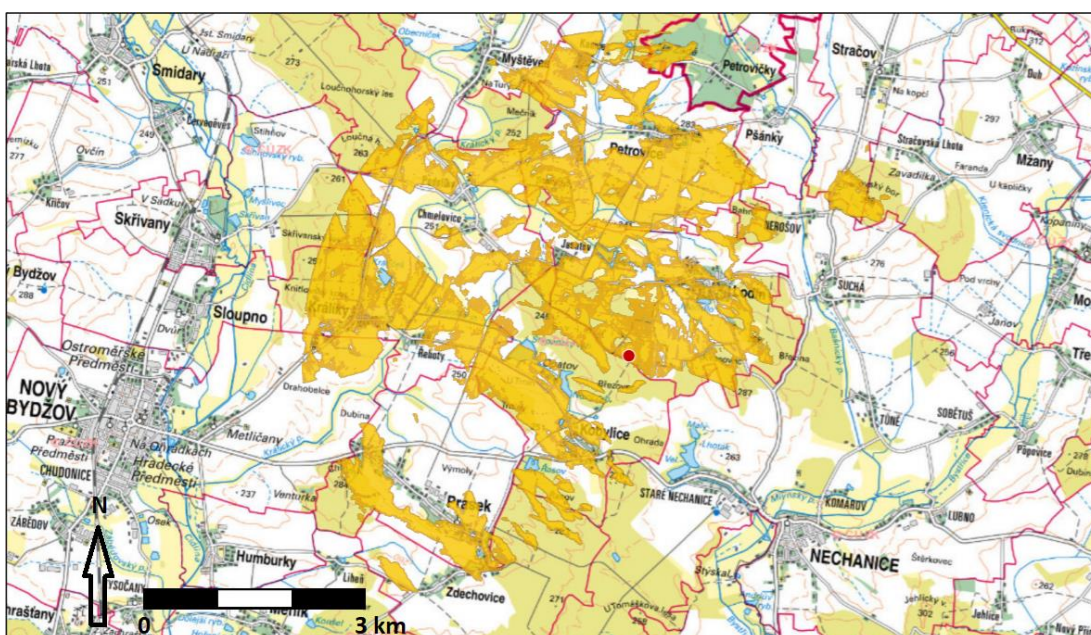
Mohyly na vyvýšeném místě nad státní dráhou byly zničeny již na konci 19. století. Výzkum zde provedl J. K. Hraše. Kromě fragmentů keramiky byly nalezeny také železné nůžky, nože, třmen a další předměty (Smolík 1878, 139). Vzhledem ke stáří výzkumu a stavu dokumentace se nepodařilo dohledat přesnou lokalizaci.

Obr. 33: Obec Krčín a okolí, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 35: Mohyly na lokalitě Lodín, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 36: Viditelnost z lokality Lodín, mapové podklady cuzk.cz

5.18 Mlázovice

Okres: Jičín, katastrální území: Mlázovice, parcelní číslo: ?, GPS: ?, nadmořská výška min.: ?, nadmořská výška max.: ?

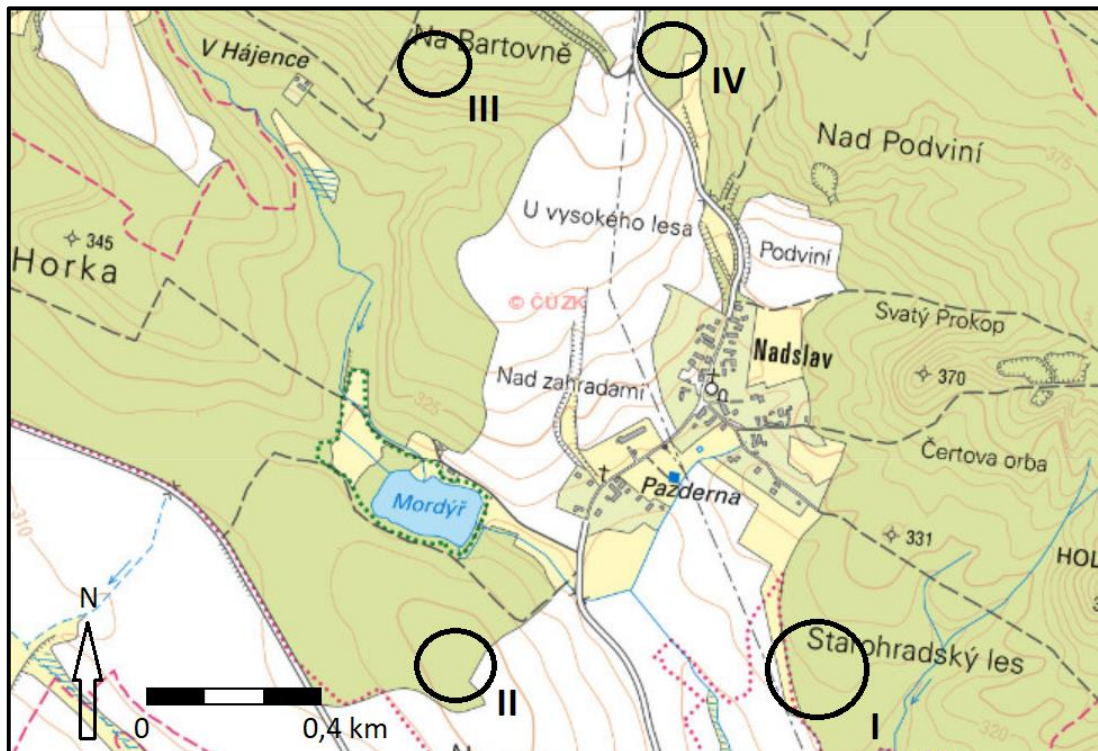
V prudkém severním svahu se nachází šest narušených mohyl bez možnosti datování (Ulrychová 2007, 499). Parcelní číslo 1184 uvedené v článku není dohledatelné a přesnější lokalizaci se nepodařilo určit ani za pomoci LIDARu. Možná tytéž mohyly zmiňuje J. L. Píč jako lokalitu Lhota Šárovcová u Ostroměře (Píč 1909, 28).

Obr. 37: Katastr obce Mlázovice, mapové podklady cuzk.cz

5.19 Nadslav

V okolí obce Nadslav se nachází čtyři skupiny mohyl. Ve třech polohách jsou násy patrné dodnes (Ulrychová 2007, 499–503).

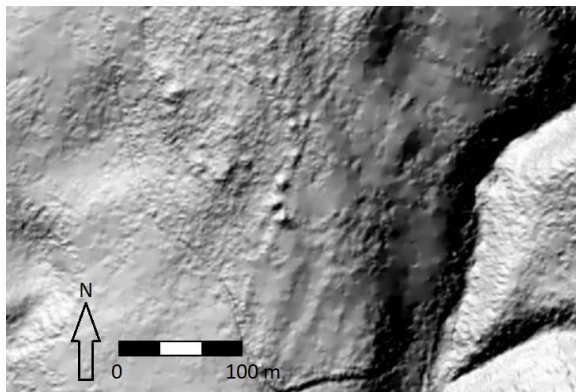

Obr. 38: Polohy na lokalitě Nadslav, mapové podklady cuzk.cz

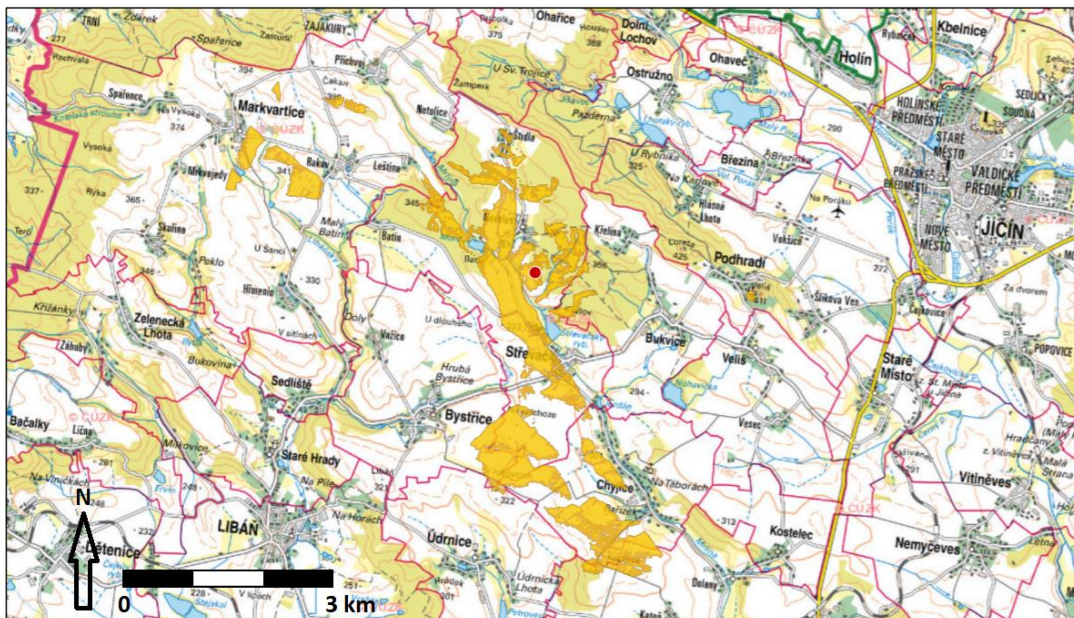
5.19.1 Nadslav I – Starohrádecký les

Okres: Jičín, katastrální území: Nadslav, parcelní číslo: 130, GPS: 50.4172447N, 15.2659825E, nadmořská výška min.: 310 m. n. m., nadmořská výška max.: 315 m. n. m.

Jihovýchodně od obce Nadslav se nachází 12 mohyl ve dvou skupinách (Ulrychová 2007, 499). Průzkum čtyř mohyl prováděl J. L. Pič (1888, 354), nalezeny byly žárové pohřby a tuhované keramické fragmenty. Z předchozích amatérských výkopů pocházejí ještě lužické střepy. Nejspíše jsou zde hroby z doby bronzové i doby hradištní (Ulrychová 2007, 499). Lokalita leží na jihozápadním svahu a je vzdálena 300 metrů od říčky Mrliny.

Obr. 39: Mohyly na lokalitě Nadslav I, mapové podklady cuzk.cz

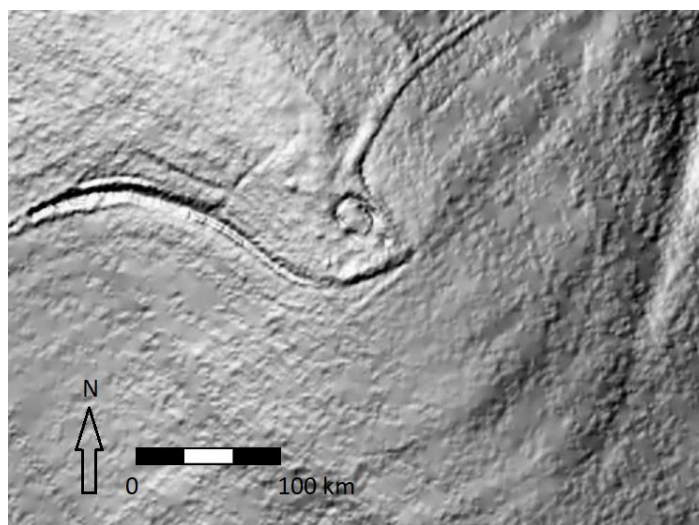

Obr. 40: Viditelnost z lokality Nadslav I, mapové podklady cuzk.cz

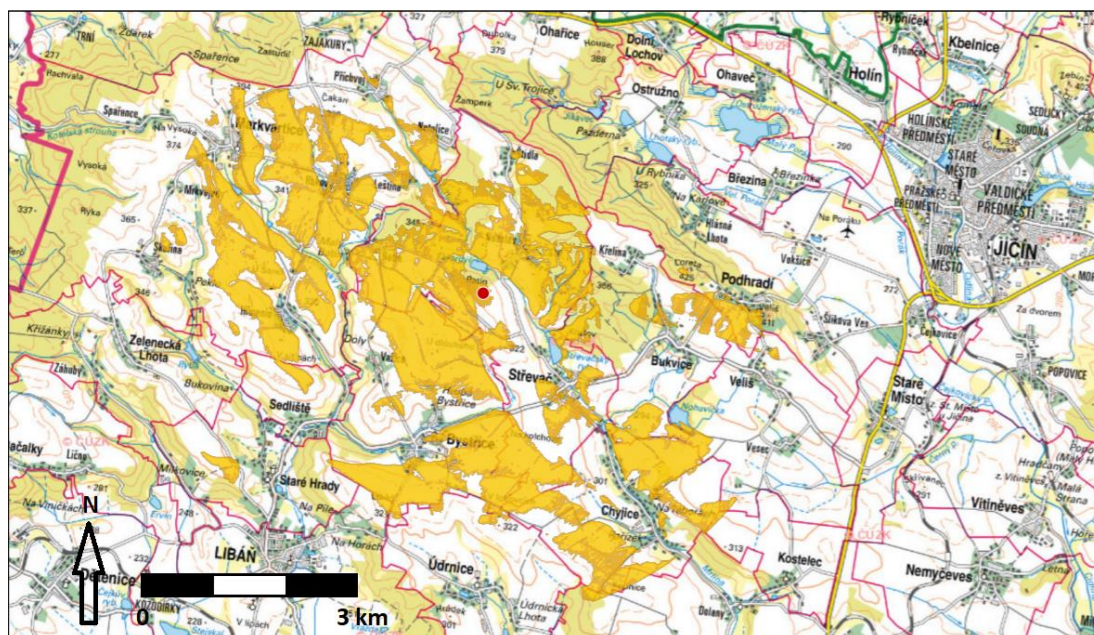
5.19.2 Nadslav II – U mohyl

Okres: Jičín, katastrální území: Nadslav, parcelní číslo: 490, GPS: 50.4158647N, 15.2540839E, nadmořská výška min.: 328 m. n. m., nadmořská výška max.: 329 m. n. m.

Na okraji lesa poblíž rybníka Mordýře se nacházejí dvě mohyly (Černý 1877, 823). Jeden násep prozkoumal R. Turek v roce 1936. Podle nálezů keramiky je lokalita datována do raného středověku (Ulrychová 2007, 500–501). Lokalita leží na severozápadním svahu a je vzdálena 420 metrů od toku Mrliny.

Obr. 41: Mohyly na lokalitě Nadslav II, mapové podklady cuzk.cz

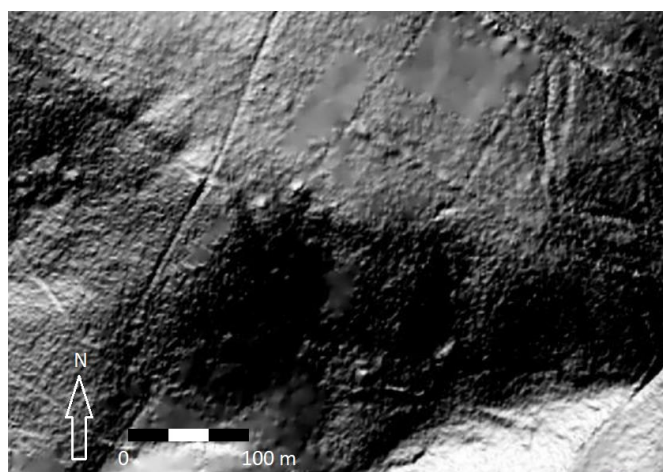

Obr. 42: Viditelnost z lokality Nadslav II, mapové podklady cuzk.cz

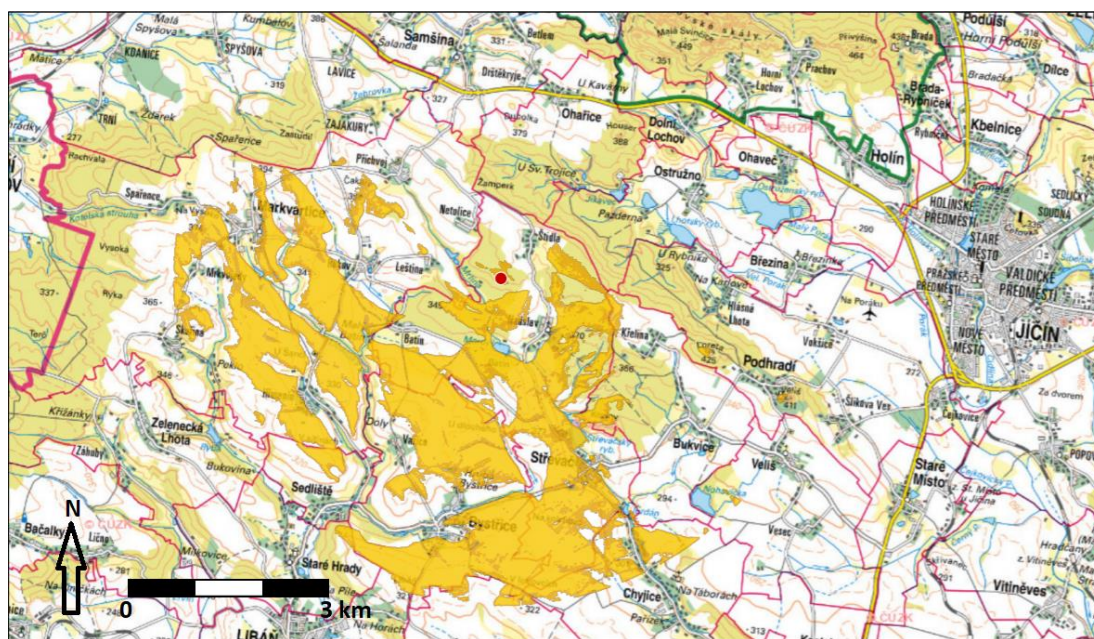
5.19.3 Nadslav III – Bortovna

Okres: Jičín, katastrální území: Nadslav, parcelní číslo: 388, GPS: 50.4287872N, 15.2502367E, nadmořská výška min.: 372 m. n. m., nadmořská výška max.: 374 m. n. m.

Další tři mohyly se nacházejí severozápadně od obce Nadslav (Ulrychová 2007, 502). Zkoumaná mohyla měla kamenné jádro a zachovala se jedna nádobka (Píč 1888, 353–354). Podle nálezů je předpokládána datace do raného středověku (Ulrychová 2007, 502). Mohyly leží na okraji plošiny, která se sklání jihozápadním směrem do údolí k toku Mrliny, který je vzdálený 430 metrů.

Obr. 43: Mohyly na lokalitě Nadslav III, mapové podklady czuk.cz

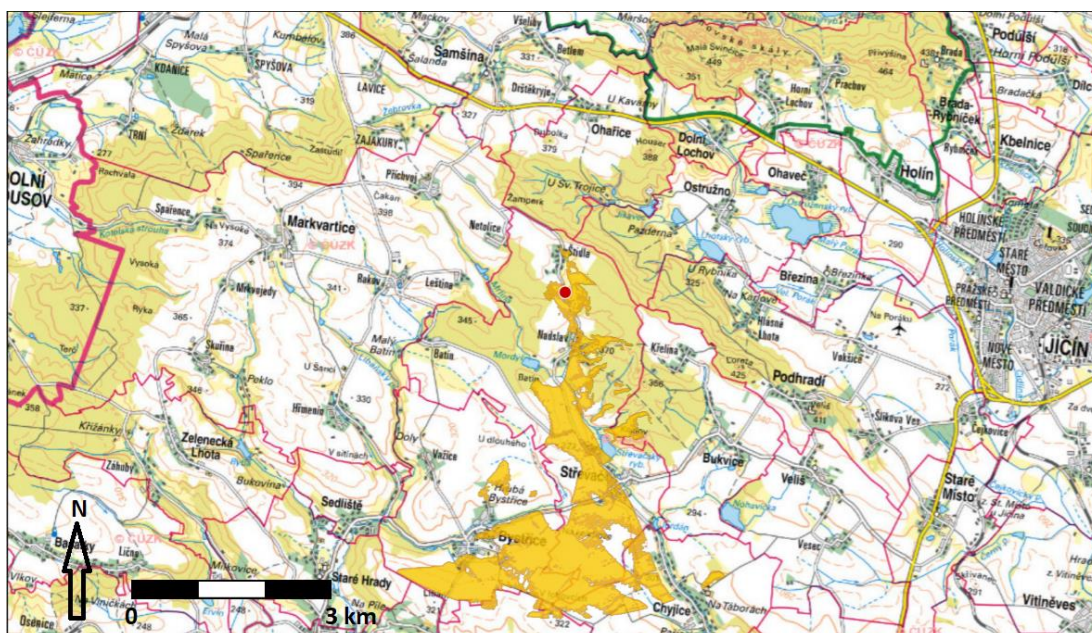

Obr. 44: Viditelnost z lokality Nadslav III, mapové podklady czuk.cz

4.19.4 Nadslav IV – U cesty do Štidel

Okres: Jičín, katastrální území: Nadslav, parcelní číslo 180, GPS: 50.4292739N, 15.2585292E, nadmořská výška min.: 347 m. n. m., nadmořská výška max.: 352 m. n. m.

V této poloze dnes nejsou patrné už žádné mohyly (Ulrychová 2007, 502), ačkoliv je ve své práci zmiňuje jako existující ještě P. Kracík (Kracík 1997, 12). Původní mohyly zkoumal hrabě Schlik. Nalezeny byly keramické fragmenty a lidské kosti (Šnajdr 1891, 31), vše je ale ztraceno. Dataci není možné určit (Ulrychová 2007, 502). Místo je vzdáleno 915 metrů od říčky Mrliny a leží na jihovýchodním svahu.

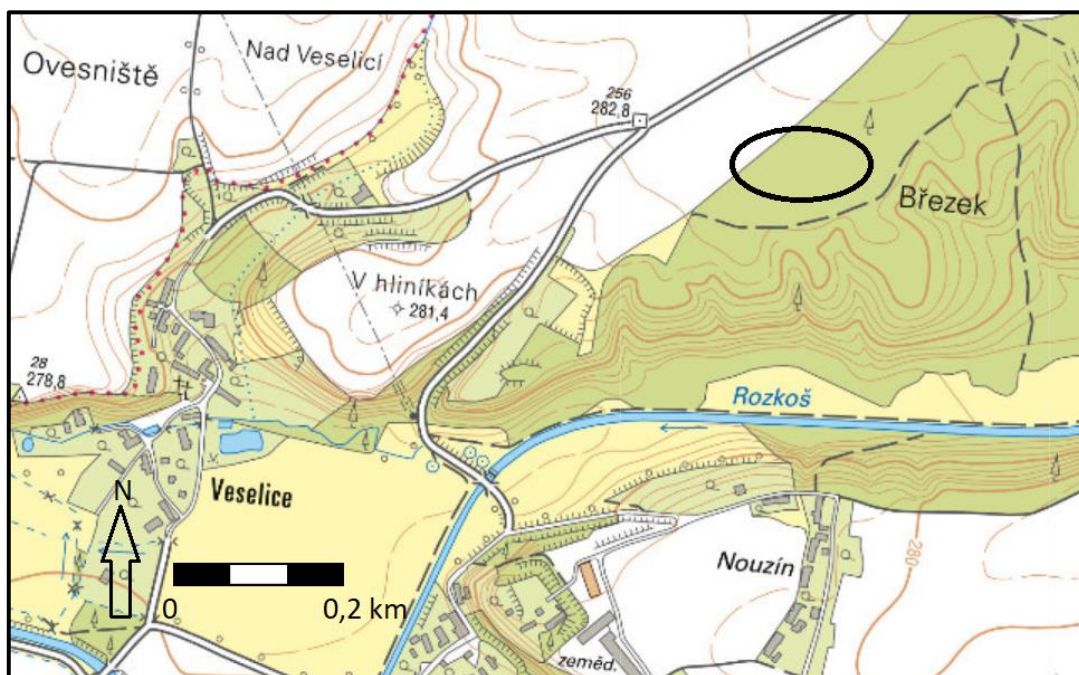

Obr. 45: Viditelnost z lokality Nadslav IV, mapové podklady cuzk.cz

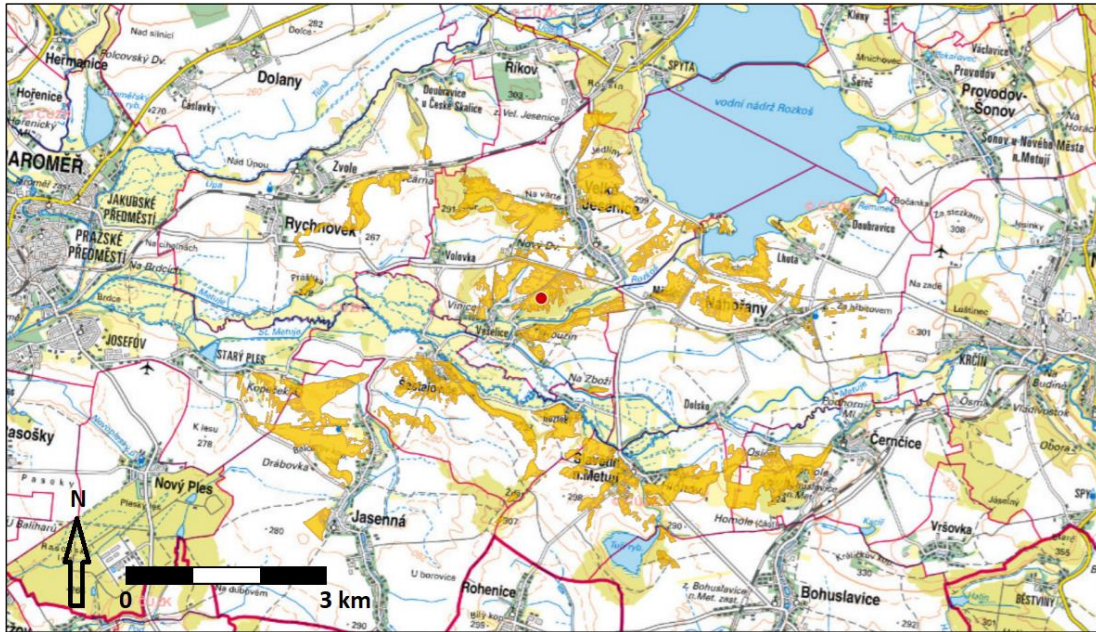
5.20 Nahořany

Okres: Náchod, katastrální území: Veselice nad Metují, parcelní číslo: 210/5, GPS: 50.3514519N, 16.0297731E, nadmořská výška min.: 282 m. n. m., nadmořská výška max.: 283 m. n. m.

V lese mezi obcemi Nahořany, Veselice a Velká Jesenice se nachází dvě skupiny se 100 a 26 mohylami (Turek 1956, 119). Lokalita je místně označována „V kopcích“ (Hraše 1874, 659). Některé byly prokopány M. Rýdlem a J. K. Hrašem. V jejich zprávách jsou informace o raně středověké keramice, železných nožích a jednom přeslenu. Dochované fragmenty nádob jsou technicky primitivní, takže možná pocházejí z doby bronzové (Turek 1956, 119). Při prvním výzkumu byla objevena také bronzová hlavice od jehlice (Duška 1898, 29). Lokalita by podle nálezů mohla obsahovat mohyly z doby bronzové i raného středověku (Lutovský 2001, 203). Mohylník se nachází na mírném návrší, které se svažuje jihovýchodním směrem k řece Rozkoš vzdálené 365 m.

Obr. 46: Poloha lokality Nahořany, mapové podklady cuzk.cz

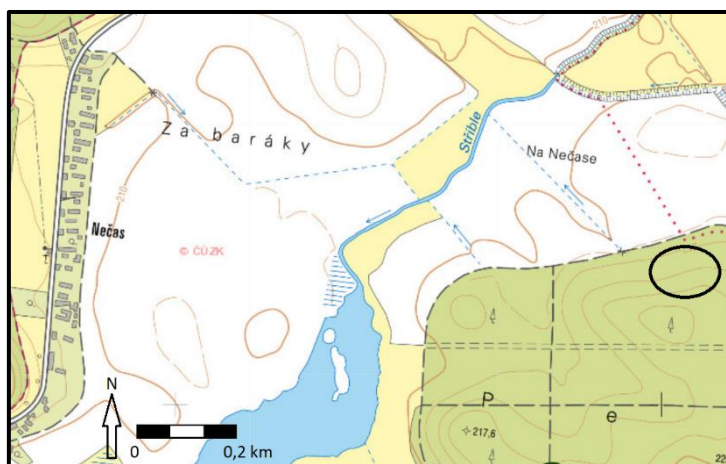

Obr. 47: Viditelnost z lokality Nahořany, mapové podklady cuzk.cz

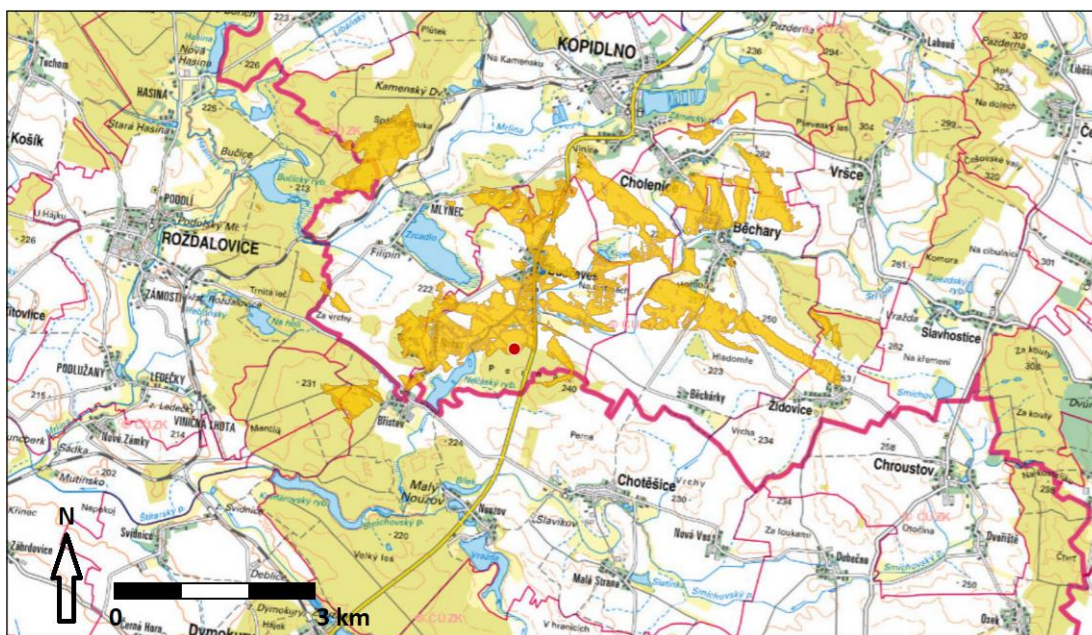
5.21 Nečas

Okres: Jičín, katastrální území: Nečas, parcelní číslo: 604/1, GPS: 50.2963114N, 15.2520139E, nadmořská výška min.: 210 m. n. m., nadmořská výška max.: 211 m. n. m.

Východně od obce Nečas se na severním okraji lesa nalézá skupina 9 mohyl. Objevil je v roce 2001 V. Čtverák, zatím nebyly zkoumány a není možné je ani datovat. V blízkosti bylo v minulosti narušeno raně středověké kostrové pohřebiště (Ulrychová 2007, 503). Mírný svah je orientován k severu a lokalita na něm je vzdálena 485 metrů od vodního toku Stříble.

Obr. 48: Poloha lokality Nečas, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 49: Viditelnost z lokality Nečas, mapové podklady cuzk.cz

5.22 Opočno

Okres: Rychnov nad Kněžnou, katastrální území: Opočno, parcelní číslo: ?,
GPS: ?, nadmořská výška min.: ?, nadmořská výška max.: ?

J. K. Hraše podal informaci o skupině mohyl v lese Sáka u Opočna. Jeden násep byl prozkoumán, nalezeny byly popelnice a popel smíšený s uhlíky (Ilg 1879, 161). R. Turek později opravil nesprávný název Sáka na Mláka (1956, 120). Mohylník není v dnešní době znatelný v terénu a přesnější informace o lokalizaci se nepodařilo dohledat.

5.23 Ostašovice

Okres: Rychnov nad Kněžnou, katastrální území: Ostašovice, parcelní číslo: ?,
GPS: ?, nadmořská výška min.: ?, nadmořská výška max.: ?

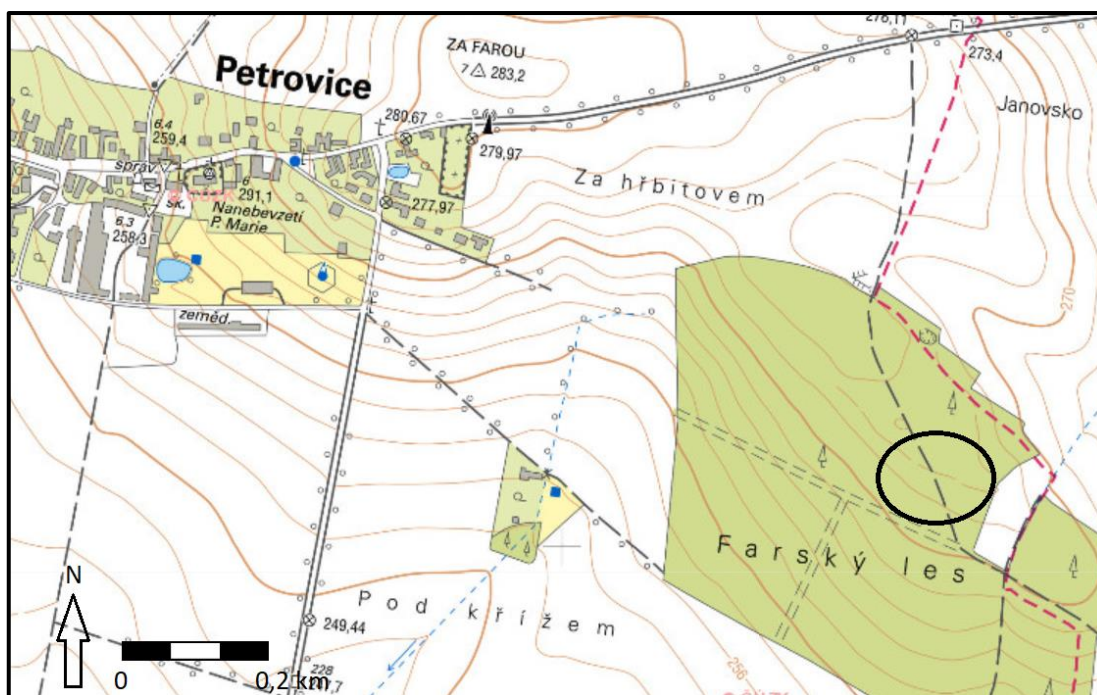
Nezkoumané mohyly objevené J. K. Hrašem (Turek 1956, 120). Mohylník dnes není v terénu patrný.

5.24 Petrovice

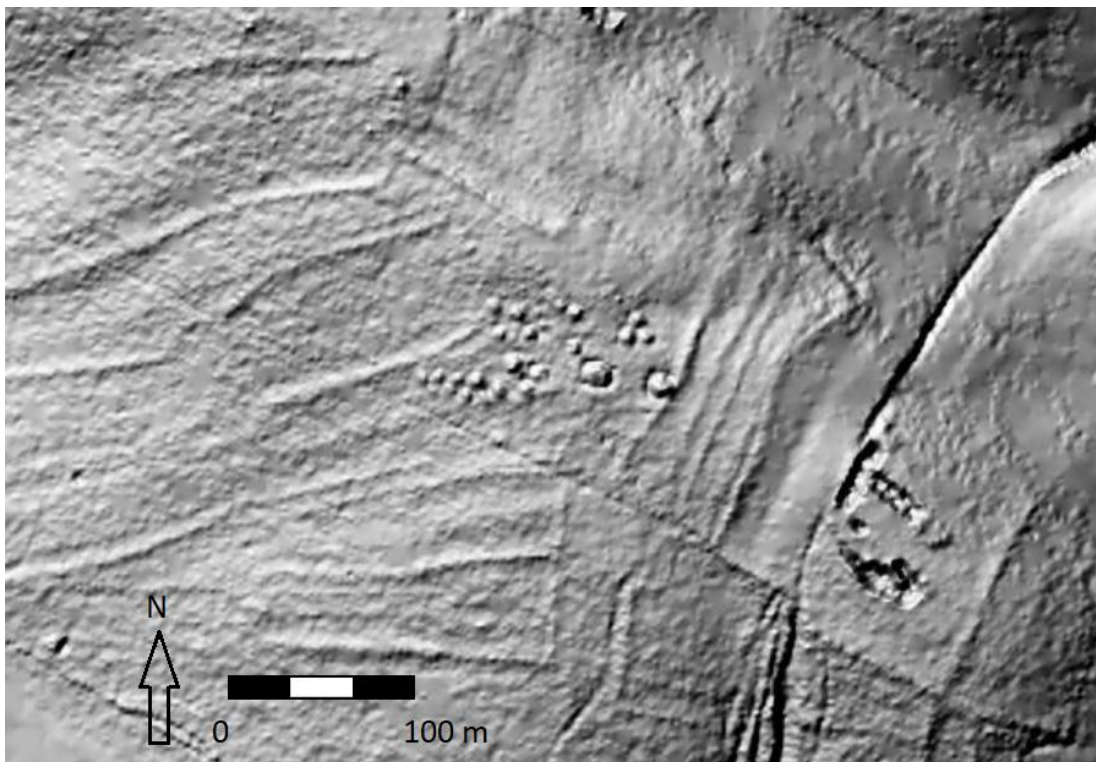
5.24.1 Petrovice I – Farský les

Okres: Hradec Králové, katastrální území: Petrovice u Nového Bydžova, katastrální číslo: 550/1, GPS: 50.2876669N, 15.6134553E, nadmořská výška min.: 269 m, nadmořská výška max.: 273 m.

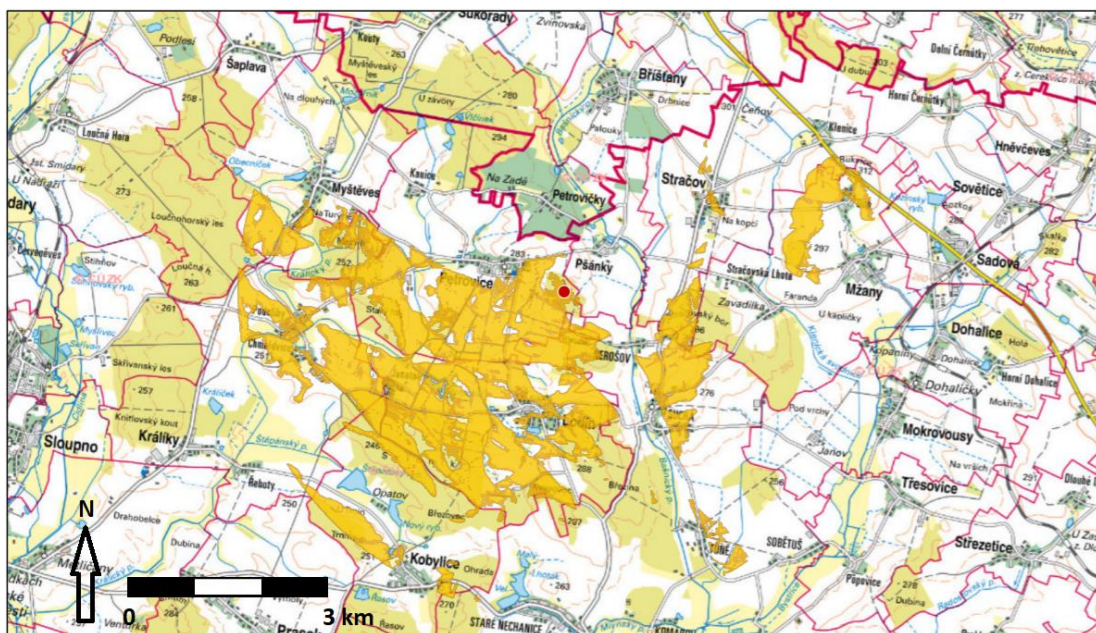
Při výzkumu v roce 1891 bylo prozkoumáno 12 z celkových 29 mohyl. V jedné z nich byl spolu s kostrovým pohřbem objeven denár Břetislava I., který byl ražen v letech 1035–1055. Dnes je na lokalitě zřetelných 29 mohylových násypů (Hejhal – Lutovský 2012, 520). Mohylník na jihozápadním svahu je vzdálen 320 metrů od prameniště potoka, který se později spojuje s Bašnickým potokem.

Obr. 50: Poloha lokality Petrovice I, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 51: Mohyly na lokalitě Petrovice I, mapové podklady cuzk.cz

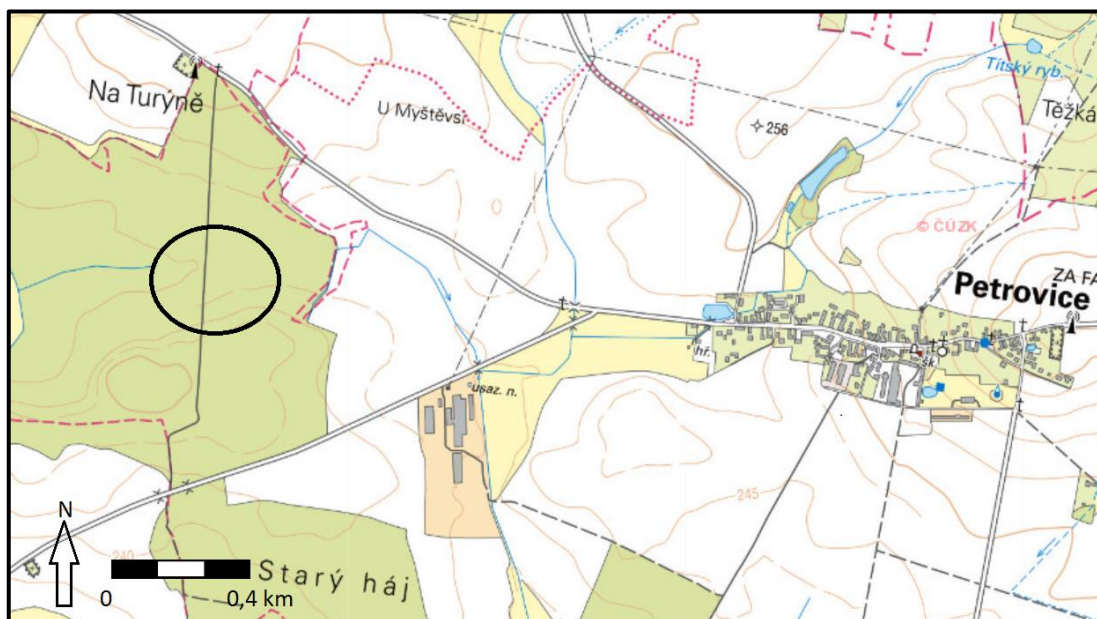

Obr. 52: Viditelnost z lokality Petrovice I, mapové podklady cuzk.cz

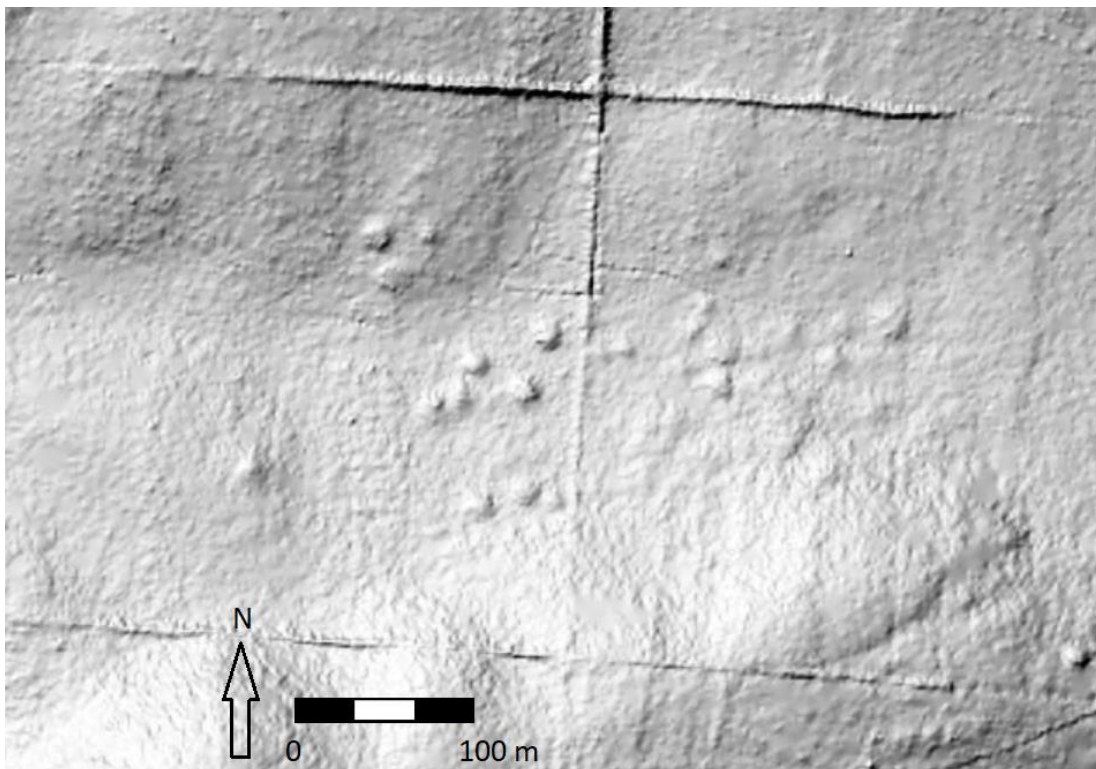
5.24.2 Petrovice II – Les Mečník

Okres: Hradec Králové, katastrální území: Petrovice u Nového Bydžova, parcelní číslo: 351/5, GPS: 50.2892164N, 15.5672878E, nadmořská výška min.: 239 m. n. m., nadmořská výška max.: 244 m. n. m.

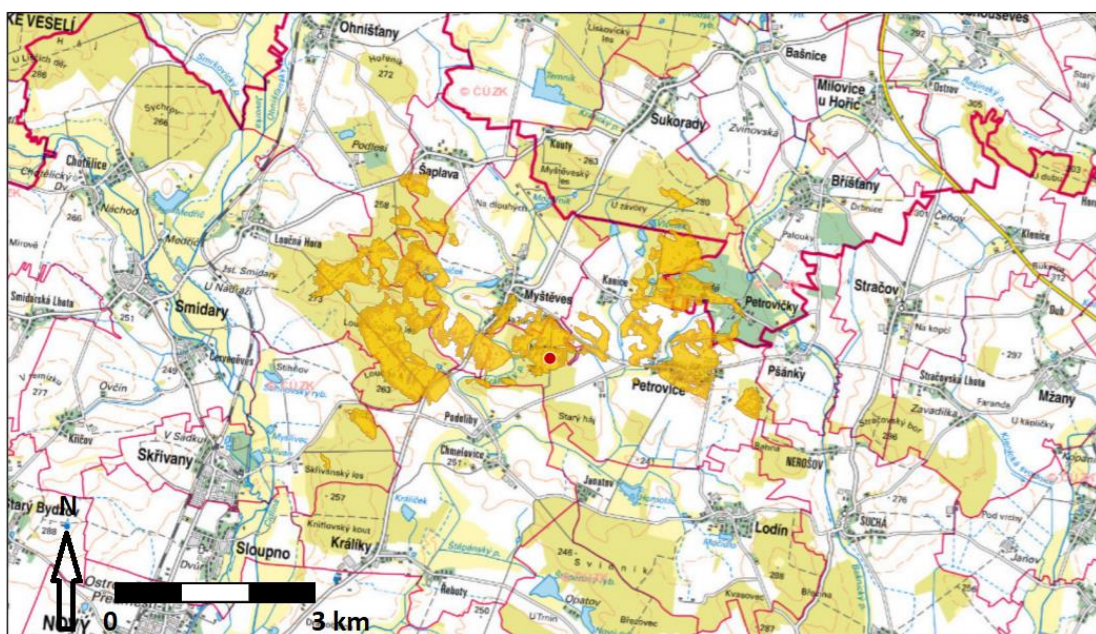
V lese Mečník západně od obce Petrovice se podle R. Turka (Turek 1956, 114) nacházejí čtyři mohyly. Dnes je možné za pomoci LIDARu ověřit, že je zde větší množství násypů. Mohylník nebyl archeologicky zkoumán, ale vzhledem k blízkosti dalších lokalit (Petrovice-Farský les, Lodín) lze předpokládat raně středověké stáří. Nachází se na severním svahu kopce ve vzdálenosti 474 metrů od Kralického potoka, ale v těsné blízkosti prameniště přítoku tohoto vodního toku.

Obr. 53: Poloha lokality Petrovice II, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 54: Mohyly na lokalitě Petrovice II, mapové podklady cuzk.cz

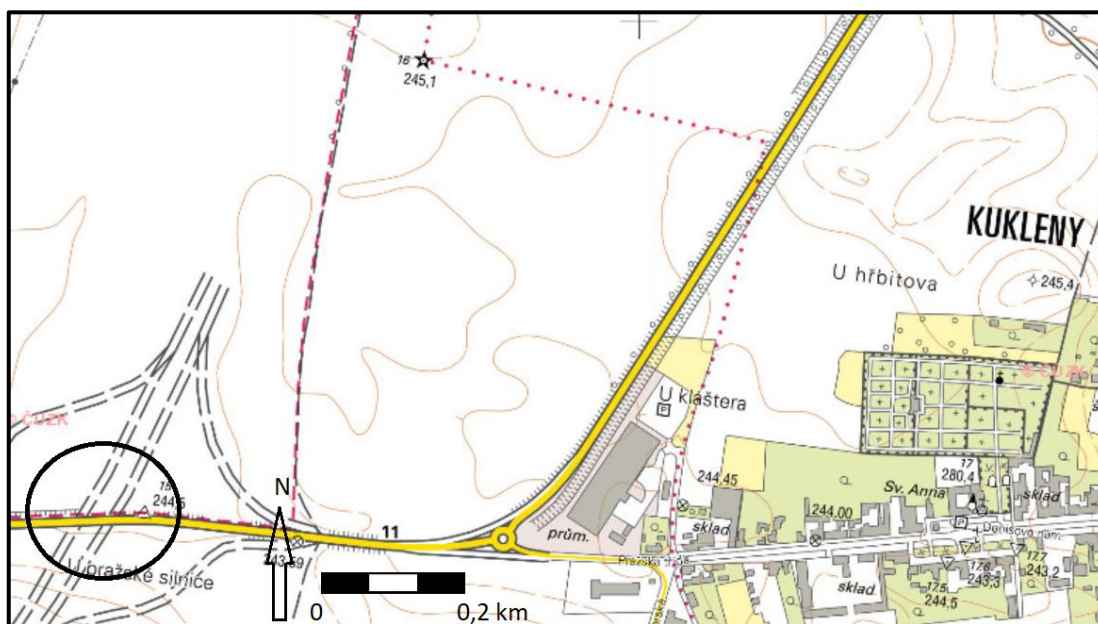

Obr. 55: Viditelnost z lokality Petrovice II, mapové podklady cuzk.cz

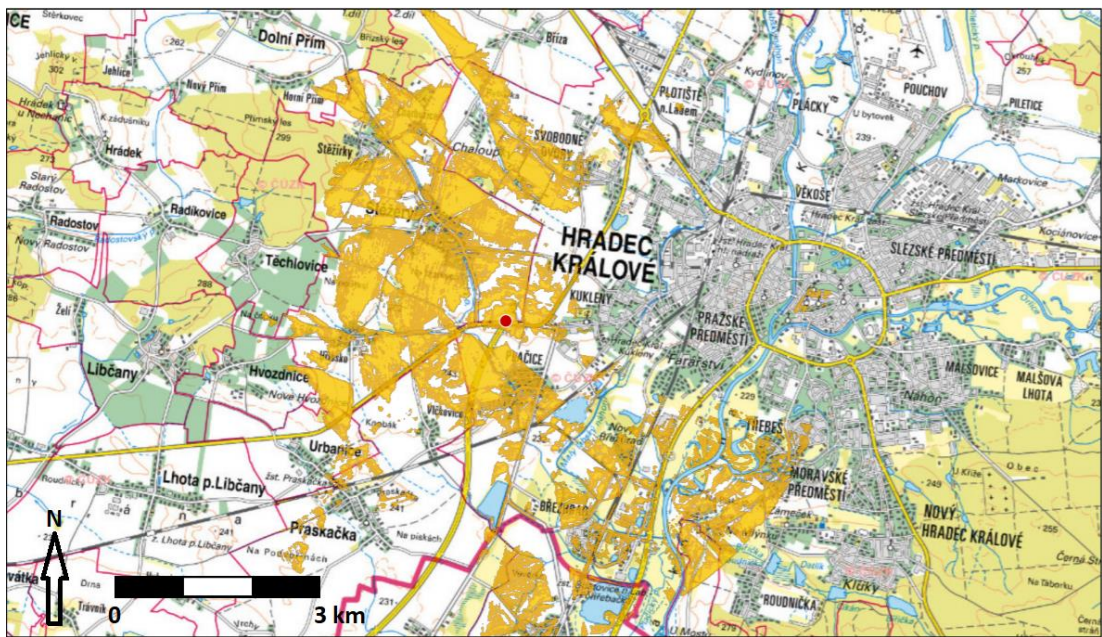
5.25 Plačice – Stěžery

Okres: Hradec Králové, katastrální území: Plačice, Stěžery, parcelní číslo: 832/11, 832/12, 827/16, GPS: 50.2016500N, 15.7671225E, nadmořská výška min.: 244 m. n. m., nadmořská výška max.: 245 m. n. m.

Při výzkumu na trase dálnice D11 bylo kromě pravěkého osídlení zachyceno raně středověké pohřebiště obsahující mimo ploché hroby minimálně 10 mohyl. Náspy nebyly v terénu patrné, identifikovány byly díky oběžným příkopům. Není jasné, zda starší (zřejmě žárové) mohyly sloužily pro dodatečné uložení kostrového pohřbu nebo jestli vznikly záměrně pro překrytí skeletu. V některých případech nebyl nalezen žádný pohřeb v rámci příkopu, byl tedy zřejmě uložen jinde než pod povrchem. Díky nálezům keramiky a esovitých záušnic lze pohřebiště datovat do 2. poloviny 10. století – první třetiny 11. století. Hroby s mohylou jsou v rámci rozmezí starší (Hejhal 2016, 27). Lokalita leží na mírném jižním svahu ve vzdálenosti 450 metrů od Plačického potoka.

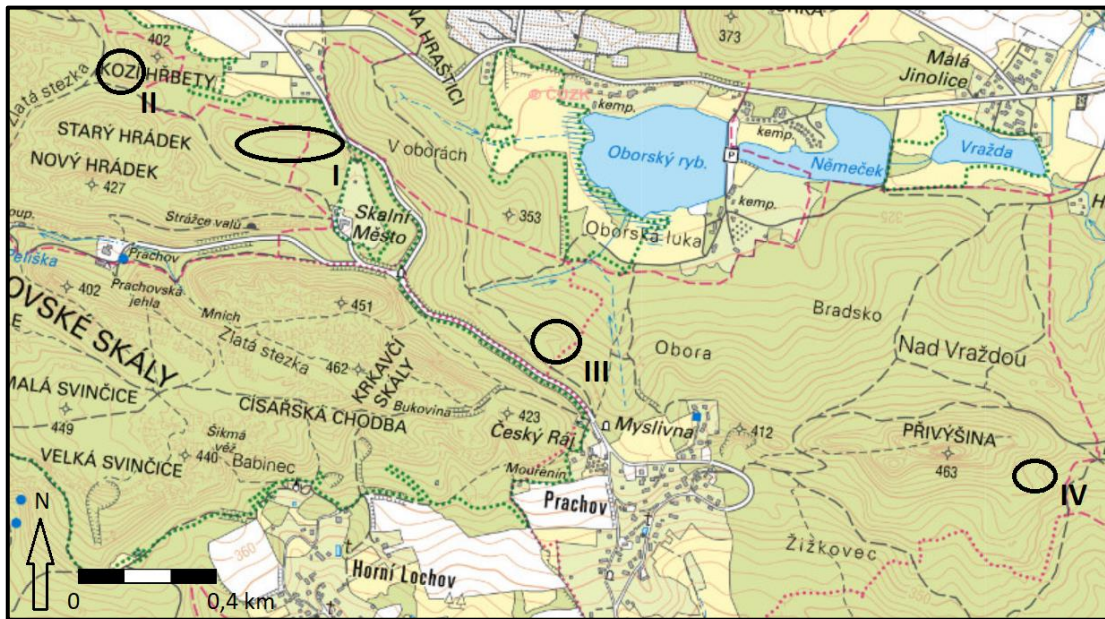
Obr. 56: Poloha lokality Plačice – Stěžery, mapové podklady czuk.cz

Obr. 57: Viditelnost z lokality Plačice – Stěžery, mapové podklady cuzk.cz

5.26 Prachovské skály

Na lokalitě Prachovské skály se nacházejí tři mohylníky a jedna osamělá mohyla přímo uvnitř hradištní soustavy (Turek 1956, 121). Pouze ojedinělá mohyla neobsahovala keramický materiál z raného středověku, byly v ní objeveny jen fragmenty slezskoplatěnických nádob (Turek 1956, 123).

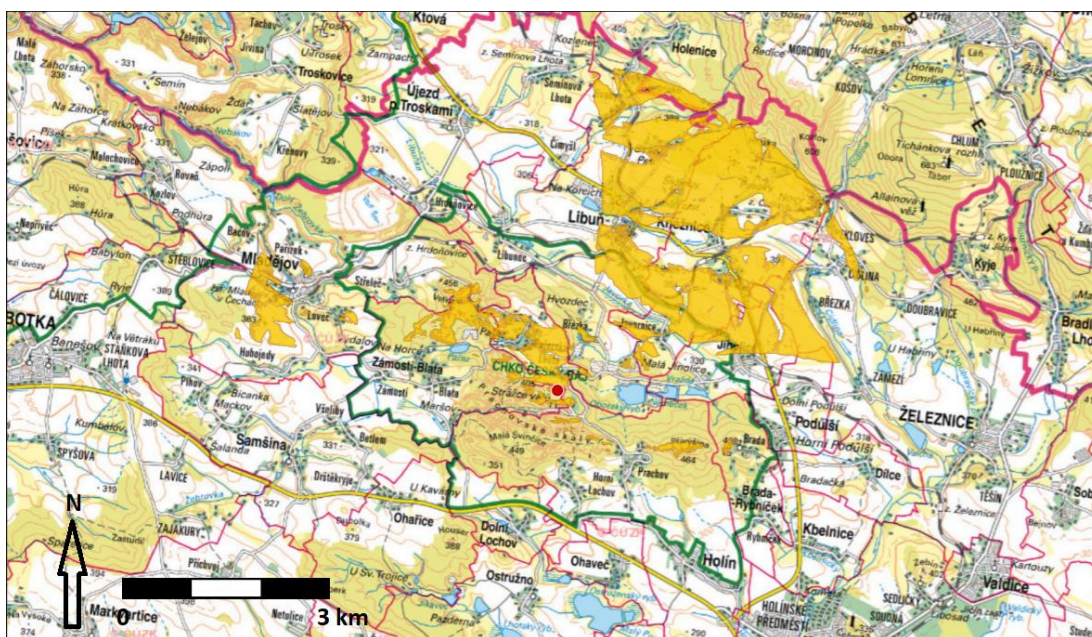

Obr. 58: Polohy na lokalitě Prachovské skály, mapové podklady cuzk.cz

5.26.1 Prachovské skály I – Holý vrch

Okres: Jičín, katastrální území: Zámostí, parcelní číslo: 165/12, GPS: 50.4720953N, 15.2913108E, nadmořská výška min.: 404 m. n. m., nadmořská výška max.: 408 m. n. m.

Poloha Holý vrch se nachází východně od Starého hrádku a jsou zde tři skupiny mohyl. Východní skupinu tvoří šest náspů, jedna mohyla je pouze domnělá a další byly zničeny. Osmá mohyla je oddělená od skupin. Sedm mohyl tvoří prostřední skupinu a v západní skupině jich je pět. Při výzkumu bylo objeveno široké spektrum raně středověkých nálezů, od keramiky přes nože a železné kování vědra až po hrozníčkovité náušnice a další šperky (Turek 1956, 121–122). Mohylníky jsou rozmístěny po celém návrší Holého vrchu, vzdálenost k prameništi nepojmenované vodoteče je 360 m od prostřední skupiny.

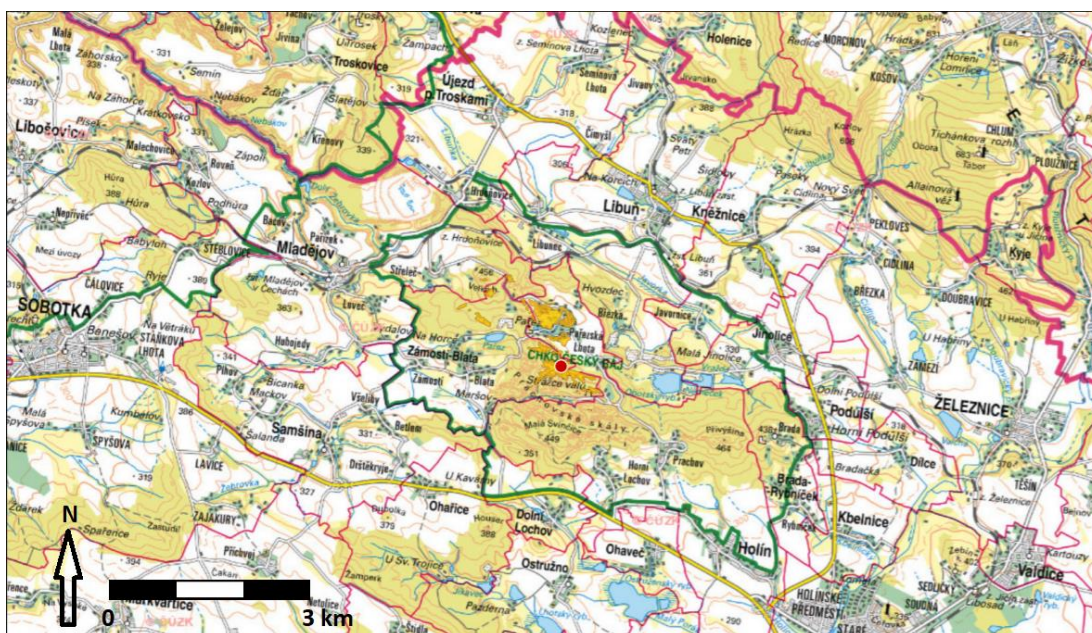

Obr. 59: Viditelnost z lokality Prachovské skály I, mapové podklady cuzk.cz

5.26.2 Prachovské skály II – Kozí Hřbety

Okres: Jičín, katastrální území: Zámostí, parcelní číslo: 165/10, GPS: 50.4733267N, 15.2836311E, nadmořská výška min.: 368 m. n. m., nadmořská výška max.: 374 m. n. m.

Na západním výběžku Kozího Hřbetu se nachází další čtyři mohyly v jedné řadě. Nalezené střepy byly určeny jako nádoby Pražského typu (Turek 1956, 122). Mohyly leží na jihozápadním svahu a nepojmenovaný vodní tok je vzdálen přes hradiště 506 metrů nebo opačným směrem více po rovině 574 metrů.

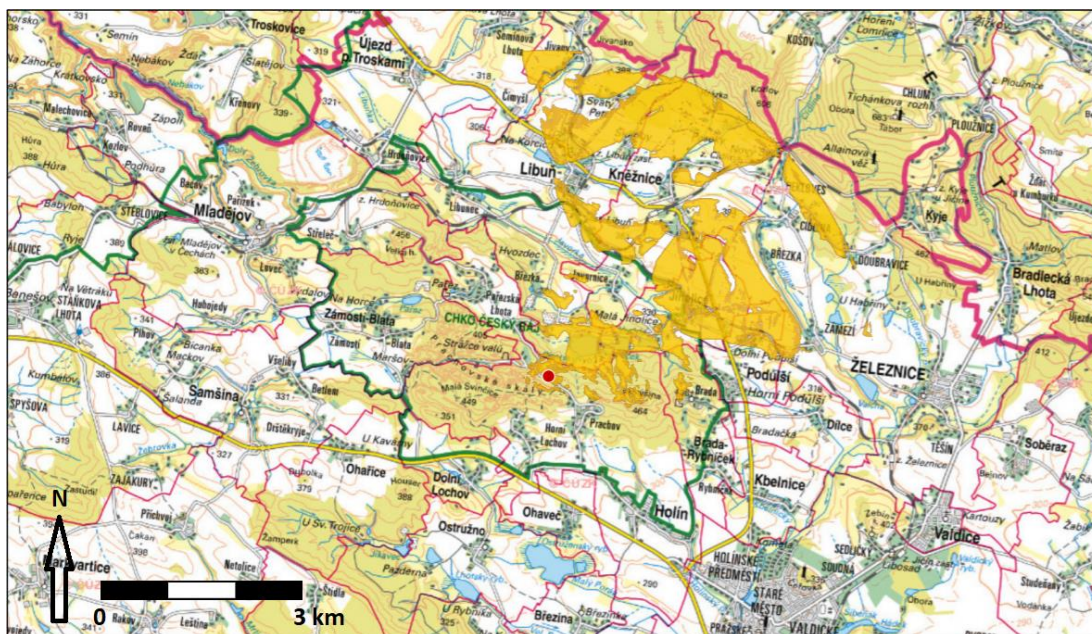

Obr. 60: Viditelnost z lokality Prachovské skály II, mapové podklady cuzk.cz

5.26.3 Prachovské skály III – Mršinec

Okres: Jičín, katastrální území: Pařezská Lhota, parcelní číslo: 300/3, GPS: 50.4677831N, 15.3030597E, nadmořská výška min.: 380 m. n. m., nadmořská výška max.: 381 m. n. m.

V jihovýchodní části skal v poloze Mršinec je poslední skupina čtyř mohyl se stopou páte. Ve třech z nich se našly raně středověké fragmenty keramických nádob (Turek 1956, 123). Svah je orientován k severu, stéká z něho nepojmenovaná vodoteč, ke které je minimální vzdálenost od mohylníku 192 m.

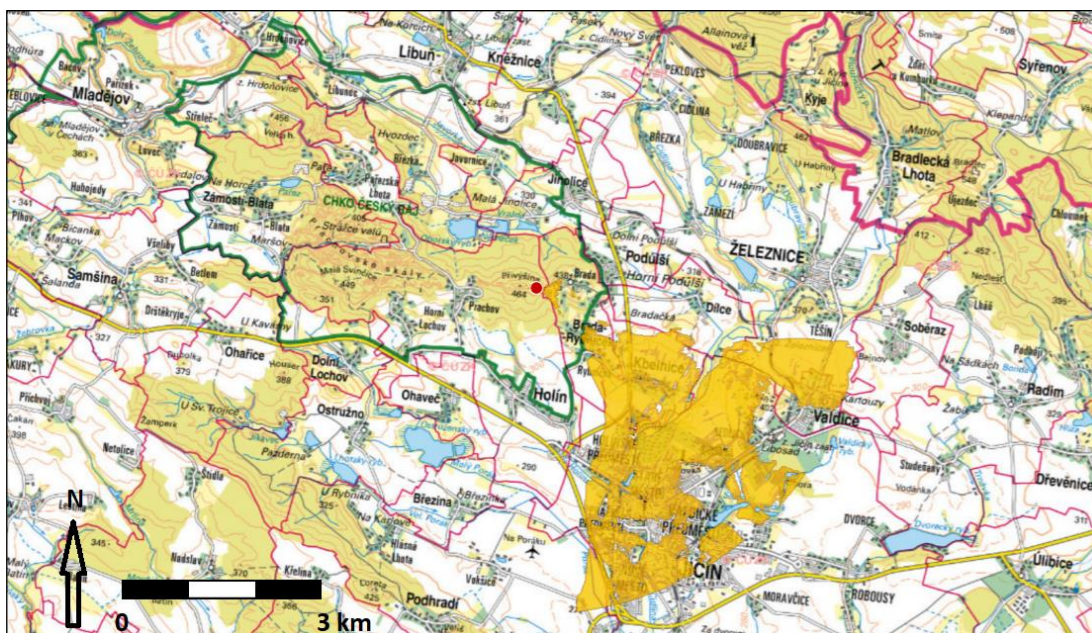

Obr. 61: Viditelnost z lokality Prachovské skály III, mapové podklady cuzk.cz

5.26.4 Prachovské skály IV – Pod Přivýšinou

Okres: Jičín, katastrální území: Prachov, parcelní číslo: 82/1, GPS: 50.4660969N, 15.3243050E, nadmořská výška min.: 396 m. n. m., nadmořská výška max.: 400 m. n. m.

Osamocená mohyla na jihovýchodním svahu hřbetu Přivýšina byla zkoumána R. Turkem v roce 1941. Objeven byl žárový pohřeb se spálenou dřevěnou konstrukcí, která je fenoménem pro pohřbívání do mohyl v raném středověku. Pod pohřbem se nacházela kulturní vrstva z pozdní doby bronzové (Ulrychová 2007, 505). Nejbližší prameniště nepojmenovaného vodního toku je od mohyly vzdáleno 460 metrů.

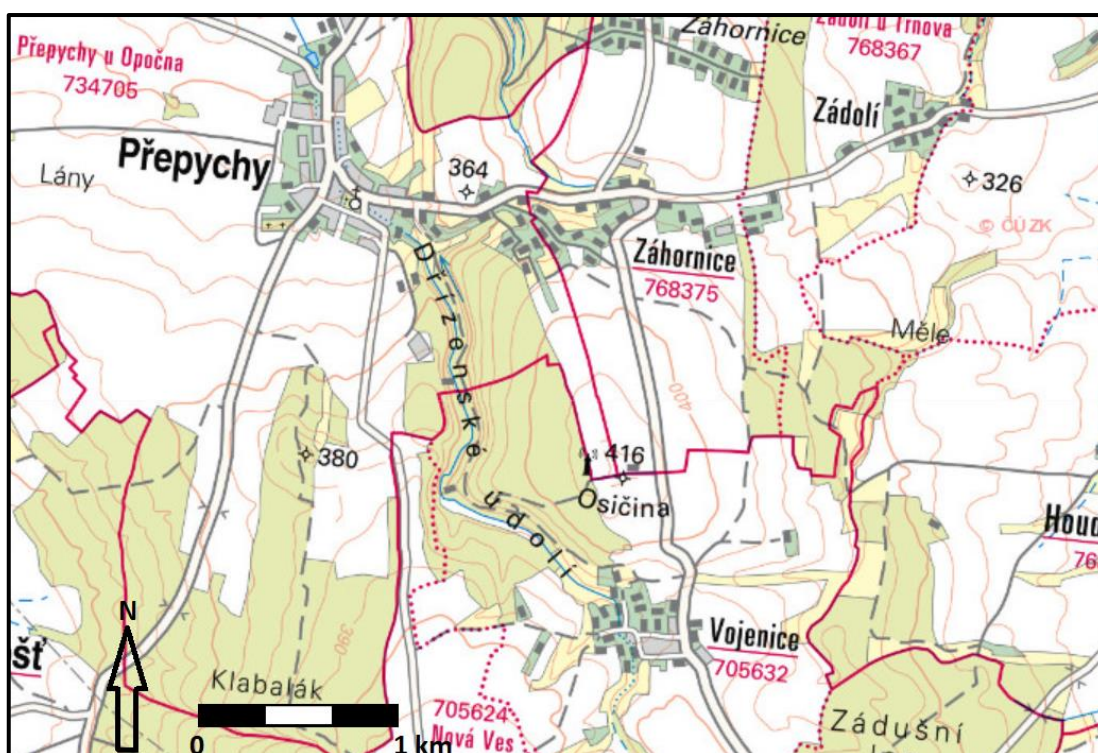

Obr. 62: Viditelnost z lokality Prachovské skály IV, mapové podklady cuzk.cz

5.27 Přepychy

Okres: Rychnov nad Kněžnou, katastrální území: ?, parcelní číslo: ?, GPS: ?, nadmořská výška min.: ?, nadmořská výška max.: ?

U obce Přepychy byly objeveny čtyři mohyly J. K. Hrašem, nalezen byl pouze popel a uhlíky (Ilg 1879, 161). Vzhledem k tomu, že o lokalitě neexistují další zmínky, je možné, že se jedná o mohylník na sousedním katastru Vojenice (viz. dále heslo Vojenice).

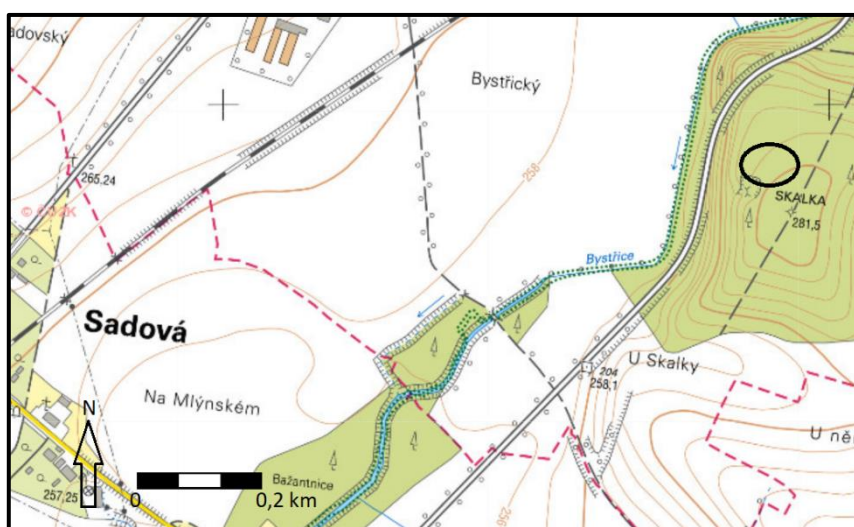

Obr. 63: Obec Přepychy a okolí, mapové podklady cuzk.cz

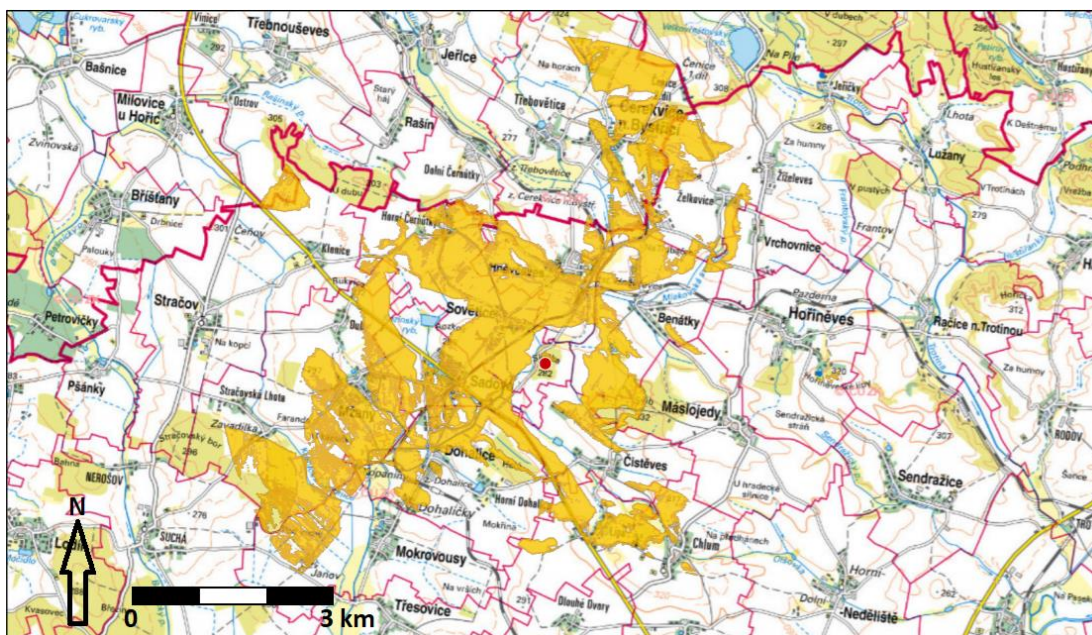
5.28 Sadová

Okres: Hradec Králové, katastrální území: Sovětice, parcelní číslo: 476/2, GPS: 50.3022497N, 15.7155775E, nadmořská výška min: 278 m. n. m., nadmořská výška max.: 280 m. n. m.

V lese Na Skalce poblíž obce Sadová zkoumal L. Domečka dvě z deseti mohyl (Turek 1956, 125). Mohylník se nachází na severozápadním svahu ve vzdálenosti 164 metrů od řeky Bystřice. Při výzkumu byl objeven jen popel smíšený s uhlíky (Domečka 1925, 43).

Obr. 64: Poloha lokality Sadová, mapové podklady cuzk.cz

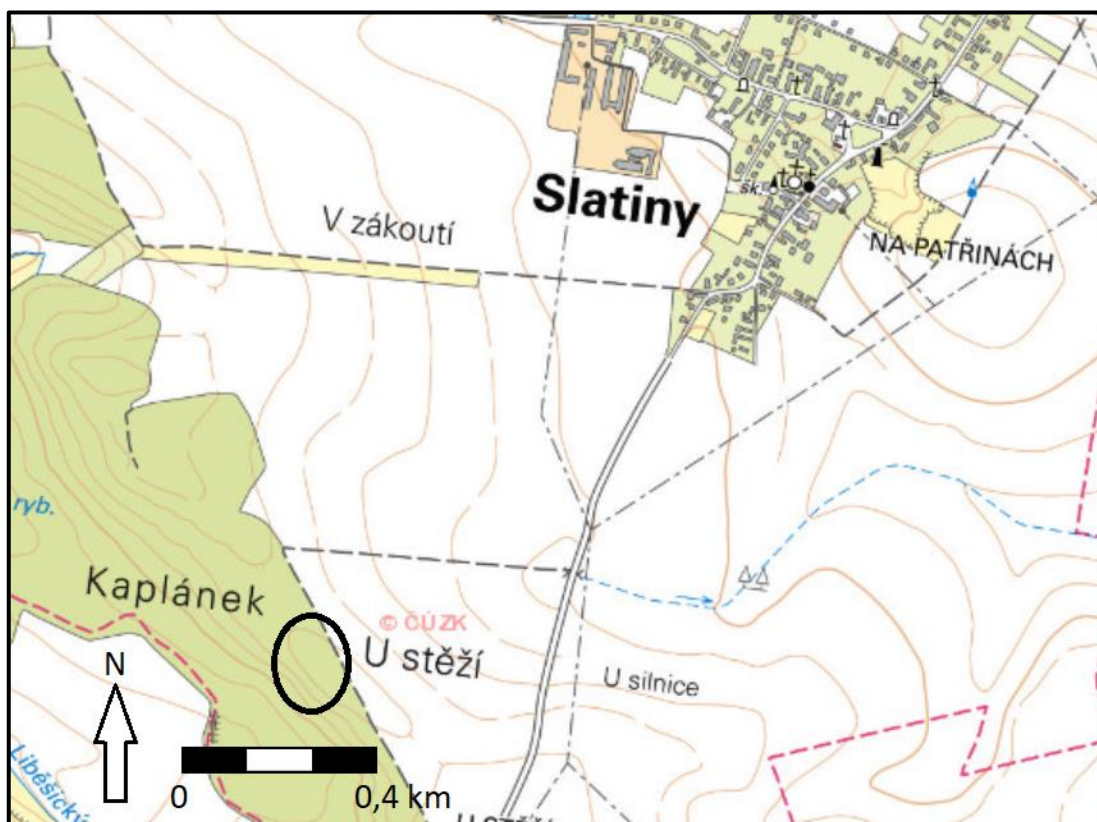

Obr. 65: Viditelnost z lokality Sadová, mapové podklady cuzk.cz

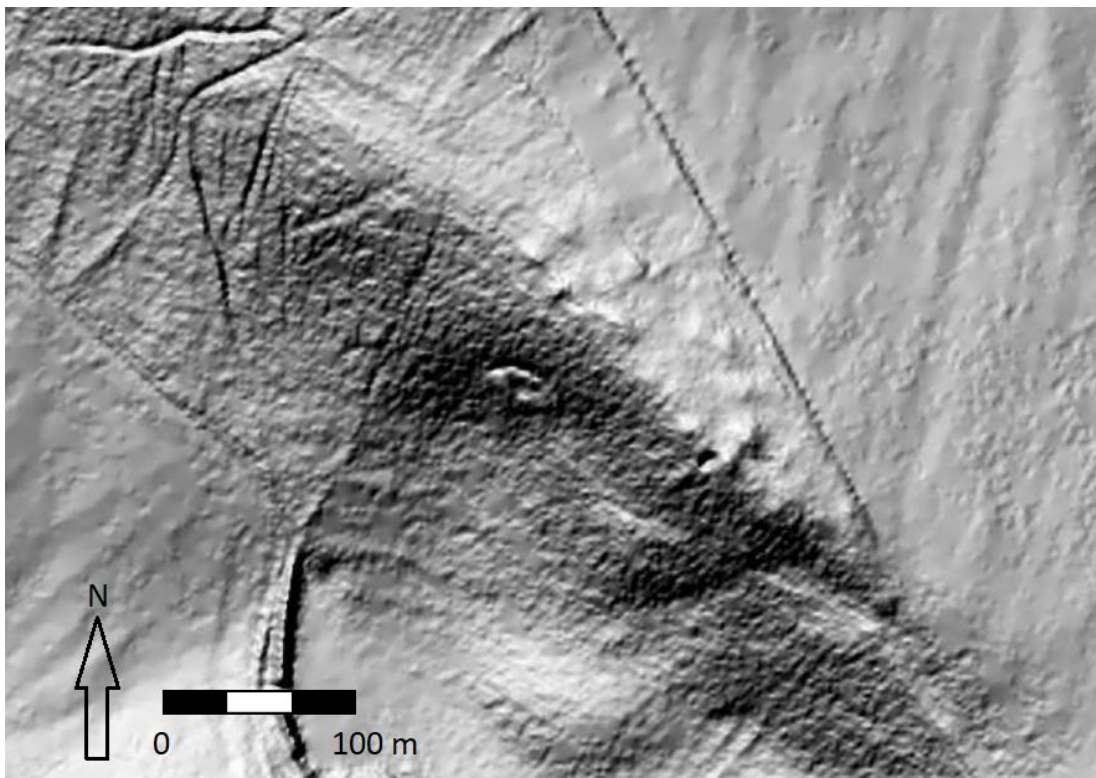
5.29 Slatiny

Okres: Jičín, katastrální území: Slatiny, parcelní číslo: 1086/2, 1088/13, 1088/6, 1088/8, GPS: 50.3550442N, 15.3693800E, nadmořská výška min.: 287 m. n. m., nadmořská výška max.: 290 m. n. m.

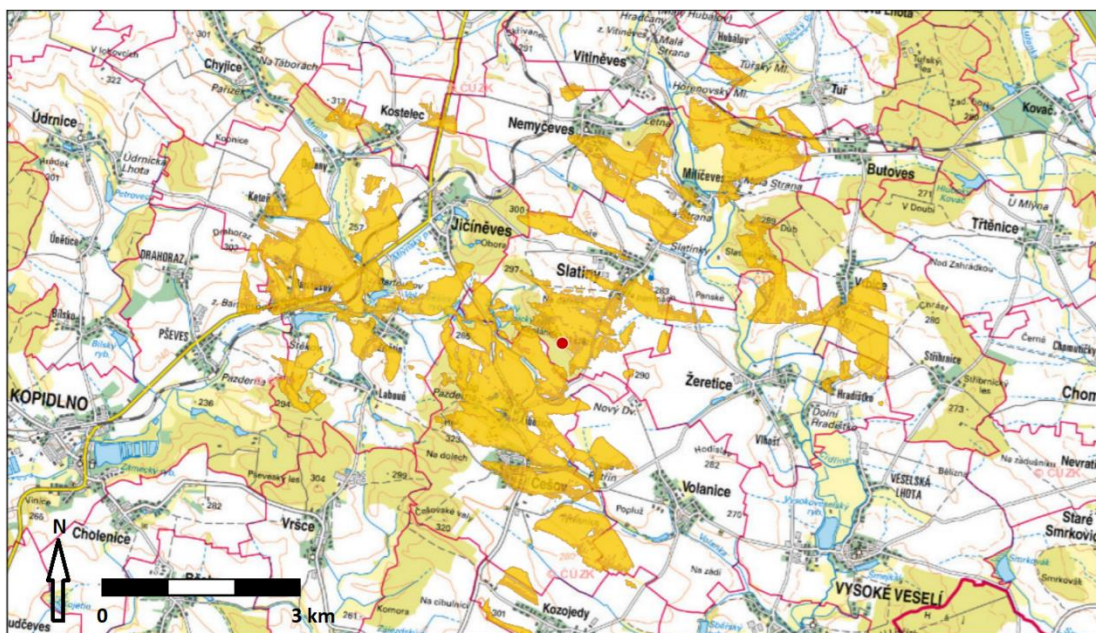
Jižně od obce Slatiny se na okraji plošiny rozkládá mohylník s 16 náspy. Žádná z mohyl nebyla zkoumána, proto není určena datace. V okolí jsou známy sídelní aktivity z doby bronzové, starší doby železné i raného středověku (Ulrychová 2007, 505). Svah pod plošinou je orientován západním směrem. Lokalita je vzdálena 685 metrů od Liběšického potoka.

Obr. 66: Poloha lokality Slatiny, mapové podklady cuzk.cz

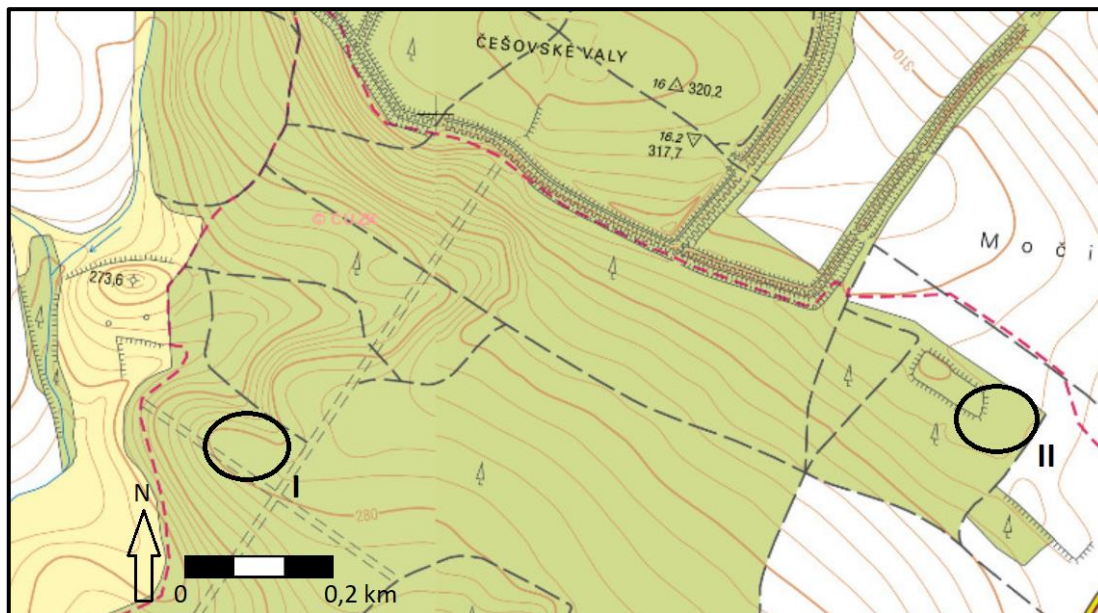
Obr. 67: Mohyly na lokalitě Slatiny, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 68: Viditelnost z lokality Slatiny, mapové podklady cuzk.cz

5.30 Slavhostice

V blízkosti Česovského hradiště se nacházejí tři skupiny mohyl ve dvou výrazněji oddělených polohách (Čtverák – Ulrychová 2001, 380).

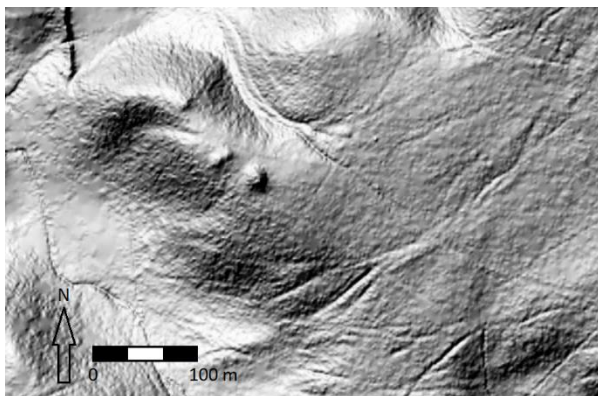

Obr. 69: Polohy na lokalitě Slavhostice, mapové podklady cuzk.cz

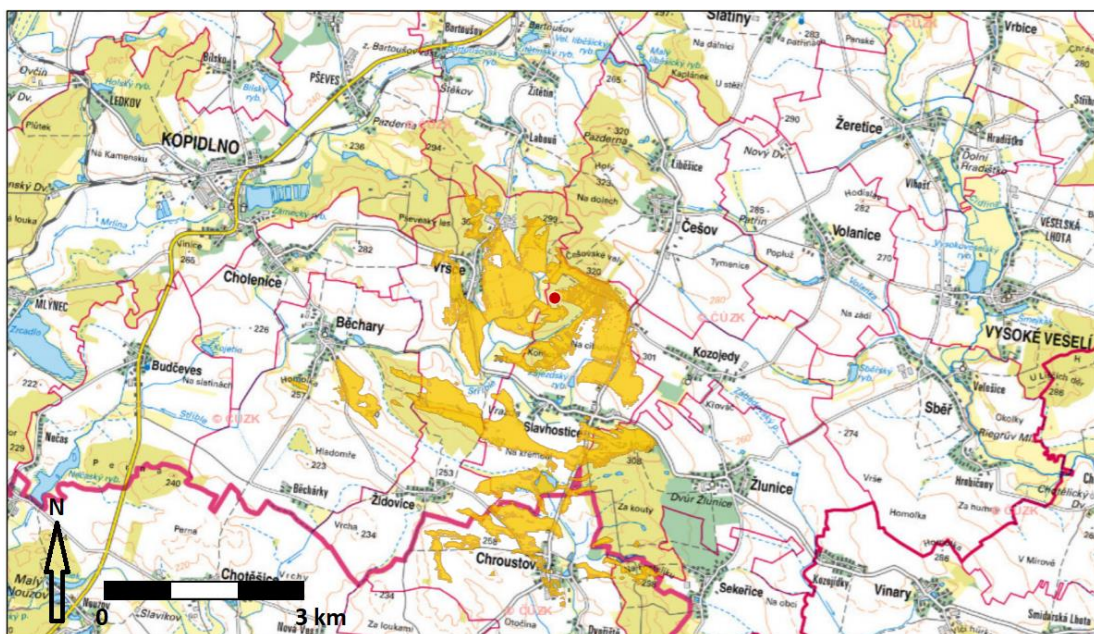
5.30.1 Slavhostice I – Pod hradištěm

Okres: Jičín, katastrální území: Slavhostice, parcelní číslo: 685, GPS: 50.3242317N, 15.3411125E, nadmořská výška min.: 280 m. n. m., nadmořská výška max.: 282 m. n. m.

Severně od obce Slavhostice při západním okraji katastru jsou tři mohyly, z nichž jedna je narušená (Sigl – Vokolek 1979, 9). Mohyly nebyly archeologicky zkoumány, přesná datace není tedy možná. Patrně připadají k jedné fázi osídlení Česovského hradiště (období popelnicových polí doby bronzové nebo raný středověk) (Ulrychová 2007, 505). Svah se uklání západním směrem k nepojmenované vodoteči, která je od lokality vzdálena 242 metrů.

Obr. 70: Mohyly na lokalitě Slavhostice I, mapové podklady cuzk.cz

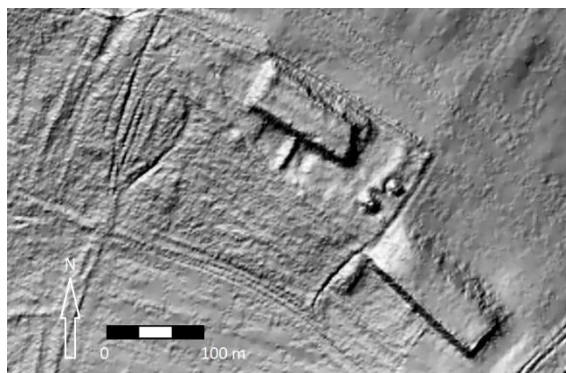

Obr. 71: Viditelnost z lokality Slavhostice I, mapové podklady cuzk.cz

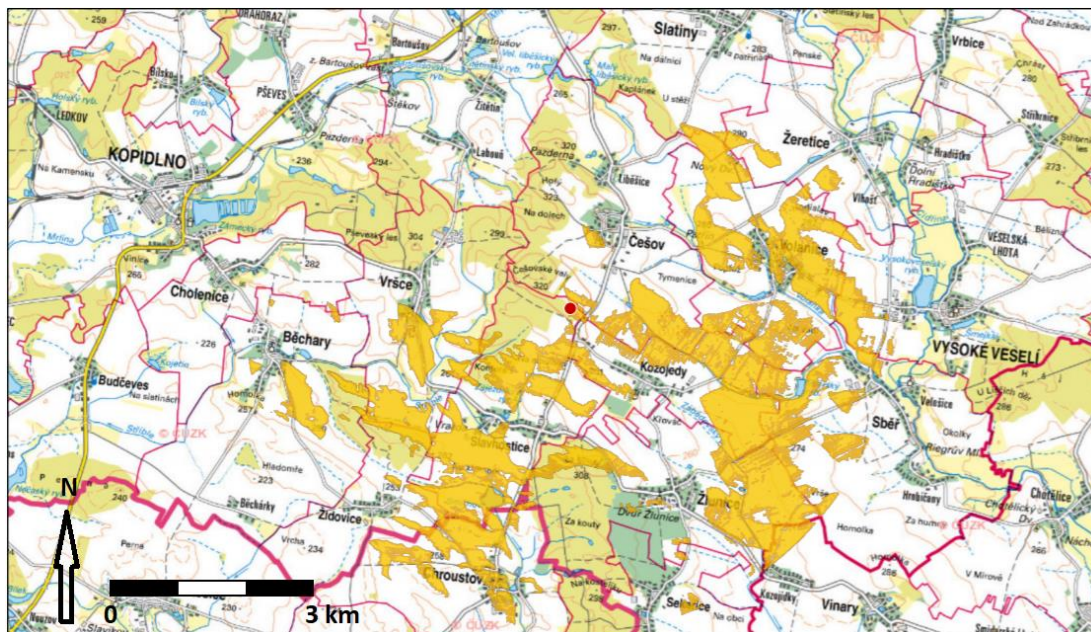
5.30.2 Slavhostice II – U tarasů

Okres: Jičín, katastrální území: Slavhostice, parcelní číslo: 724, GPS: 50.3256308N, 15.3553489E, nadmořská výška min.: 302 m. n. m., nadmořská výška max.: 306 m. n. m.

Východně od Češovského hradiště byly objeveny mohyly v roce 1978 se znatelným vkopem do nejlépe zachovaného náspu (Waldhauser – Holodňák – Salač 1982, 21, pol. 49). Na plánu vyhotoveném podle plastického modelu F. Šaldy (Waldhauser 1992) je zřetelná jedna skupina o dvou mohylách a jižně od nich šest mohyl ve dvou řadách. Datování je obdobné jako u předchozí lokality (Ulrychová 2007, 507). Lokalita leží na jihovýchodním svahu a je vzdálena 625 metrů od Kozojedského potoka.

Obr. 72: Mohyly na lokalitě Slavhostice II, mapové podklady czukz.cz

Obr. 73: Viditelnost z lokality Slavhostice II, mapové podklady czukz.cz

5.31 Soběraz

Okres: Jičín, katastrální území: Soběraz, parcelní číslo: ?, GPS: ?, nadmořská výška min.: ?, nadmořská výška max.: ?

Východně od obce Soběraz byla při letecké prospekci detekována jedna oválná mohyla poničená orbou, spolu se sídlištěm z mladší doby kamenné (Ulrychová 2007, 507). E. Ulrychová ve svém článku sice uvádí parcelní číslo 502, ale to se nepodařilo dohledat skrze online vyhledávání parcely. Mohylovitý útvar není patrný ani na dostupných mapových podkladech.

5.32 Srch

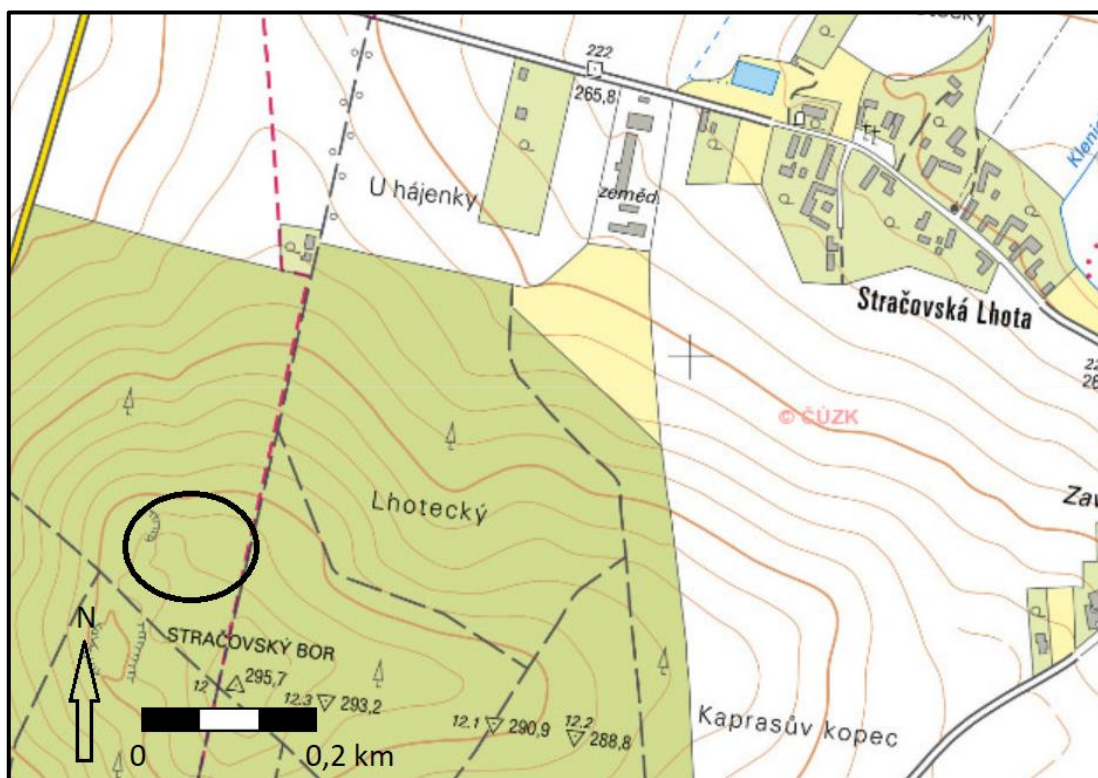
Okres: Pardubice, katastrální území: Srch, parcelní číslo: ?, GPS: ?, nadmořská výška min.: ?, nadmořská výška max.: ?

V lese u Stéblové se nachází pět mohyl, dvě z nich prokopal L. Domečka (Turek 1956, 125). Mohylník dnes neexistuje a není možné jej přesněji lokalizovat. Mohl být poničen stavbou silnice, která prochází mezi obcemi Srch a Stéblová.

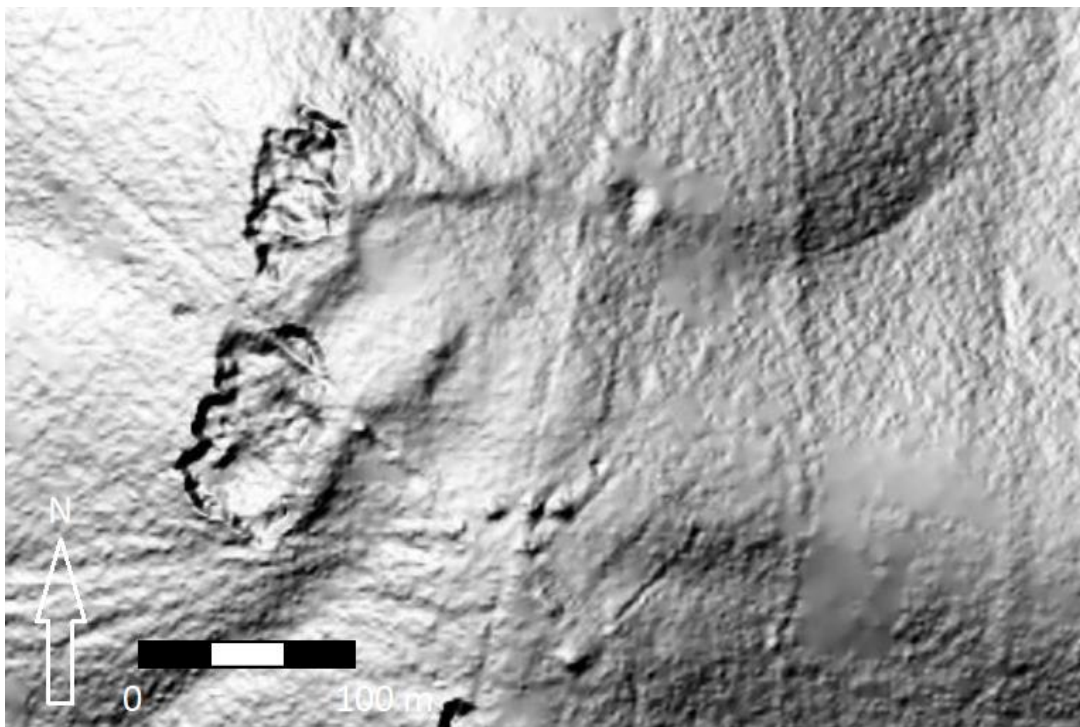
5.33 Stračovská Lhota

Okres: Hradec Králové, katastrální území: Stračovská Lhota, Stračov, parcelní číslo: 353, 346, GPS: 50.2863817N, 15.6424253E, nadmořská výška min.: 281 m. n. m., nadmořská výška max.: 295 m. n. m.

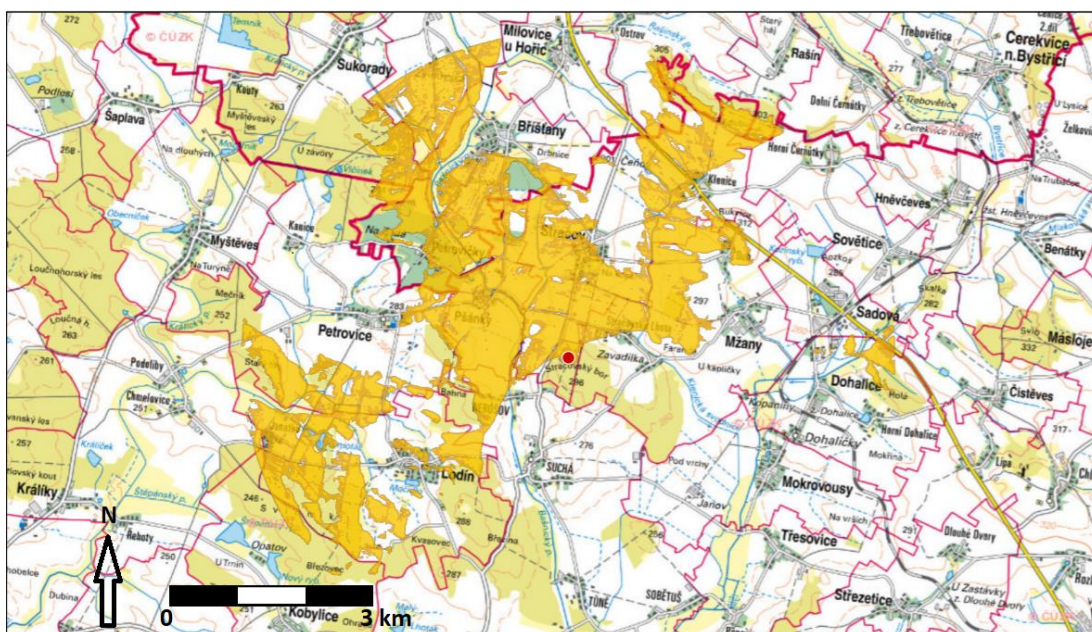
Jihovýchodně od obce Stračovská Lhota se na severozápadním svahu kopce nachází dvě skupiny celkem 20 mohyl. Zkoumáno bylo devět z nich. Nalezeny byly lužické a raně středověké fragmenty keramiky (Domečka 1925, 42), bronzové záušnice a bronzové jehlice (Domečka 1933, 57). Pod třemi mohylami se našly únětické hroby, které s mohylami ale údajně nesouvisely (Turek 1956, 125–126). Vzdálenost od Bašnického potoka činí 856 metrů.

Obr. 74: Poloha lokality Stračovská Lhota, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 75: Mohyly na lokalitě Stračovská Lhota, mapové podklady cuzk.cz

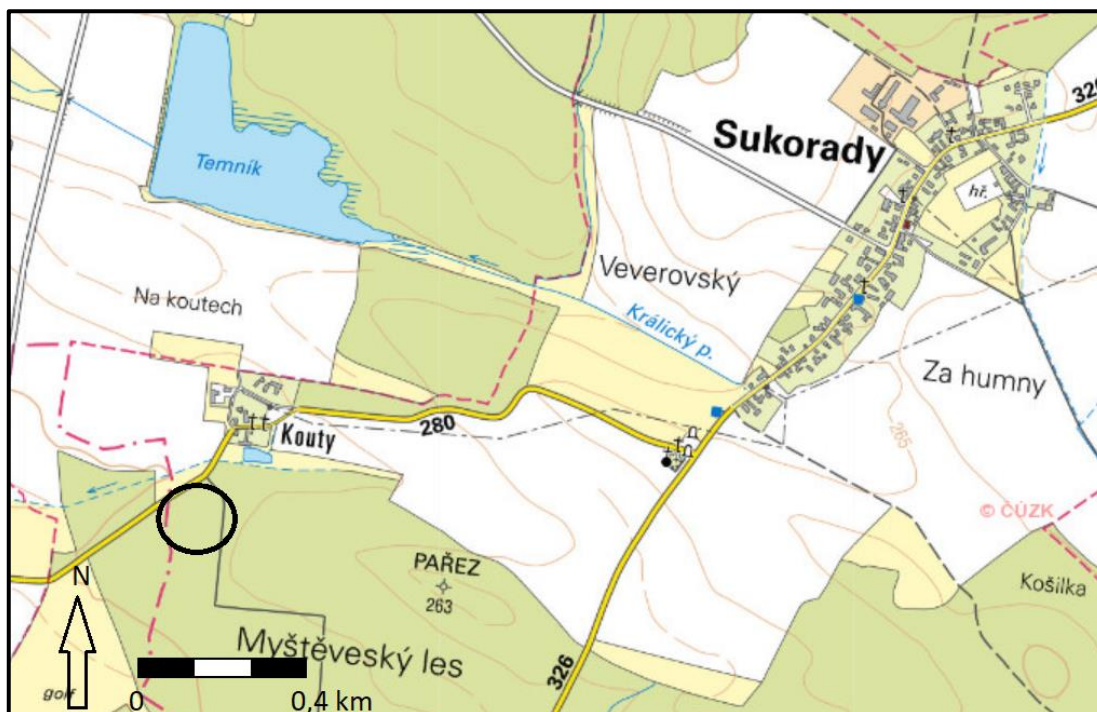

Obr. 76: Viditelnost z lokality Stračovská Lhota, mapové podklady cuzk.cz

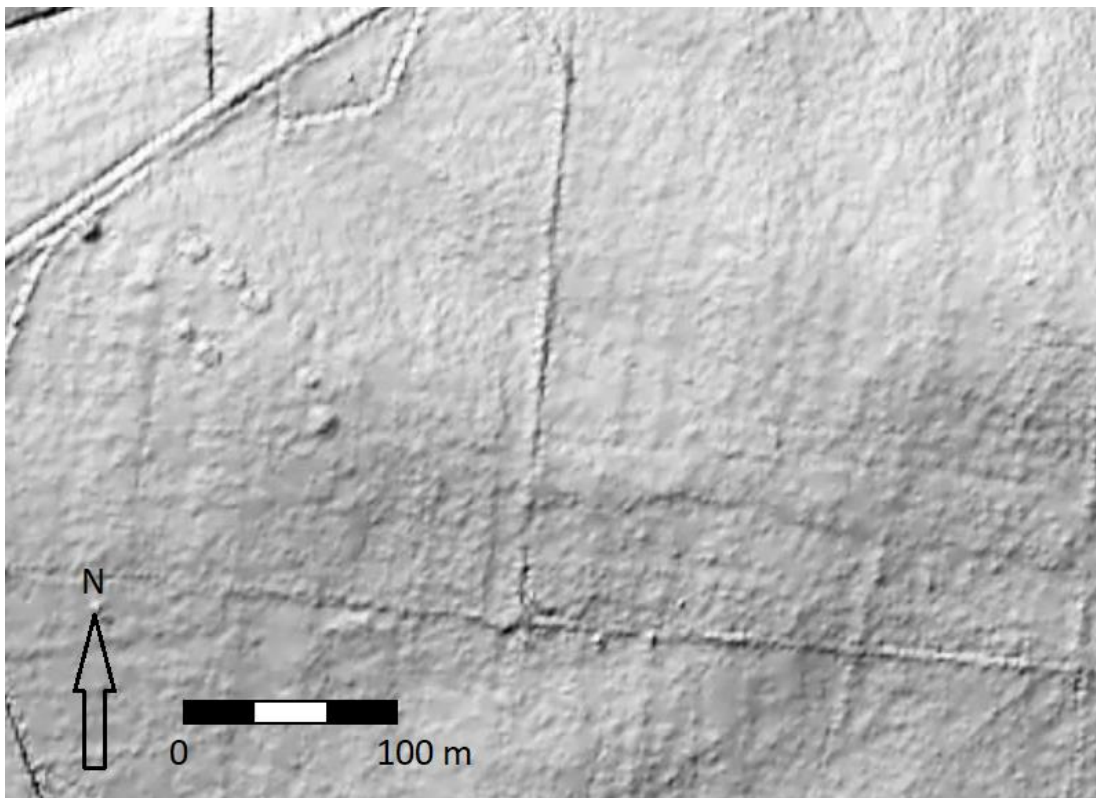
5.34 Sukorady

Okres: Jičín, katastrální území: Sukorady u Hořic, Myštěves, parcelní číslo: 580/4, 244, GPS: 50.3180261N, 15.5598367E, nadmořská výška min.: 251 m. n. m., nadmořská výška max.: 253 m. n. m.

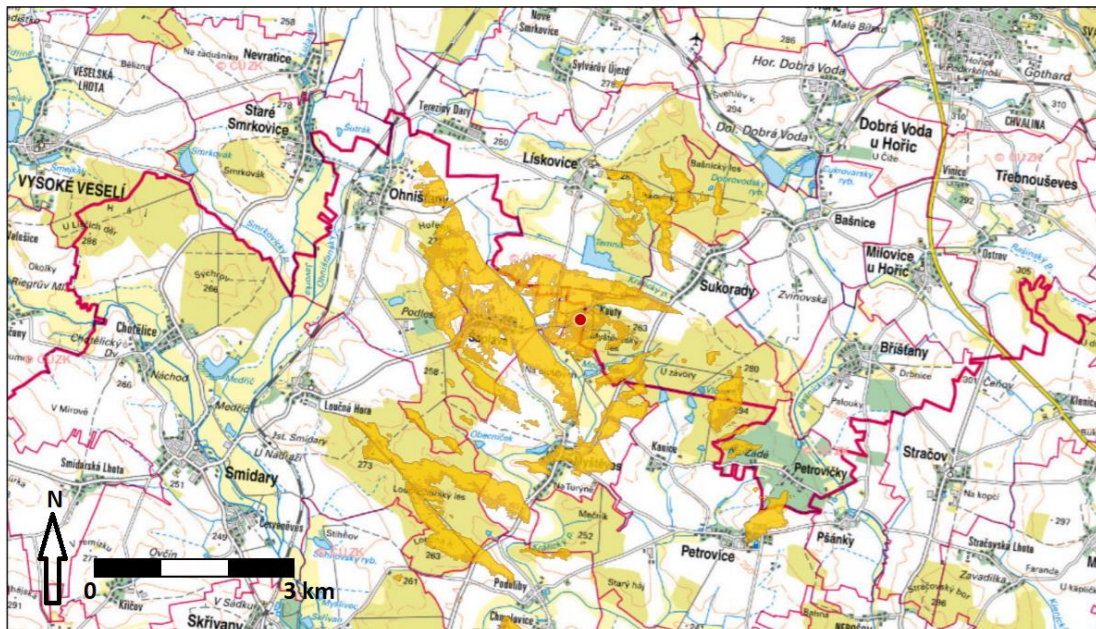
Jihozápadně od obce Sukorady, jižně od osady kouty se na hranici dvou katastrů rozkládá mohylník s 12 mohylami ve dvou řadách. Archeologický výzkum nebyl na lokalitě proveden, není proto datována. V blízkosti se nachází osídlení z období raného středověku (Ulrychová 2007, 507). Mohylník je vzdálen 810 metrů od Kralického potoka a leží na západním svahu.

Obr. 77: Poloha na lokalitě Sukorady, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 78: Mohyly na lokalitě Sukorady, mapové podklady cuzk.cz

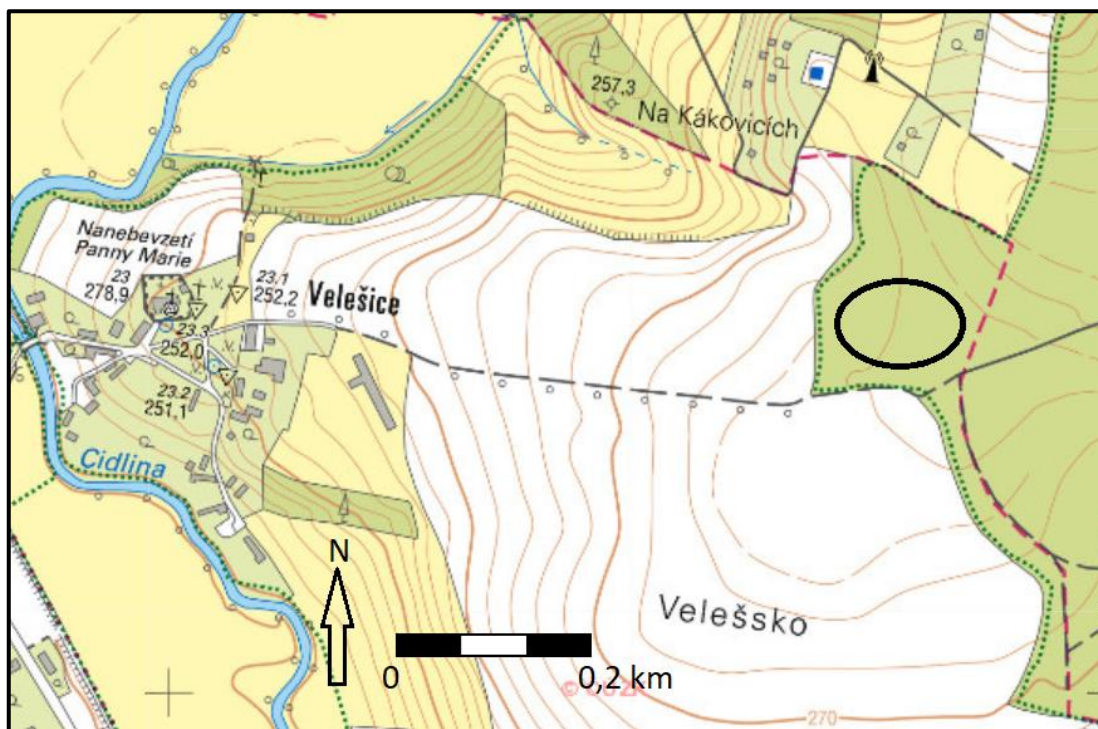

Obr. 79: Viditelnost z lokality Sukorady, mapové podklady cuzk.cz

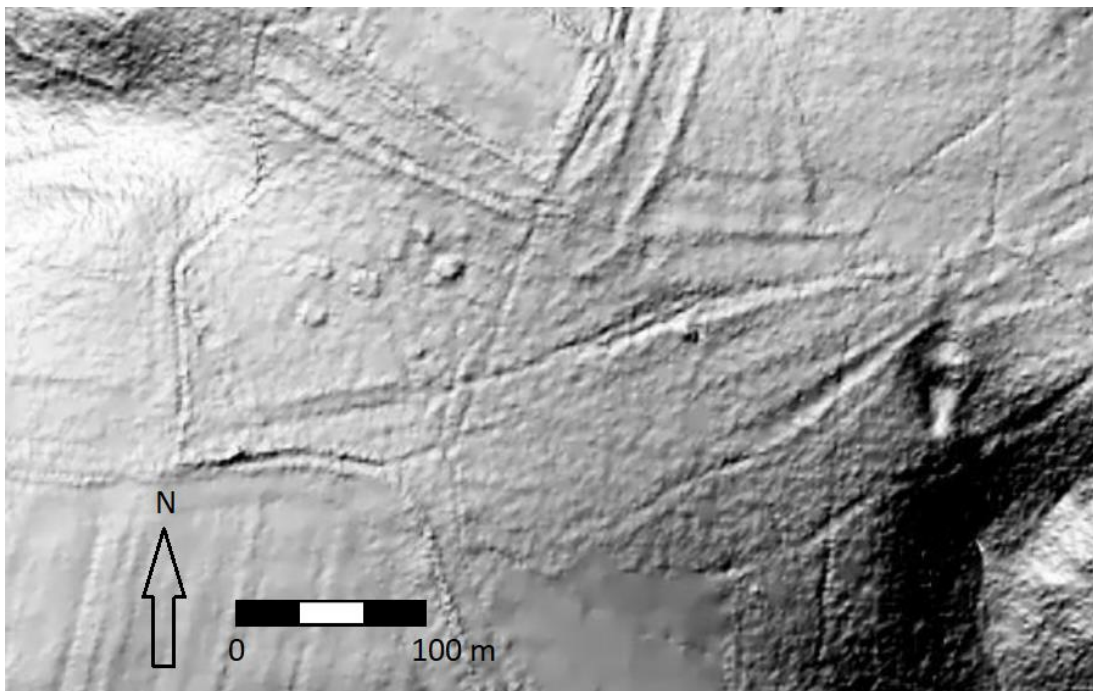
5.35 Velešice

Okres: Jičín, katastrální území: Velešice, parcelní číslo: 69, GPS: 50.3222597N, 15.4410653E, nadmořská výška min.: 275 m. n. m., nadmořská výška max.: 276 m. n. m.

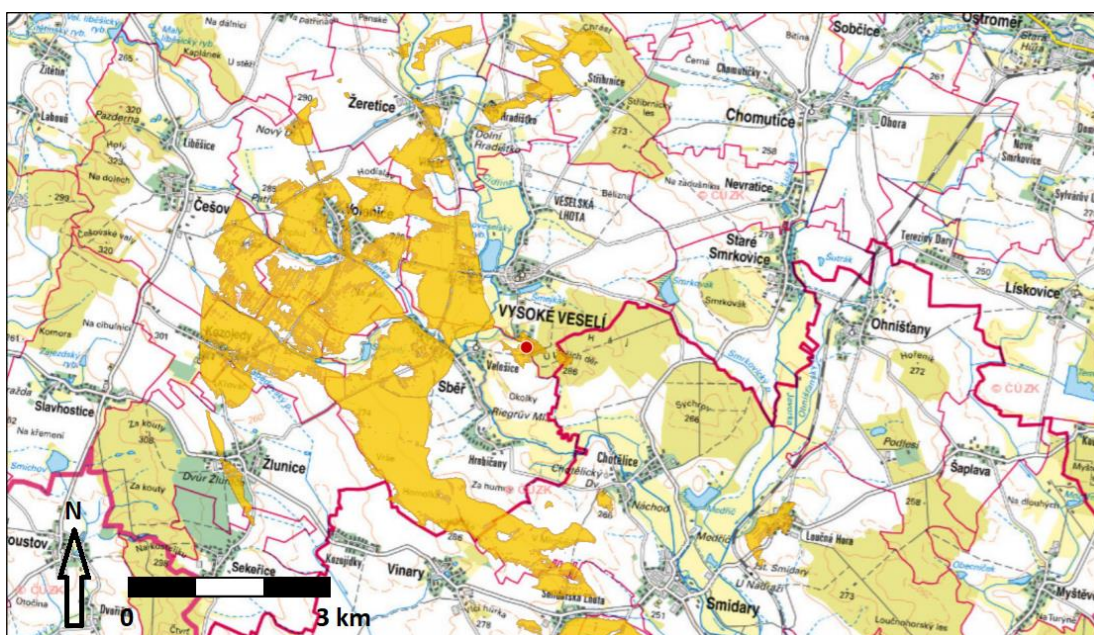
Mohylník ležící východně od obce Velešice zahrnuje šest mohyl (Ulrychová 2007, 508), které byly zkoumány J. Koudelkou, ale materiál z nich, původně uložený v muzeu v Novém Bydžově, je dnes nezvěstný (Turek 1956, 126). Poloha na západním svahu leží 800 metrů od řeky Cidliny. Vzhledem k blízkému raně středověkému hradišti je mohylník zřejmě slovanský (Lutovský 2001, 348).

Obr. 80: Poloha lokality Velešice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 81: Mohyly na lokalitě Velešice, mapové podklady cuzk.cz

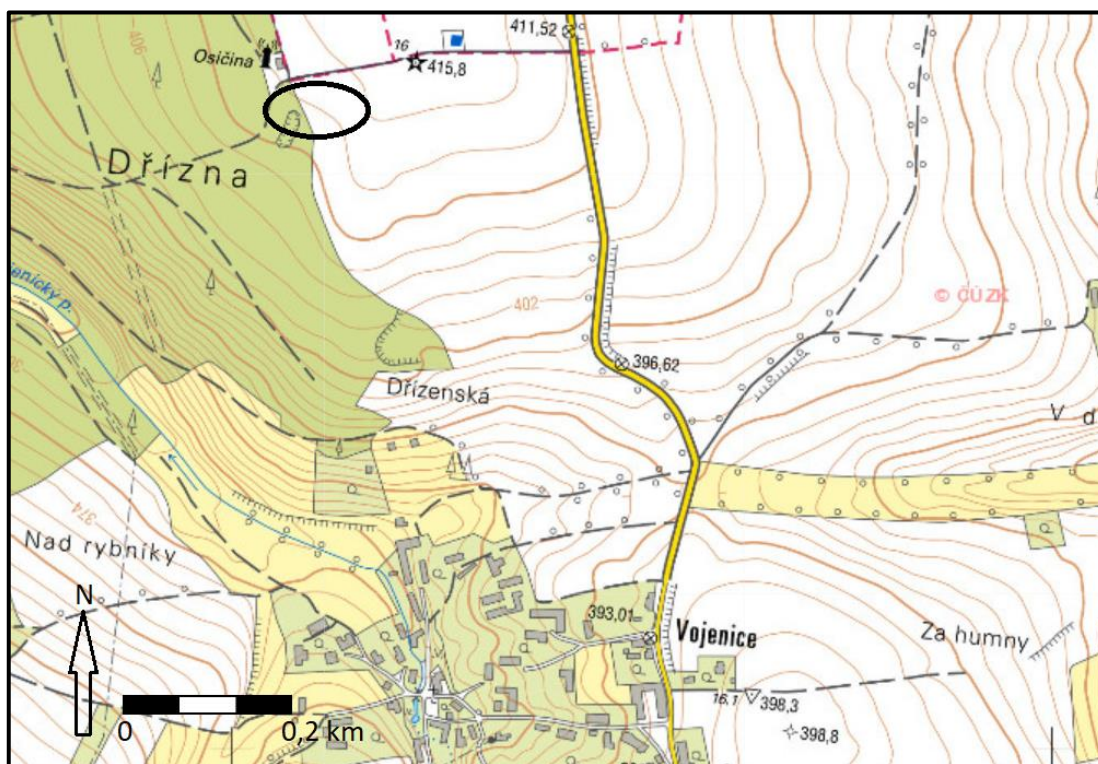

Obr. 82: Viditelnost z lokality Velešice, mapové podklady cuzk.cz

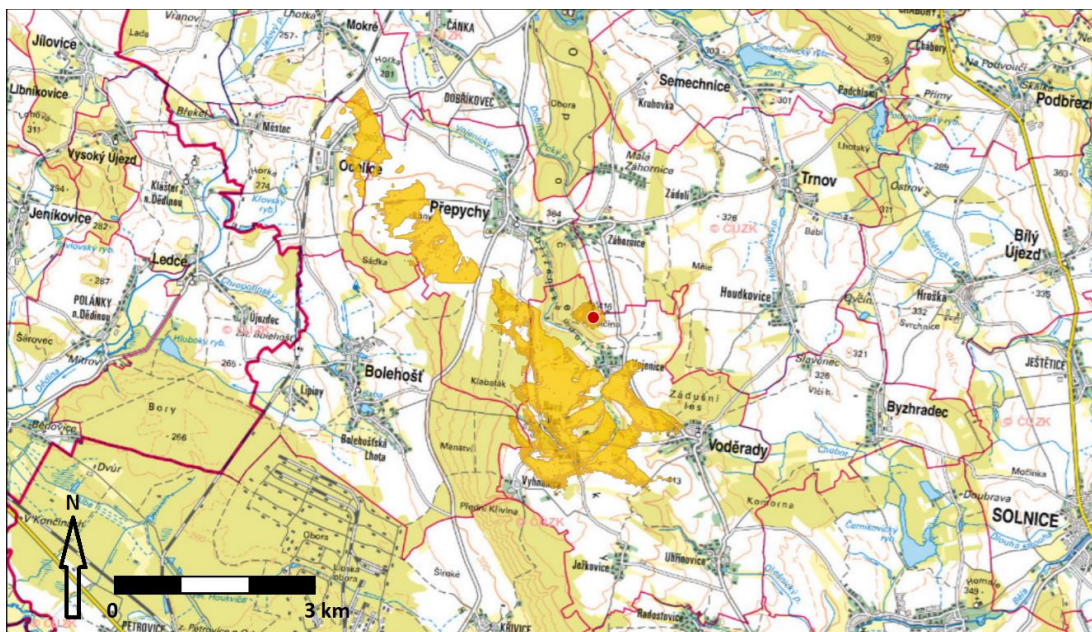
5.36 Vojenice

Okres: Rychnov nad Kněžnou, katastrální území: Vojenice, parcelní číslo: 392, GPS: 50.2236842N, 16.1275236E, nadmořská výška min.: 409 m. n. m., nadmořská výška max.: 411 m. n. m.

Na okraji lesa poblíž rozhledny Osičina bylo zkoumáno pohřebiště spadající do slezské fáze lužických popelnicových polí, které je výrazně narušeno orbou. Při exkavaci zde byly zachyceny také zbytky mohylových náspů (Beková 2016, 16). Další znatelné, ale amatérskými zásahy poškozené mohyly se nacházejí v lese, který navazuje na zkoumanou plochu. Celá lokalita leží na jihozápadním svahu ve vzdálenosti 355 metrů k Vojenickému potoku.

Obr. 83: Poloha lokality Vojenice, mapové podklady cuzk.cz

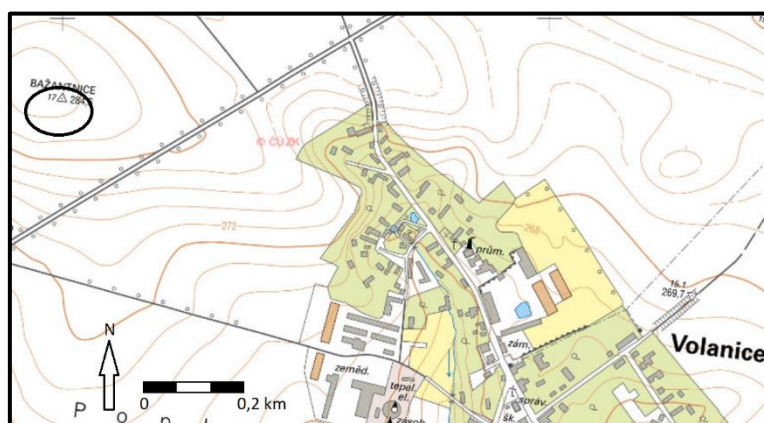

Obr. 84: Viditelnost z lokality Vojenice, mapové podklady cuzk.cz

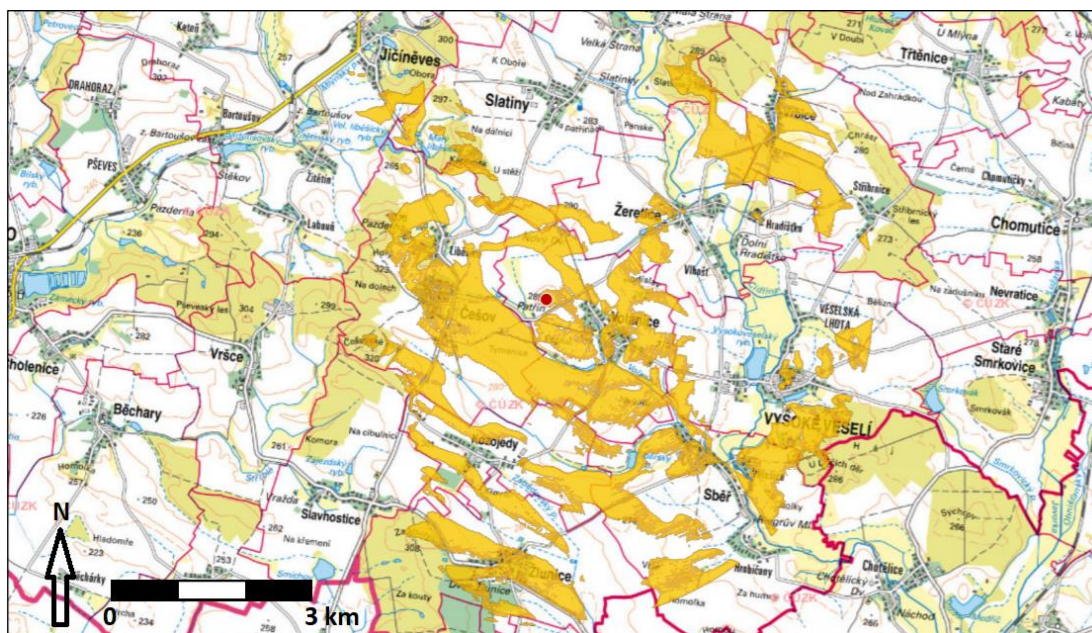
5.37 Volanice

Okres: Jičín, katastrální území: Volanice, parcelní číslo: 1625, GPS: 50.3393383N, 15.3842372E, nadmořská výška min.: 284 m. n. m., nadmořská výška max.: 284 m. n. m.

V letech 1861 a 1868 došlo ke dvěma objevům mohyl. Jeden nález pochází z vrchu Bažantice, druhý bez jasné lokalizace z okolí obce Volanice. V prvním případě byla objevena keramika a železný zámek (Sklenář 2011, 356, pol. 852). Z vrcholu Bažantice je vodní tok Volanka vzdálen 310 metrů. Druhý nález oznámila obyvatelka Volanic písemnou zprávou, která byla přečtena na schůzi archeologického sboru Musea království Českého (Zoubek 1870, 236–237).

Obr. 85: Poloha lokality Volanice, mapové podklady cuzk.cz

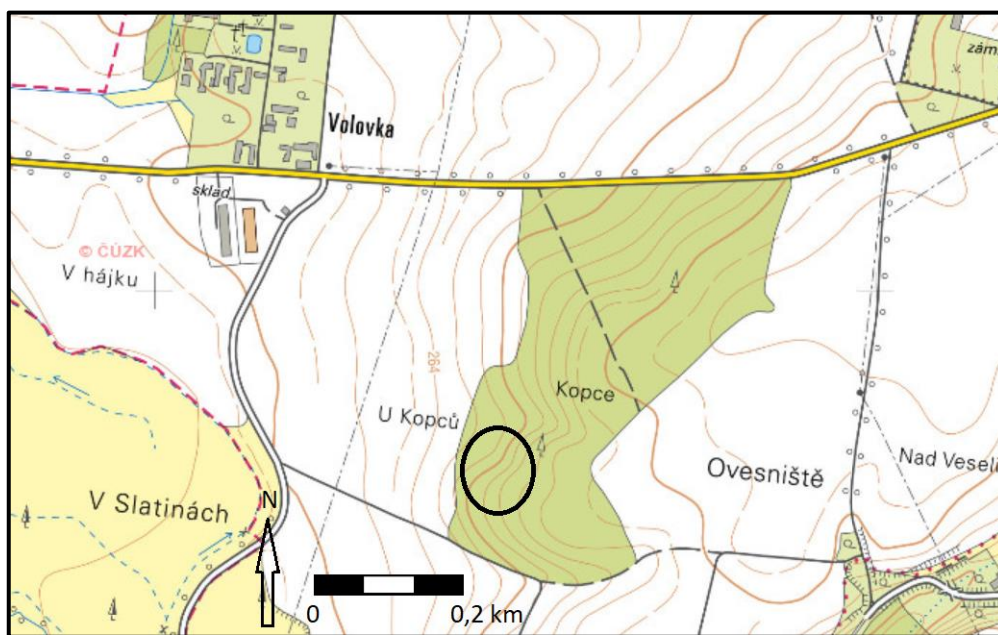

Obr. 86: Viditelnost z lokality Volanice, mapové podklady cuzk.cz

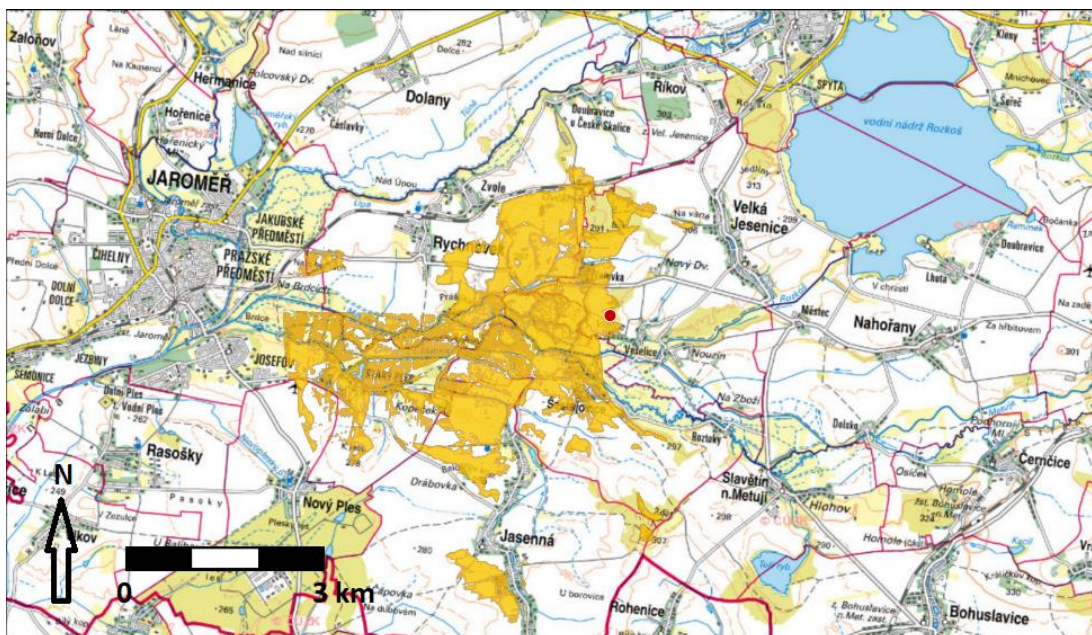
5.38 Volovka

Okres: Náchod, katastrální území: Volovka, parcelní číslo: 176/1, GPS: 50.3503639N, 16.0118064E, nadmořská výška min.: 270 m. n. m., nadmořská výška max.: 275 m. n. m.

Jihovýchodně od obce Volovka se nachází skupina neprozkoumaných mohyl (Turek 1956, 138). Mohylník na západním svahu je vzdálen od řeky Metuje 548 metrů.

Obr. 87: Poloha lokality Volovka, mapové podklady cuzk.cz

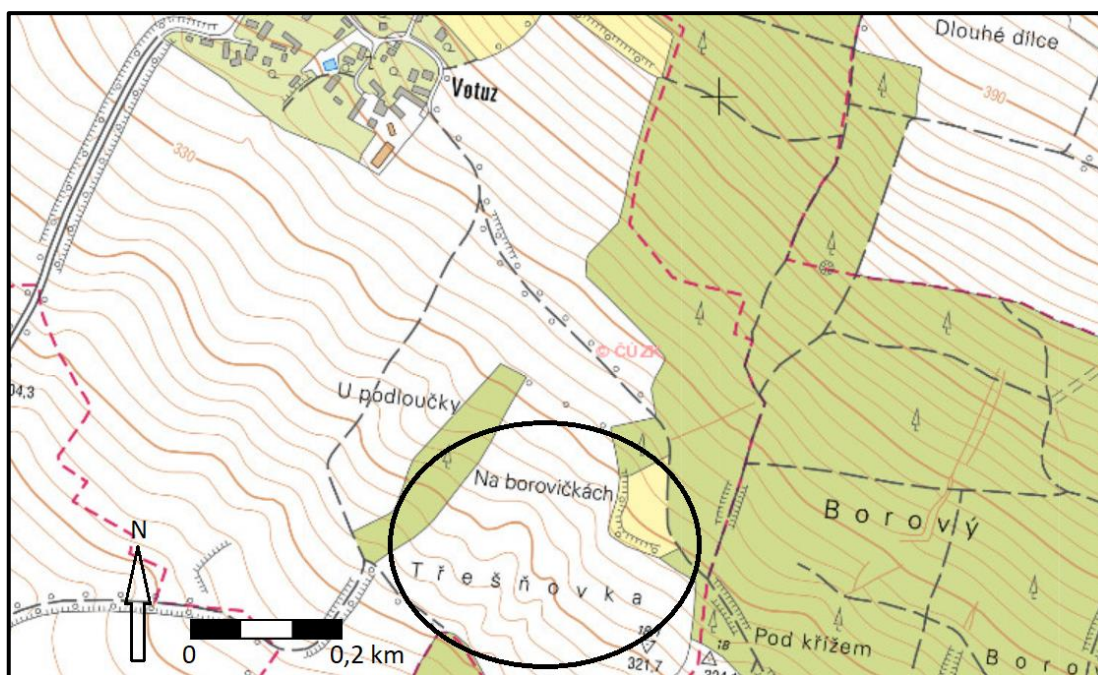

Obr. 88: Viditelnost z lokality Volovka, mapové podklady cuzk.cz

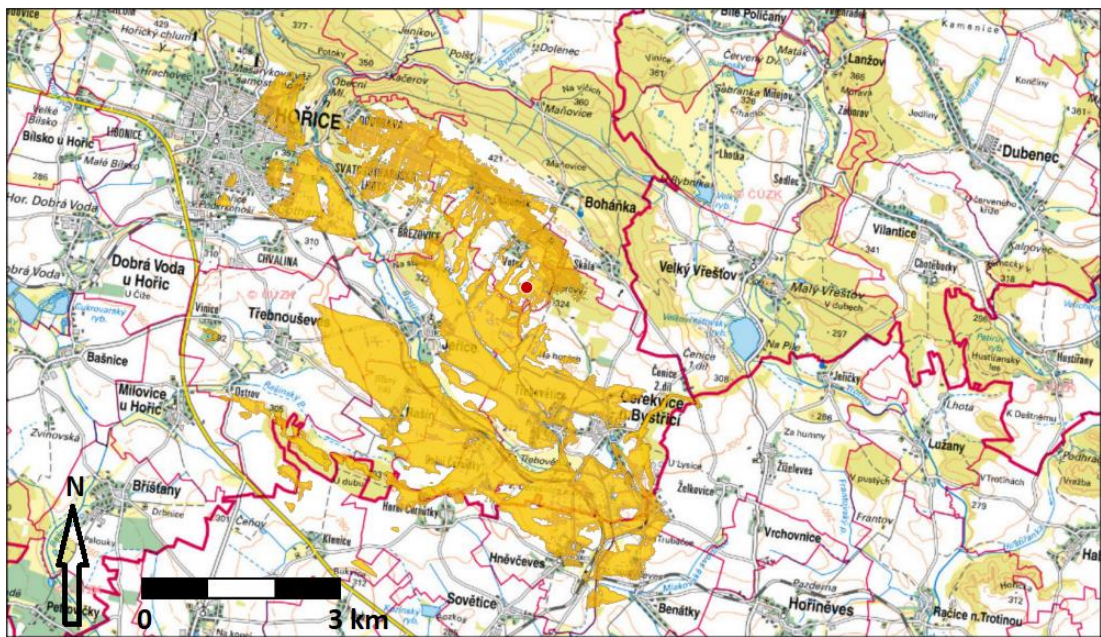
5.39 Votuz

Okres: Jičín, katastrální území: Votuz, parcelní číslo: 79, 65, 68/2, 69, GPS: 50.3520147N, 15.7024419E, nadmořská výška min.: 310 m. n. m., nadmořská výška max.: 328 m. n. m.

Rozsáhlé mohylové pohřebiště se svou dnešní zachovalou částí rozkládá na katastrálním území obce Votuz, dříve část příslušela katastru Třebvetic (Ulrychová 2007, 510). Mohylník byl zkoumán několikrát, nejprve v roce 1905 J. L. Pičem a potom v roce 1925 kustodem hradeckého muzea p. Žaloudkem (Černý 1925, 85). Původně pohřebiště čítalo možná až 200 mohyl (Vokolek 1964, 20), dnes jich je zachováno pouze 13 v lesnatém porostu. Na základě nálezů keramiky, bronzových jehlic a náramků jsou mohylové hroby datovány do mladší fáze středního stupně lužické kultury (Ulrychová 2007, 510). Celý mohylník leží na jižním svahu, od jeho středu je prameniště Rybnického potoka vzdáleno 515 metrů.

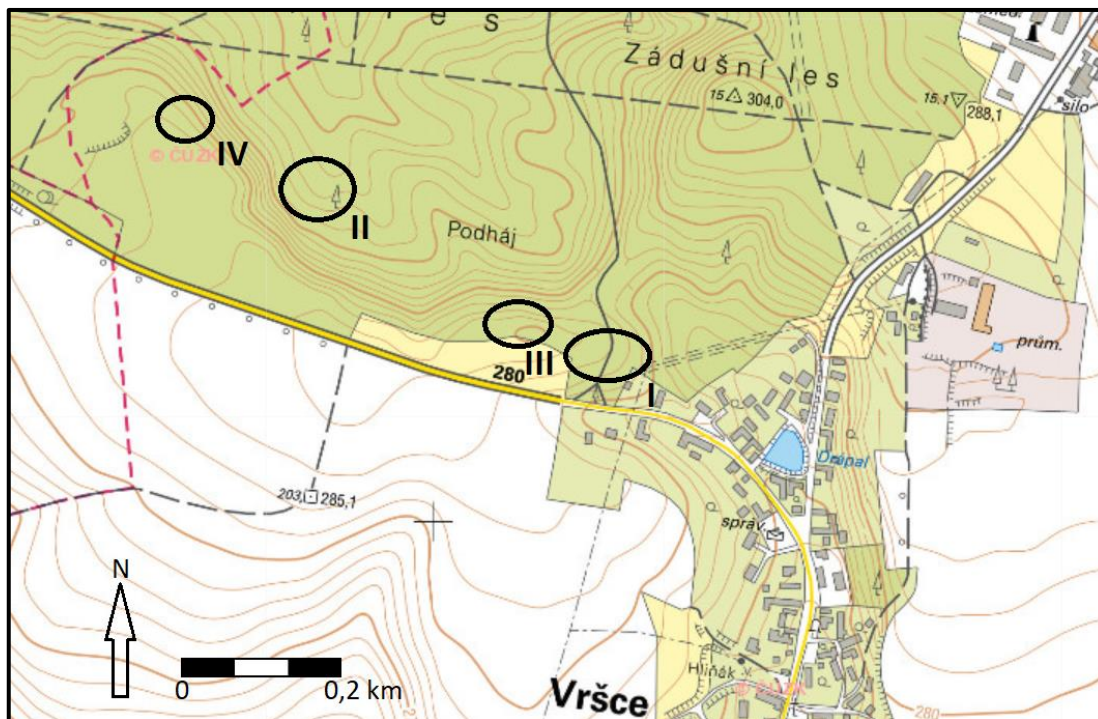
Obr. 89: Poloha lokality Votuz, mapové podklady cuzk.cz

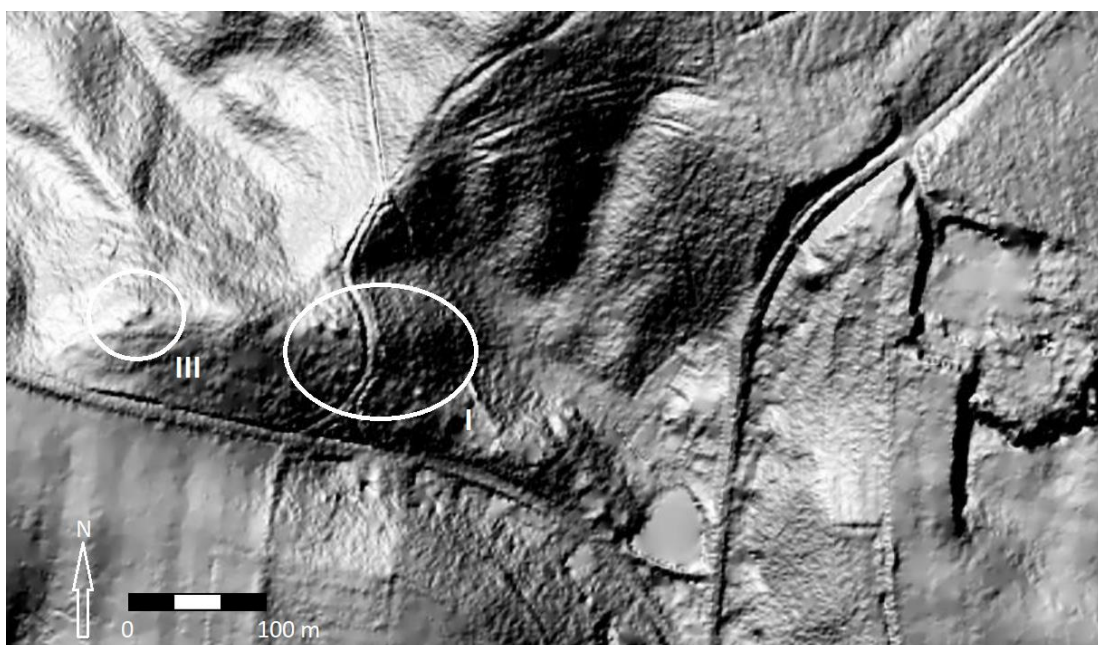
Obr. 90: Viditelnost z lokality Votuz, mapové podklady cuzk.cz

5.40 Vršce

Západně od obce Vršce se nachází jedna velká a tři drobné skupiny mohyl (Ulrychová 2007, 510–512).

Obr. 91: Polohy na lokalitě Vršce, mapové podklady cuzk.cz

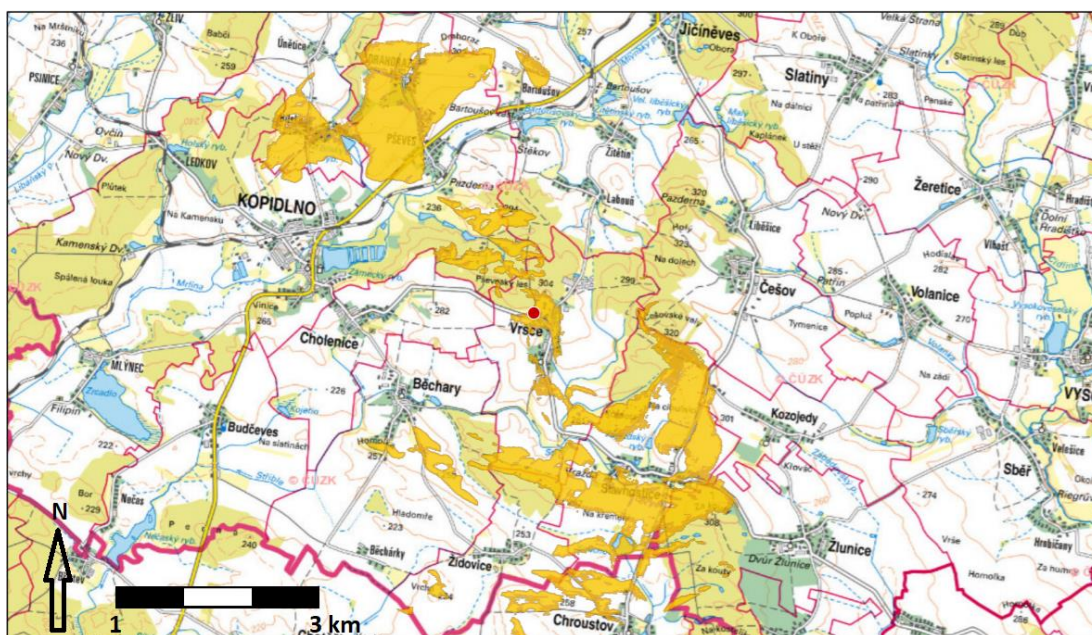

Obr. 92: Viditelné mohyly na lokalitě Vršce, mapové podklady cuzk.cz

5.40.1 Vršce I – Podháj

Okres: Jičín, katastrální území: Vršce, parcelní číslo: 768, 769/2, GPS: 50.3289467N, 15.3195461E, nadmořská výška min.: 276 m. n. m., nadmořská výška max.: 278 m. n. m.

V těsné blízkosti obce Vršce se nachází skupina mohyl ve čtyřech nepravidelných řadách. Keramický materiál z výzkumu byl datován do kultury slezskoplatěnické a hradištní (Turek 1956, 136–137). Část lokality byla zničena v roce 1986 vybagrováním pásu o šířce až osmi metrů, čímž bylo zlikvidováno minimálně pět až šest násypů (Lutovský 1989a, 216, pol. 514). Všechny mohyly leží na jihovýchodním svahu a hlavní skupina je vzdálena 697 metrů od prameniště nepojmenované vodoteče.

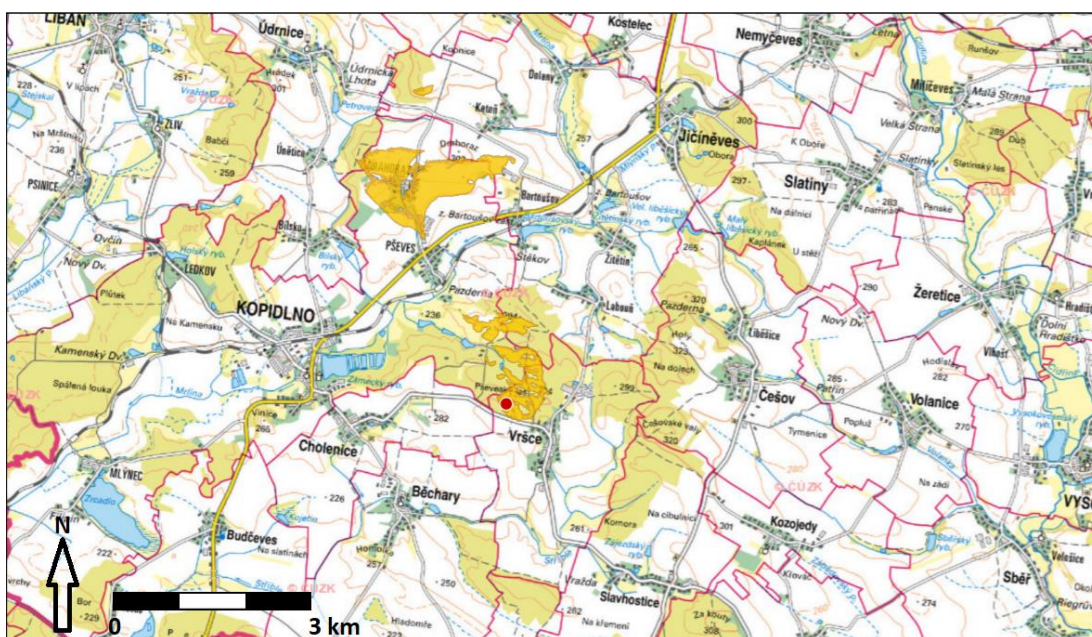

Obr. 93: Viditelnost z lokality Vršce I, mapové podklady cuzk.cz

5.40.2 Vršce II – Pševeský les

Okres: Jičín, katastrální území: Vršce, parcelní číslo: 753, GPS: 50.3298669N, 15.3126439E, nadmořská výška min.: 277 m. n. m., nadmořská výška max.: 277 m. n. m.

Západně od skupiny „Podháj“ je jedna osamocená mohyla, která nebyla archeologicky zkoumána, proto je bez datace (Ulrychová 2007, 510–512). Mohyla leží na severovýchodním svahu ve vzdálenosti 680 metrů od prameniště nepojmenovaného vodního toku.

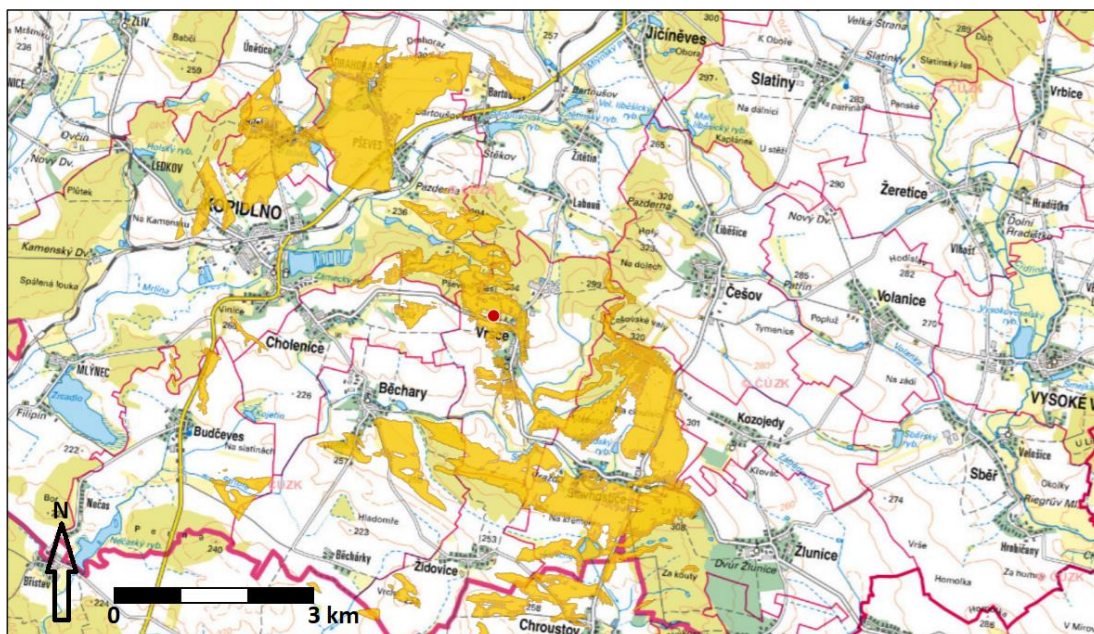

Obr. 94: Viditelnost z lokality Vršce II, mapové podklady cuzk.cz

5.40.3 Vršce III – U louky

Okres: Jičín, katastrální území: Vršce, parcelní číslo: 764/3, GPS: 50.3286011N, 15.3172408E, nadmořská výška min.: 289 m. n. m., nadmořská výška max.: 290 m. n. m.

Další dvě mohyly se nacházejí na okraji louky, na jižním okraji lesa Podháj. Ani tyto nebyly zkoumány a nejsou datovány (Ulrychová 2007, 512). Leží na plošině, která se k severu prudce svažuje a k jihu mírně zvedá. Prameniště nepojmenované vodoteče je odtud vzdáleno 910 metrů směrem k severu, na opačné straně pramení potok ve vzdálenosti 860 metrů.

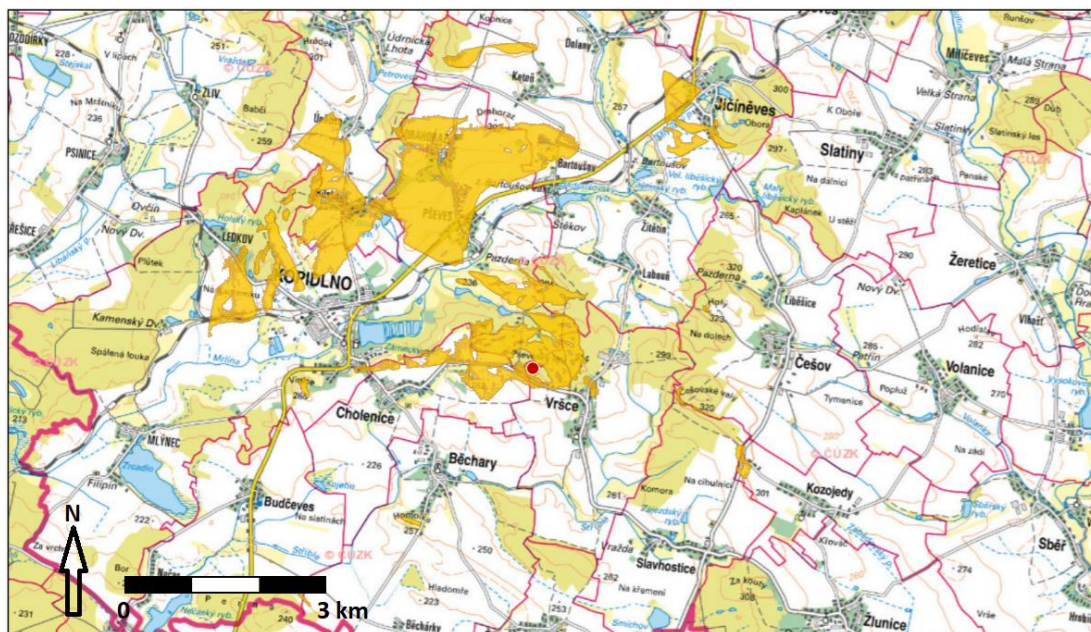

Obr. 95: Viditelnost z lokality Vršce III, mapové podklady czuk.cz

5.40.4 Vršce IV – Zadní kaluž

Okres: Jičín, katastrální území: Vršce, parcelní číslo: 748, GPS: 50.3302353N, 15.3111833E, nadmořská výška min.: 284 m. n. m., nadmořská výška max.: 286 m. n. m.

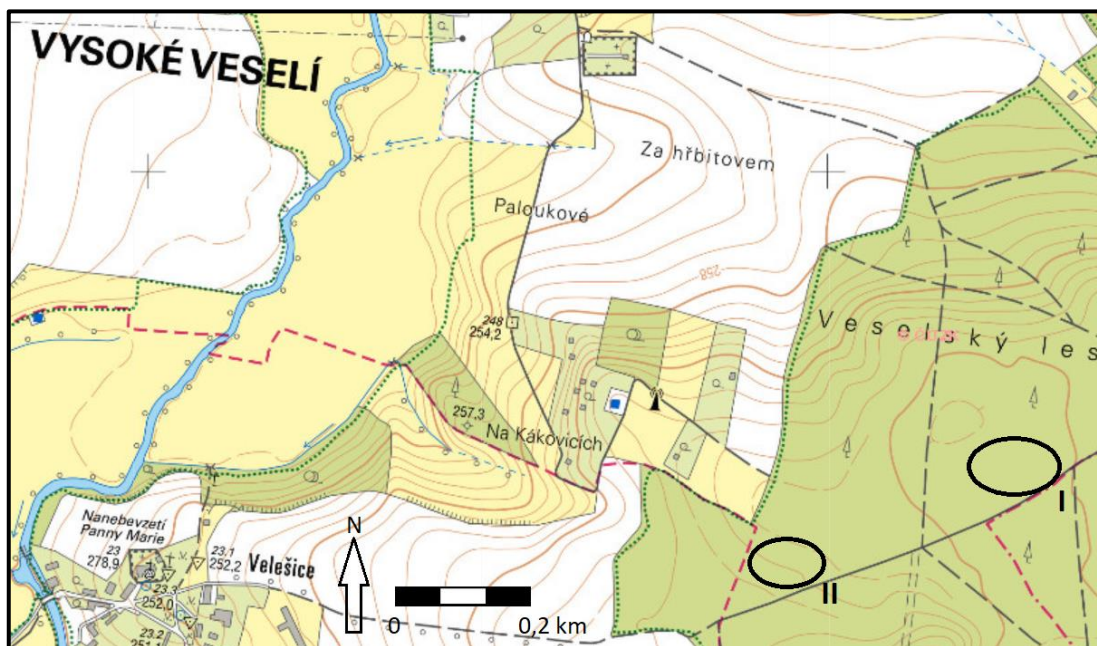
Poslední známá mohyla na katastru obce Vršce se nachází západně od všech výše zmíněných. Původně byla lokalizována J. Siegelem na katastr Cholenic. Jedná se o jeden oválný násep bez známé datace (Ulrychová 2007, 512). Od prameniště nepojmenované vodoteče je místo vzdáleno 630 metrů a leží na okraji plošiny prudce klesající k severovýchodu.

Obr. 96: Viditelnost z lokality Vršce IV, mapové podklady czuk.cz

5.41 Vysoké Veselí

Jižně od obce Vysoké Veselí nachází dvě skupiny mohyl. Druhá skupina těsně sousedí s katastrem Velešic, kde jsou také mohyly (viz. heslo Velešice) (Ulrychová 2007, 512–513).

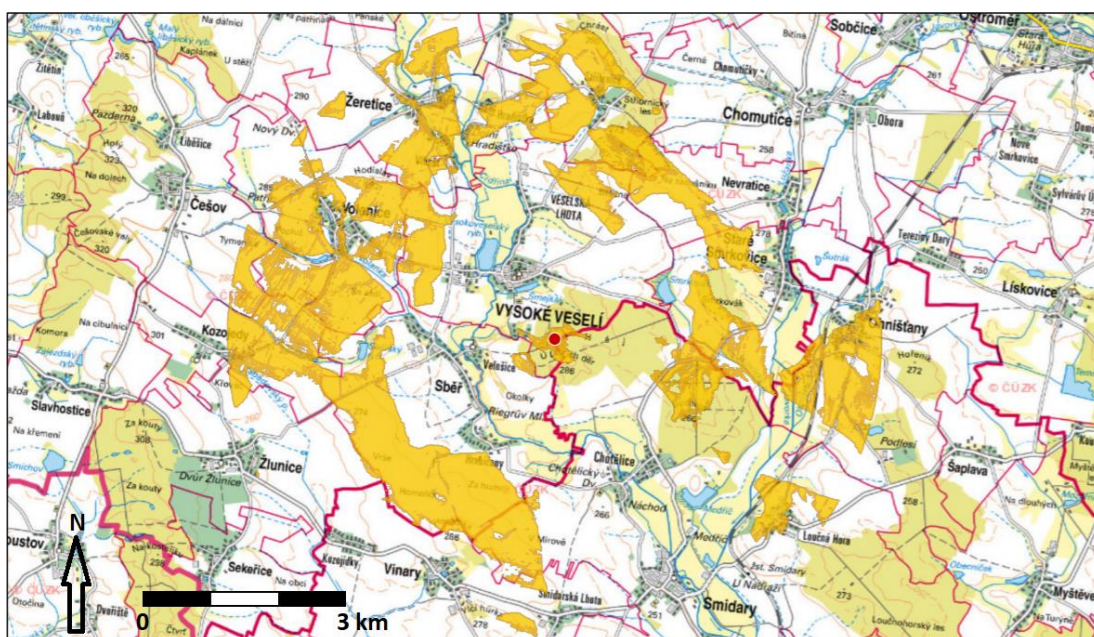

Obr. 97: Polohy na lokalitě Vysoké Veselí, mapové podklady cuzk.cz

5.41.1 Vysoké Veselí I – Zádušní les

Okres: Jičín, katastrální území: Vysoké Veselí, parcelní číslo: 452/1, GPS: 50.3235806N, 15.4475528E, nadmořská výška min.: 280 m. n. m., nadmořská výška max.: 281 m. n. m.

Poblíž křižovatky lesních cest jižně od obce Vysoké Veselí je v lese jedna narušená a další dvě nejisté mohyly. Datace nebyla určena (Ulrychová 2007, 512). Lokalita leží na okraji návrší svažujícího se k východu a je vzdálena 600 metrů od prameniště nepojmenované vodoteče.

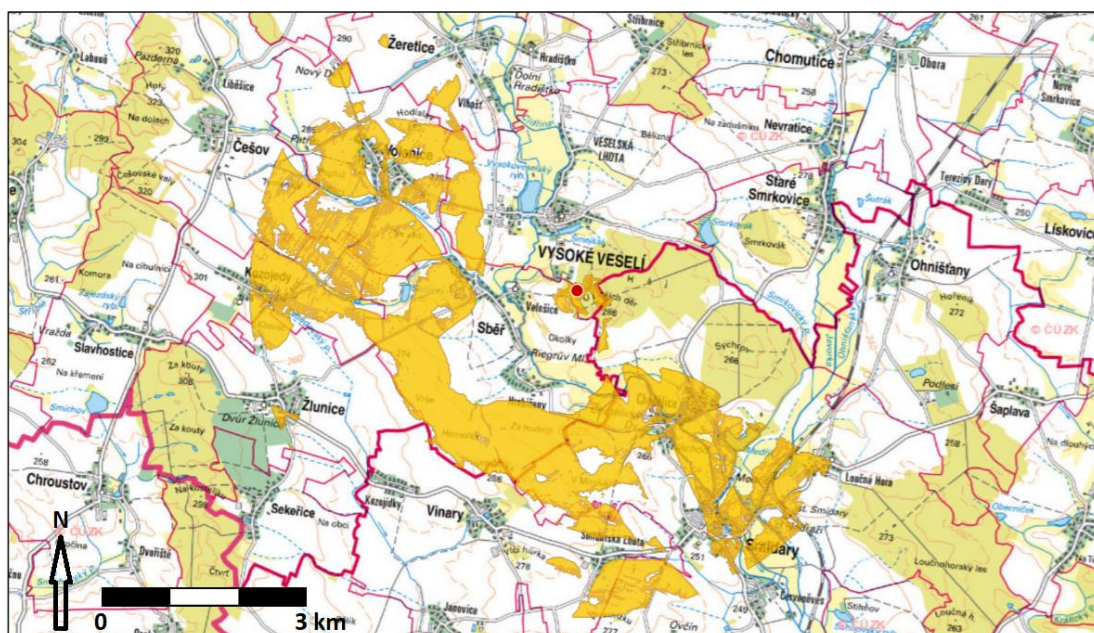

Obr. 98: Viditelnost z lokality Vysoké Veselí I, mapové podklady czuk.cz

5.41.2 Vysoké Veselí II – Panský les

Okres: Jičín, katastrální území: Vysoké Veselí, parcelní číslo: 452/2, GPS: 50.3219706N, 15.4435717E, nadmořská výška min.: 276 m. n. m., nadmořská výška max.: 277 m. n. m.

U cesty se nachází jedna mohyla, která pravděpodobně souvisí s mohylovým pohřebištěm na sousedním katastru Velešice. Násep je obklopen z jihovýchodní strany příkopem (Ulrychová 2007, 512–513). Mohylník ve Velešicích je s nevelkou jistotou datovaný do raného středověku (Lutovský 2001, 348). Lokalita na jihozápadním svahu je vzdálena 970 metrů od řeky Cidliny.

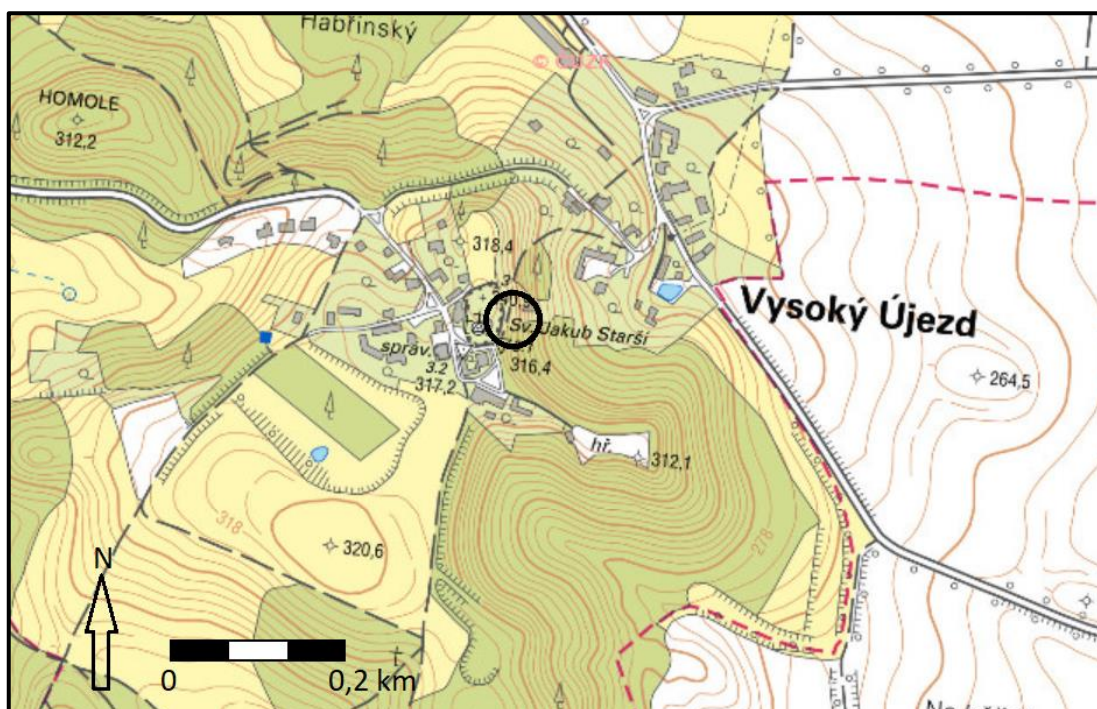

Obr. 99: Viditelnost z lokality Vysoké Veselí II, mapové podklady cuzk.cz

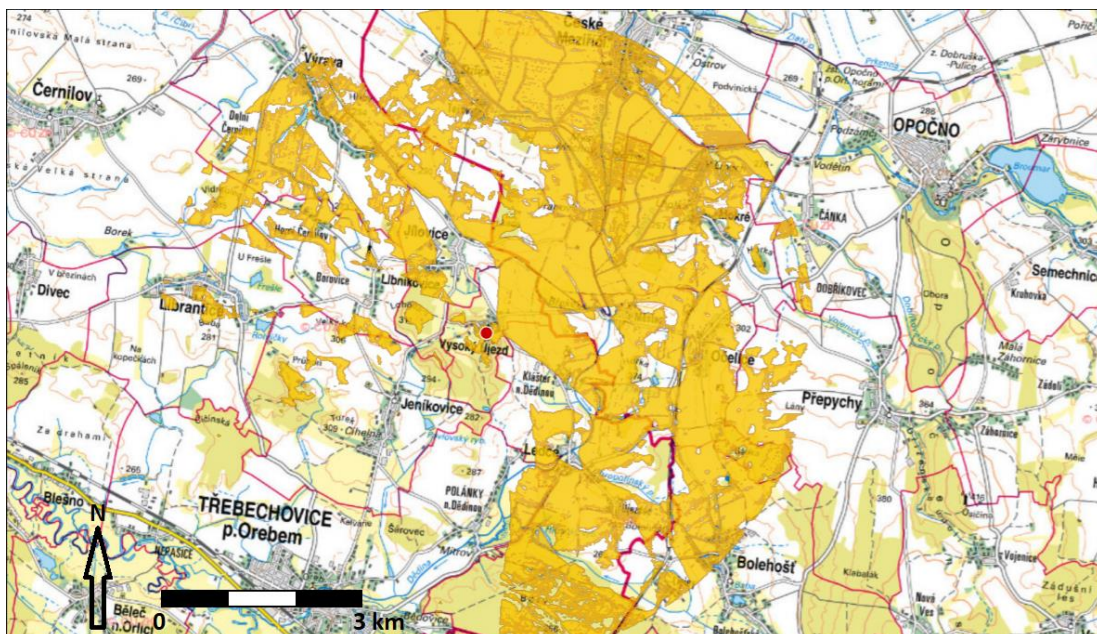
5.42 Vysoký Újezd nad Dědinou

Okres: Hradec Králové, katastrální území: Vysoký Újezd nad Dědinou, parcelní číslo: 89, GPS: 50.2404783N, 16.0209597E, nadmořská výška min.: 317 m. n. m., nadmořská výška max.: 318 m. n. m.

Blízko hřbitova při obci Vysoký Újezd se nachází osm mohyl (Turek 1956, 138), z nichž jednu zkoumal J. K. Hraše (Hraše 1880). Bylo zde nalezeno 12 S-ovitých záušnic s průměrem 41–52 mm, které jsou datovány do konce 11. a první poloviny 12. století (Hejhal – Lutovský 2012, 521). Lokalita se nachází na výrazném návrší ve vzdálenosti 760 metrů od nepojmenovaného vodního toku.

Obr. 100: Poloha lokality Vysoký Újezd, mapové podklady cuzk.cz

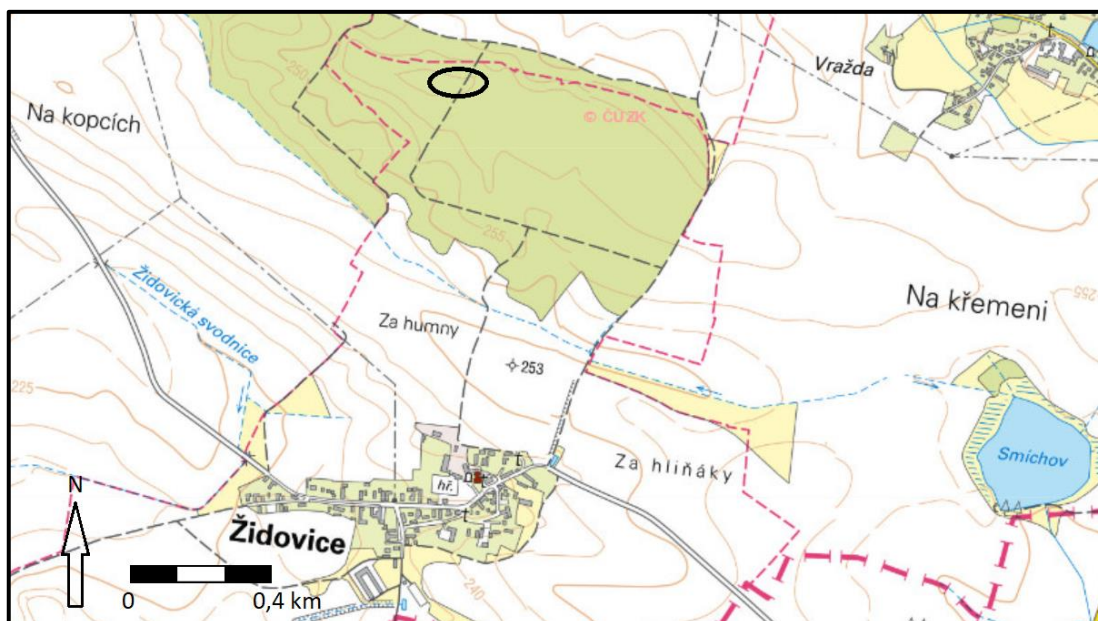

Obr. 101: Viditelnost z lokality Vysoký Újezd, mapové podklady cuzk.cz

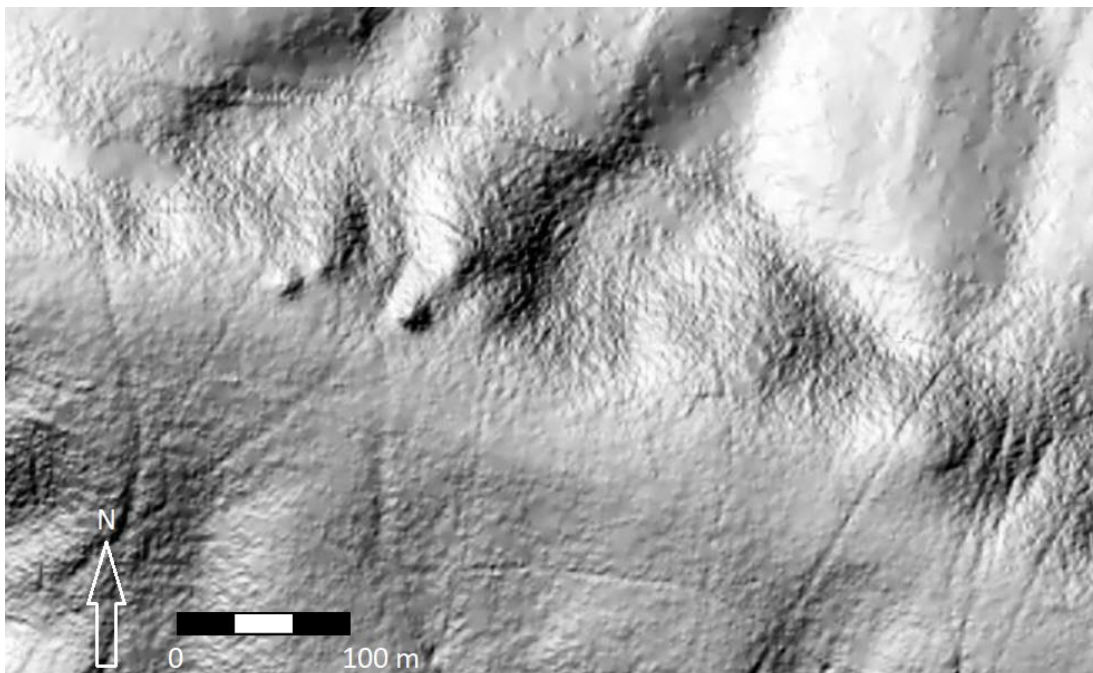
5.43 Židovice

Okres: Jičín, katastrální území: Židovice, parcelní číslo: 231/2, GPS: 50.3062561N, 15.3189283E, nadmořská výška min.: 263 m. n. m., nadmořská výška max.: 265 m. n. m.

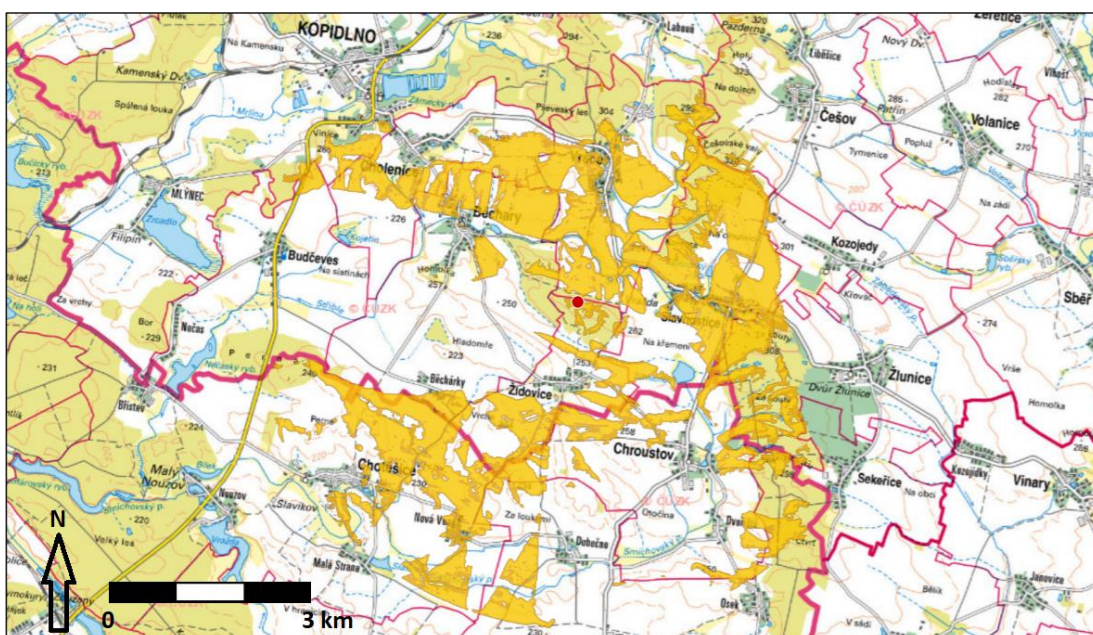
Na severním okraji katastru v lese Kostřice jsou tři mohyly, které nebyly doposud archeologicky zkoumány, nelze je tedy datovat (Ulrychová 2007, 513). Lokalita leží na severním svahu ve vzdálenosti 590 metrů od vodního toku Stříble.

Obr. 102: Poloha lokality Židovice, mapové podklady cuzk.cz

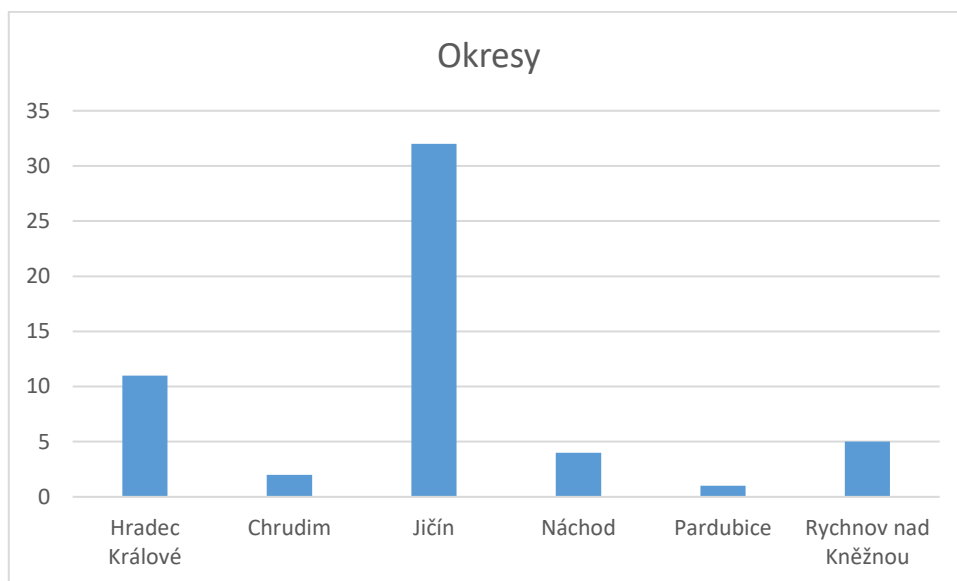
Obr. 103: Mohyly na lokalitě Židovice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 104: Viditelnost z lokality Židovice, mapové podklady cuzk.cz

6 Lokalizace

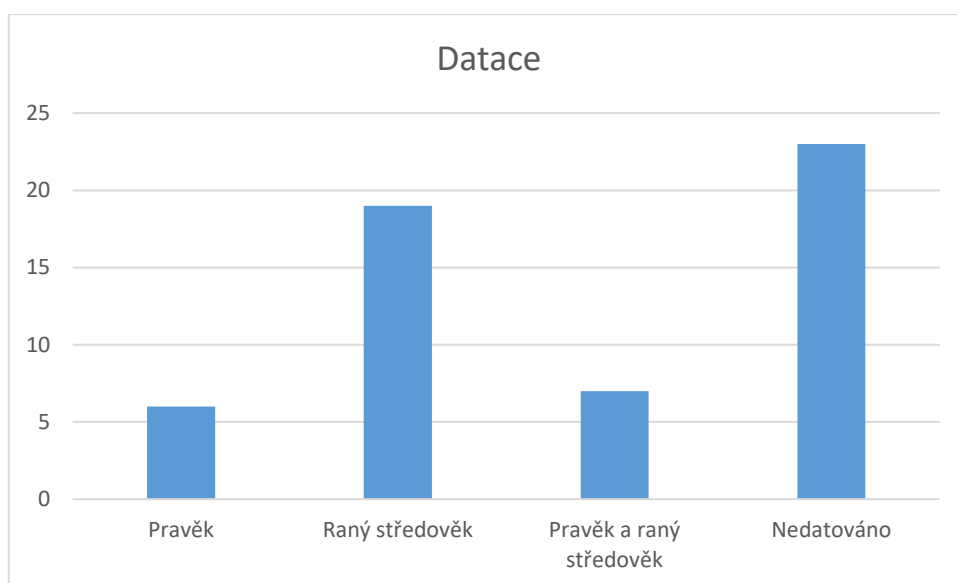
Na **grafu 1** je zobrazeno množství lokalit v zastoupených okresech. Celkem bylo zpracováno 55 lokalit. Výrazně největší počet (32) se nachází v okrese Jičín. V okrese Hradec Králové je jedenáct známých lokalit, na Rychnovsku pět, na Náchodsku čtyři, na Chrudimsku dvě a v okrese Pardubice pouze jedna.

Graf 1: Podíl lokalit v jednotlivých okresech

7 Datování

Z hlediska datování bylo zpracováno 55 lokalit, které jsou zobrazeny v **grafu 2**. Největší množství lokalit (23) není datováno. Druhý největší počet zabírají raně středověké lokality v celkovém počtu 18. Kombinovaných lokalit, na kterých byl zachycen pravěk i raný středověk je sedm a čistě pravěkých šest.

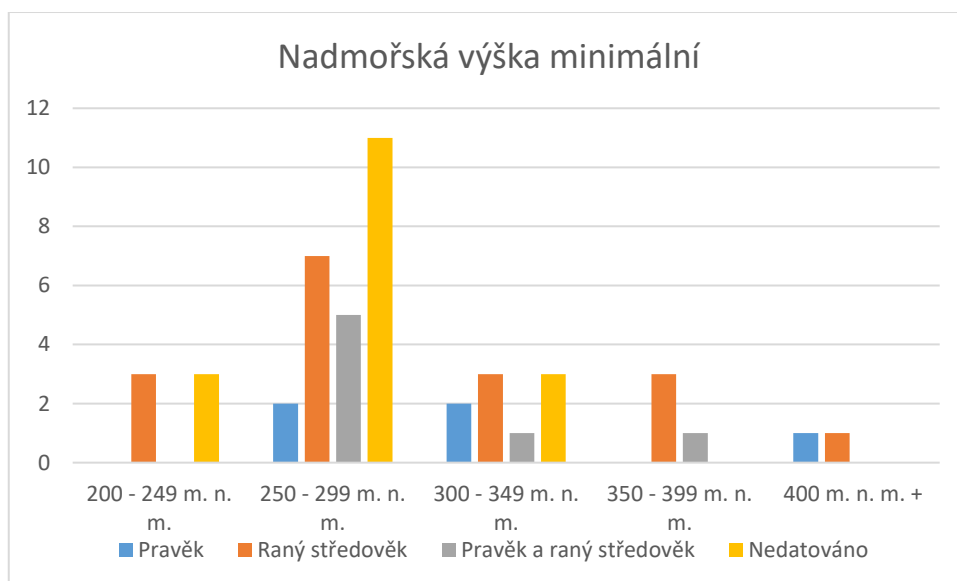
Graf 2: Počet lokalit podle datace

8 Geomorfologické charakteristiky lokalit

Do vyhodnocování geomorfologických charakteristik bylo zahrnuto celkem 46 lokalit, u kterých bylo možné díky přesné lokalizaci následující parametry určit.

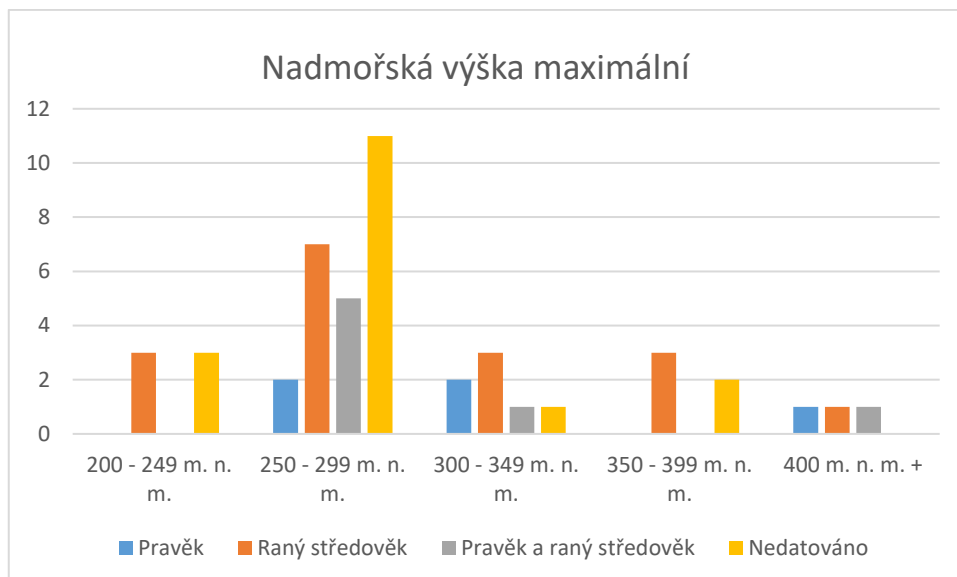
8.1 Nadmořská výška

Pro vyhodnocení minimální nadmořské výšky byly stanoveny intervaly po 50 metrech. Nejnižší začíná na hodnotě 200 m. n. m. a poslední je více než 400 m. n. m. V **grafu 3** vidíme, že největší shluk je v intervalu 250–299 m. n. m., kde jsou zastoupena všechna zaznamenaná období. Menší množství, ale opět všechna zastoupená období je mezi 300 a 349 m. n. m. Pouze raně středověké a kombinované lokality se v nízkém počtu (celkem čtyři) nacházejí v nadmořské výšce 350–399 m. n. m. Po jedné lokalitě z raného středověku a z pravěku bylo umístěno v nadmořské výšce více než 400 m. n. m. Naopak v nejnižším intervalu jsou v počtu tří od každé zastoupeny lokality raného středověku a nedatované.

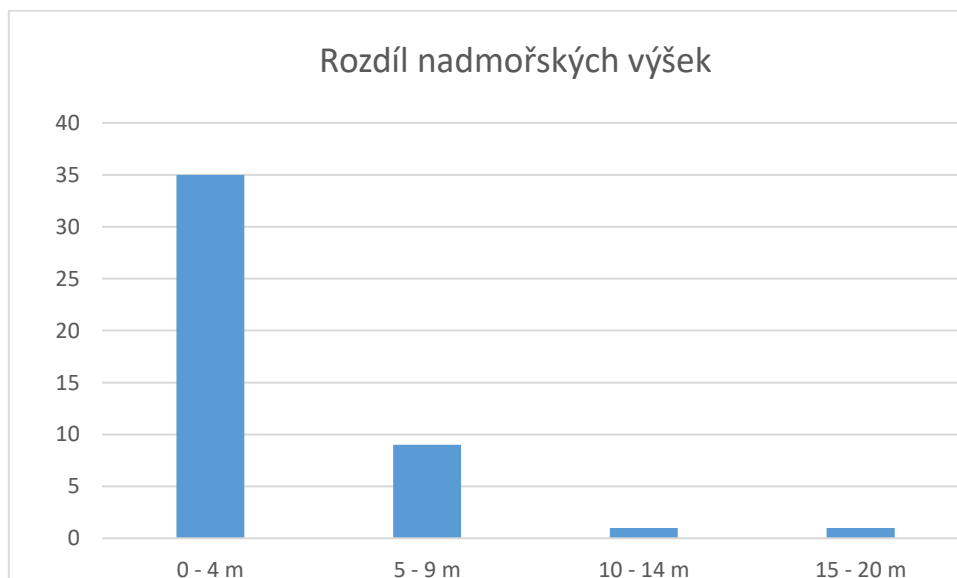
Graf 3: Podíl lokalit podle minimální nadmořské výšky a datace

Velice podobné hodnoty vykazuje **graf 4** s maximální nadmořskou výškou na lokalitách. Ani v jednom případě nesledujeme výraznější poměr zastoupení některého období v určitém rozmezí výšek.

Graf 4: Podíl lokalit podle maximální nadmořské výšky a datace

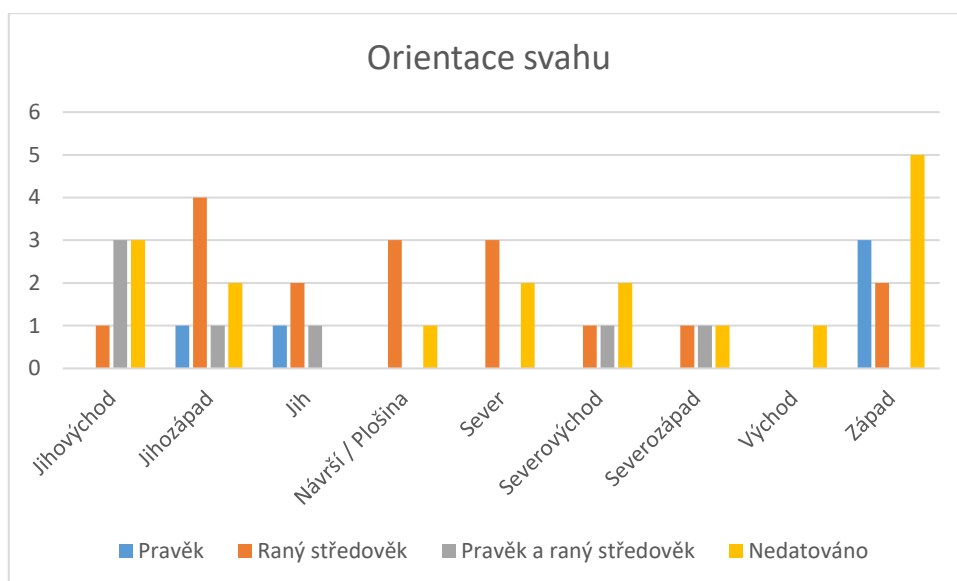
Pro rozdíl nadmořských výšek na lokalitách byly použity intervaly po pěti metrech. Z **grafu 5** vyplývá, že na většině lokalit (celkem 35) je rozdíl minimální, v rozsahu 0–4 metry. Devět mohylníků má rozdíl výšek mezi pěti až devíti metry. Jen dvě lokality mají rozdíl větší, jedna v intervalu 10–14 m a druhá 15–20 m.

Graf 5: Podíl lokalit podle rozdílu nadmořských výšek

8.2 Orientace svahu

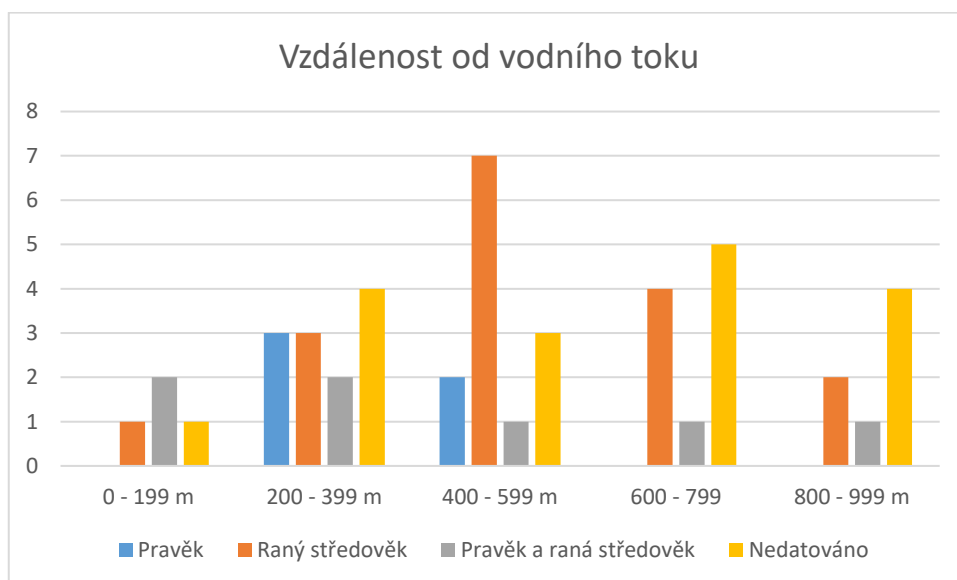
V **grafu 6** byla vytvořena kategorie pro každou zastoupenou světovou stranu, ke které se svah orientoval. V součtu nejvíce lokalit (deset) je orientováno k západu, převažují ovšem nedatované mohylníky. Hojně jsou také zastoupeny lokality orientované k jihovýchodu (sedm) nebo jihozápadu (osm). Mezi třemi a pěti lokalitami se pohybují počty v případě jihu, severu, severovýchodu, severozápadu a v případě plošiny či návrší. Nejméně, pouze jednou lokalitou, je zastoupen východ. Z grafu nepozorujeme žádnou závislost mezi orientací svahu a zastoupeným obdobím.

Graf 6: Podíl lokalit podle orientace svahu a datace

8.3 Vzdálenost od vodního toku

Pro zhodnocení vzdálenosti od nejbližšího vodního toku byl vytvořen sloupcový **graf 7**. Interval byl zvolen po 200 metrech. Nejbližše k vodoteči, tedy ve vzdálenosti 0–199 metrů je minimum lokalit (pouze čtyři). Ve druhém a třetím intervalu jsou počty již vyšší (12 a 13 lokalit). Zastoupena jsou zde všechna období, v prvním případě rovnoměrně, v druhém výrazně převyšují lokality raně středověké. Ještě ve větších vzdálenostech, tedy v intervalech 600–799 metrů (deset lokalit) a 800–999 metrů (sedm lokalit) nejsou žádné čistě pravěké lokality, pouze raně středověké a kombinované s převahou raně středověkých.

Graf 7: Podíl lokalit podle vzdálenosti od vodního toku a datace

9 Viditelnost

Viditelnost nebyla zpracována statistickou metodou, ale za pomoci map přiložených ke každé lokalitě, kde červený bod ukazuje lokalitu a žluté plochy pole viditelnosti. Z těch můžeme sledovat možnost dohledu z pohřebiště a samozřejmě také naopak – místa, ze kterých je mohylník viditelný. Lokality jsou často umístovány ve vrcholových partiích svahů, případně na vrcholech vyvýšenin. V závislosti na tom, je pole viditelnosti rozšířeno jedním nebo více směry.

10 Shrnutí poznatků

Následující kapitola shrnuje a interpretuje informace zjištěné a popsané v předchozích odstavcích. Pro srovnání zde budou uvedeny výsledky některých dalších prací, které se zabývaly podobným tématem. První je již zmiňovaná diplomová práce B. Machové (Machová 2012), která mimo zde použité faktory (nadmořská výška, orientace svahu, vzdálenost od vodního toku, viditelnost) sledovala ještě lokální převýšení, sklon svahu a klasifikaci terénních útvarů. Zpracovávány byly lokality z oblasti Chřibů, Kyjovské pahorkatiny a Ždánického lesa. Zastoupena je doba bronzová, doba halštatská a raný středověk. Druhou prací je zpracování mohylníků v jižních Čechách v regionu okolo Hluboké nad Vltavou (Kuna 2016). Zde byla pro potřebu predikce sídelních lokalit sledována vzdálenost od vodního toku, sklon svahu, orientace svahu a klasifikace terénních útvarů. Mohylníky pocházejí z doby bronzové a doby halštatské.

10.1 Lokalizace

Největší počet lokalit se koncentruje v okrese Jičín, což je silně ovlivněno stavem bádání. V jiných okresech východních Čech nebyl zpracován celkový soupis mohylových pohřebišť jako právě na Jičínsku (Ulrychová 2007).

10.2 Datace

Množství lokalit bez určené datace je dáno stářím výzkumů, pro které nebyla zpracována podrobná dokumentace a v některých případech došlo i ke ztracení nálezů. V současné době nepatří mohyly mezi často zkoumané lokality. Také výrazný počet raně středověkých lokalit je dán stavem bádání. Právě na ně byl totiž zaměřen soupis R. Turka (Turek 1956). Sice se v něm našly i lokality s pravěkou komponentou, většina byla čistě raně středověká. Ani u zkoumaných lokalit si nemůžeme být zcela jistí datací. Mnoho mohylníků nebylo zkoumáno v úplnosti, takže další neprozkoumané mohyly mohou obsahovat i jinou komponentu, než byla zatím doložena. Můžeme ale pozorovat větší množství pravěkých mohylníků s raně středověkou komponentou než bez ní. Z toho vyplývá, že dodatečné pohřbívání do starších mohyl v období raného středověku bylo běžně používaným způsobem ukládání zemřelých.

10.3 Nadmořská výška

Nejčastější minimální nadmořská výška se pohybuje mezi 250 a 299 m. n. m., což odpovídá vyšším polohám vzhledem v průměrné nadmořské výšce v obsažených okresech. Nezanedbatelné množství mohylníků bylo nasypáno ve vyšších polohách, byla tedy snaha vytvářet pohřební areály na výraznějších polohách až do 399 m. n. m. Pouze minimum lokalit leží v nadmořské výšce nad 400 m. n. m. Podobné závěry vychází i v případě maximální nadmořské výšky. Do vyšší nadmořské výšky zasahují spíše lokality z raného středověku. Tuto preferenci raně středověké populace sledujeme i na dalším faktoru. Pokud je nějaká pravěká lokalita ve vyšší nadmořské výšce, obsahuje až na jednu výjimku i raně středověkou komponentu. Muselo by se ale jednat o větší množství posuzovaných pohřebišť, aby výše zmíněné prohlášení mohlo být opodstatněné. Výsledkem je, že byla snaha pohřebišťe umisťovat na vyvýšených místech vzhledem k okolní krajině. Často jsou mohylníky těsně pod vrcholem kopce, v některých případech přímo na vyvýšenině nebo plošině. Podobné výsledky má i soubor B. Machové, kde se raně středověké lokality vyskytují v rozmezí 220–384 m. n. m. se střední hodnotou 330 m. n. m. Pravěké lokality vykazují menší rozpětí výšek (280–358 m. n. m.), ale medián je podobný (334 m. n. m.) (Machová 2012, 117). Na základě grafů se nepodařilo vysledovat žádnou preferenci některého ze zastoupených období pro určitou nadmořskou výšku. Patrné rozdíly jsou způsobeny nerovnovážným početním zastoupením lokalit z jednotlivých období.

Více než 75 % lokalit má rozdíl nadmořských výšek v rozmezí 0–4 metrů. I když se mohylníky nacházejí ve svazích, nejsou tak prudké, aby vznikl větší odstup. Pouze dvě lokality – Stračovská Lhota (okr. Hradec Králové) a Votuz (okr. Jičín) mají rozdíl mezi minimální a maximální nadmořskou výškou vyšší než 10 metrů, a to z důvodu velké plochy, kterou oba mohylníky zabírají.

10.4 Orientace svahu

V jistém množství byly zastoupeny všechny světové strany, nejvyužívanější ale byl západ, jihozápad a jihovýchod. Nejméně zastoupený byl východní svah. Nepodařilo se vysledovat žádnou závislost v některém z daných období na konkrétní světovou stranu. Raně středověké lokality jsou zastoupeny na všech světových stranách kromě východu. Pravěké na některých svazích chybí, ale je to také ovlivněno jejich menším množstvím.

Zajímavé je srovnání se souborem z Moravy, kde vycházejí hodnoty prakticky zcela opačné. Převažuje orientace k severu, severozápadu a severovýchodu, hojně je zastoupen také východ a výrazně méně jih, jihozápad a jihovýchod. B. Machová provádí ještě srovnání s plochými pohřebišti, které jsou orientovány jinak, více se blíží preferenci světových stran východočeských mohylníků (Machová 2012, 130). Z analýzy M. Kuny vyplývá, že jeho soubor se více podobá souboru zkoumanému v předkládané práci. Lokality na jihu Čech nejvíce preferují svahy orientované k jihozápadu, jihu a jihovýchodu, výrazně je také zastoupena západní orientace (Kuna 2016, 90).

10.5 Vzdálenost od vodního toku

Vzdálenost mohylníku od vodního toku je velmi různorodá. Je patrné, že raně středověké lokality volí spíše větší odlehlost než lokality pravěké. B. Machová ve své práci pro vyjádření vzdálenosti vodního toku používá časovou a Euklidovskou vzdálenost pomocí výpočtů v programu ArcGIS. Přesné porovnání není proto možné, ale jejím závěrem také byla velká variabilita, která může být způsobena rozdílným přírodním prostředím (Machová 2012, 145). Srovnání je dostupné se souborem z jižních Čech, kde bylo rozpětí naměřených vzdáleností 0–500 metrů. Největší množství lokalit se nacházelo ve vzdálenosti mezi 100 a 400 metry. Více než 400 metrů bylo ojedinělé, 12 z 96 lokalit leželo v blízkosti do 100 metrů od vodního toku (Kuna 2016, 89). Faktor vzdálenosti může být dále použit v kombinaci s viditelností pro predikci sídlištních lokalit.

10.6 Viditelnost

Na mapách se zobrazením viditelnosti sledujeme rozšíření pole v jednom či více směrech v závislosti na geomorfologickém umístění lokality. V případě, že se nachází na vrcholu vyvýšeniny nebo na plošině, je rozhled možný na všechny strany, ale pokud leží pod vrcholem (častější výskyt), je pole viditelnosti zúžené. V celkovém zhodnocení lze uvést podobný závěr k jakému došla B. Machová, a totiž že z každého mohylníku je vidět na vodní tok (Machová 2012, 154). Tento fakt je podstatný pro již několikrát zmiňovanou predikci sídelních lokalit.

11 Závěr

Cílem práce bylo vytvořit co možná nejobsáhlejší soupis mohylových lokalit ve východních Čechách a odpovědět na kladené otázky. V katalogu bylo sepsáno celkem 55 lokalit. Bohužel ne všechny bylo možné přesně lokalizovat z důvodu nedostatečných informací ze starých výzkumů. U 23 mohylníků také nebyla určena datace, protože nebyly zkoumány nebo se materiál získaný při výzkumu ztratil.

Shromáždila jsem údaje o geomorfologických vlastnostech mohylníků u 46 lokalit, které byly vyhodnocovány statistickými metodami. Podle nadmořské výšky můžeme konstatovat, že pohřební areály byly umístovány ve vyšších polohách, které byly výrazné v okolním terénu. Rozdíl nadmořských výšek byl ve většině případů velice malý, což se odvíjí od velikosti mohylníků. Ukázala se jistá preference při výběru orientace svahu, kdy převažovala západní, jihozápadní a jihovýchodní strana. Ostatní byly zastoupeny v nižším množství. Vzdálenost od vodního toku jako samostatný faktor byla velice variabilní. Užitečnější by se informace o minimální vzdálenosti k vodnímu toku mohla stát v kombinaci s viditelností, kde by bylo možné teoreticky předpovídat sídelní lokalitu, která s daným pohřebišťem souvisela.

Nikde se nepodařilo prokázat preferenci při umístění mohylníku v krajině pro některé ze zastoupených období. Pravěké a raně středověké lokality vykazovaly podobné znaky. Rozdíly mohou být způsobeny různým početním zastoupením, kdy pravěkých lokalit se podařilo nashromáždit méně než raně středověkých. Stejně tak se u žádného faktoru neprojevil rozdíl mezi pravěkými lokalitami s raně středověkou komponentou a bez ní. Můžeme pouze zhodnotit, že vzhledem k počtu pravěkých lokalit s raně středověkými pohřby bylo dodatečné pohřbívání do starších mohyl vcelku běžné. Území východních Čech bylo v pravěku často okrajovou oblastí výskytu mohylových náspů, ale v raném středověku sem prokazatelně zasahovala jedna ze střeoevropských mohylových oblastí. Také proto známe více lokalit právě z tohoto období než z doby bronzové a doby železné.

Nelze říci, že v katalogu byly obsaženy všechny mohylové lokality na vytyčeném území. Další budou jistě přibývat na základě nových objevů i díky podrobnému zkoumání starší literatury. Na základě počtu známých lokalit na Jičínsku, kde byl proveden pečlivý soupis, můžeme očekávat podobné množství mohylníků i v dalších okresech. Cenné informace by také přinesly nové terénní výzkumy, které

by mohly potvrdit nebo opravit, v některých případech celkově doplnit údaje o dataci a kulturách zastoupených na lokalitách.

Téma nebylo rozhodně vyčerpáno ani z pohledu analýzy známých informací. Velký potenciál má především predikce sídelních lokalit za pomoci výpočtu viditelnosti v kombinaci s blízkými vodními toky. Další poznatky by také mohlo přinést využití geodatabáze a nástrojů v prostředí GIS (například určení sklonu svahu).

Literatura

- Beková, M. 2016: Výzkumy na lokalitách lužických popelnicových polí – pohřebiště ve Vojenicích a sídliště v Kostelci n. O. (Zprávy ČAS – Supplément 101.) 16.
- Bláha, R. – Horník, P. 2015: Výzkum pozůstatků slovanského mohylníku na Slezském Předměstí v Hradci Králové. (Zprávy ČAS – Supplément 97.) 40.
- Bláhová-Sklenářová, Z. 2016: Nálezy z Dobřenic v pražské fakultní sbírce a jejich identifikace. *Præhistorica* 33, 61–69.
- Bouzek, J. 2011: *Pravěk českých zemí v evropském kontextu*. Praha – Kroměříž.
- Břeňová, M. – Bureš, M. 2017: Návod pro tvorbu analýz viditelnosti s využitím nových výškových modelů. *Vojenský geografický obzor* 2/2017, 10–18.
- Čapek, L. – Menšík, P. 2013: Letecké laserové skenování a jeho využití ke studiu archeologických nemovitých památek v lesním komplexu Bezinský na katastru obce Rataje (okr. Tábor). In: M. Gojda – J. John a kol., *Archeologie a letecké laserové skenování krajiny*, Plzeň, 99–110.
- Černý, J. 1925: Mohyly u Jeřic. *Pod Zvičinou* 5, 84–86.
- Černý, J. V. 1877: O starožitnostech z Libáňska. *Památky archeologické* 10, 822–823.
- Černý, J. V. 1878: O starožitnostech z doby předhistorické na Libáňsku. *Památky archeologické* 11, 128–132.
- Čižmářová, J. – Stuchlík, S. 2014: Laténské pohřebiště v Boroticích (okr. Znojmo). In: J. Čižmářová – N. Venclová – G. Březinová (ed.), *Moravské křižovatky, Střední Podunají mezi pravěkem a historií*, Brno, 471–486.
- Čtverák, V. – Ulrychová, E. 2001: Komplex Češov (okr. Jičín) – fenomén v české archeologii? *Archeologie ve středních Čechách* 5/2, 365–404.
- Domečka, L. 1904: Předhistorické nálezy v severo-východních Čechách. *Památky archeologické* 21, 249–262.
- Domečka, L. 1925: Žárové hroby hradištní u Stéblové, Lhoty Stračovské, Sadové a Lodína. *Obzor praehistorický* 4, 42–43.

- Domečka, L. 1933: Mohyly u Lhoty Stračovské. Památky archeologické 39, 57.
- Drenko, Z. 1965: Tuř, o. Jičín. BZO 3, 37.
- Duška, J. 1898: Nálezy předhistorické v kraji královéhradeckém. Hradec Králové.
- Filip, J. 1948: Pravěké Československo. Úvod do studia dějin pravěku. Praha.
- Frölich, J. – Lutovský, M. – Jiřík, J. 2008: Raně středověké osídlení podél středního toku Vltavy. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 21, 219–246.
- Frolík, J. 1988: Archeologický materiál ze slovanských mohyl u Dvakačovic (okr. Chrudim). Zpravodaj KMVČ 16, 80-94.
- Halota, L. – Světlík, R. 2014: Lidarová data ve výzkumu minulé krajiny: několik poznámek k jejich výpovědní hodnotě. In: A. Hořínková – P. Kováčik – S. Stuchlík (ed.), Archeologický výzkum krajiny a aplikace ITC, Opava, 55–71.
- Hejhal, P. – Lutovský, M. 2012: In agris sive in silvis... Secondary medieval burials in ancient barrows in Bohemia. In: Salamon, M. - Wołoszyn, M. - Musin, A. – Špehar, P. (ed.), Rome, Constantinople and Newly-Converted Europe Archaeological and Historical Evidence, Kraków – Leipzig – Rzeszów – Warszawa, 517-524.
- Hejhal, P. 2005: Stav poznání raně středověkých mohyl v severovýchodních Čechách. In: M. Metlička (ed.), Archeologie doby hradištní v Čechách, Plzeň, 88–92.
- Hejhal, P. 2016: Záchranný archeologický výzkum v trase dálnice D11 v roce 2015 – raně středověké pohřebiště. (Zprávy ČAS – Supplément 101.) 27.
- Honza, J. 1892: Kosterné hroby praehistorické doby nejmladší. Památky archeologické 15, 625–628.
- Hraše, J. K. 1874: Pohanské pohřebiště blízko Nahořan, Veselice a Jesenic. Památky 9, 659.
- Hraše, J. K. 1880: Notizen. Mitteilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale in Wien 6, 39–41.
- Chlevišťan, J. – Křišťuf, P. 2015: Mohylové pohřebiště Žákava-Sváreč, jeho prostorová struktura a vývoj. Památky západních Čech 5, 48–55.

Chvojka, O. – Křišťuf, P. – Rytíř, L. 2009: Mohylová pohřebiště na okrese Písek. 1. díl. Cíle, současný stav poznání a metoda sběru dat. (Archeologické výzkumy v Jižních Čechách – Supplementum 6.) České Budějovice – Plzeň.

Ilg, ?. 1879: Notizen. Mitteilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale in Wien 5, 159.

Jansová, L. 1962: Konec jihočeských mohyl doby latéské. Památky archeologické 53, 306–330.

Jiráň, L. (ed.) 2008: Archeologie pravěkých Čech 5. Doba bronzová. Praha.

Koštuřík, P. – Kovárník, J. – Měřínský, Z. – Oliva, M. 1986: Pravěk Třebíčska. Brno – Třebíč.

Koutecký, D. 2007: Vlivy kultury bylanské na kulturu platěnickou ve východních Čechách. In: M. Salaš – K. Šabatová (ed.), Doba popelnicových polí a doba halštatská, Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.–6. 10. 2006, Brno, 131–143.

Kovářová, T. – Křišťuf, P. 2007: Mohylová pohřebiště v polesí Výtuň (okr. Domažlice). In: P. Křišťuf – L. Šmejda – P. Vařeka (ed.), Opomíjená archeologie 2005–2006, Plzeň, 141–147.

Kracík, P. 1997: Nadslavské mohyly. Muzejní noviny: Okresní muzeum a galerie Jičín 12, 12.

Křišťuf, P. – Praumová, R. – Švejcar, O. 2011: Prostorové uspořádání mohylových pohřebišť na Plzeňsku. Acta FF ZČU 4/11, 104–127.

Křišťuf, P. – Švejcar, O. 2015: Mohylové pohřebiště u Stradonic – dokumentace současného stavu s využitím dat leteckého laserového skenování. Archeologie ve středních Čechách 19, 685–693.

Kuna, M. – Danielisová, A. 2009: Geomorfometrie a analýza reliéfu v archeologii. Živá archeologie 10, 56–60.

Kuna, M. 1997: Grafický informační systém a výzkum pravěké sídelní struktury. In: J. Macháček (ed.), Počítačová podpora v archeologii, Brno, 173–194.

- Kuna, M. 2016: Burial mounds in the landscape. In: L. Šmejda (ed.), *Archeology of Burial Mounds*, Plzeň, 83–97.
- Kuna, M. 2008: Analýza polohy pravěkých mohylových pohřebišť pomocí geografických informačních systémů. In: J. Macháček (ed.), *Počítačová podpora v archeologii II*, Brno – Praha – Plzeň, 79–92.
- Kuna, M. et al. 2004: *Nedestruktivní archeologie. Teorie, metody a cíle*. Praha.
- Langhammer, J. – Vajskebr, V. 2007: Využití GIS pro analýzu zkrácení říční sítě na základě historických mapových podkladů. In: J. Langhammer (ed.), *Povodně a změny v krajině*, Praha, 153–168.
- Lutovský, M. – Tomková, K. 1994: K problematice nejmladších raně středověkých mohyl v Čechách – pohřebiště u Hlohoviček. In: *Mediaevalia archaeologica Bohemica* 1993. (Památky archeologické, Supplementum 2.) 86–106.
- Lutovský, M. 1989: Územní rozšíření slovanských mohyl ve střední Evropě. K problému mohylových oblastí. *Archeologické rozhledy* 41, 59–74.
- Lutovský, M. 1989a: Vršce, okr. Jičín. *Výzkumy v Čechách 1986–1987*, 216.
- Lutovský, M. 1996: *Hroby předků*. Praha.
- Lutovský, M. 2001: *Encyklopedie slovanské archeologie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha.
- Machová, B. 2012: *Mohylová pohřebiště z oblasti Chřibů, Kyjovské pahorkatiny a Ždánického lesa*. Magisterská diplomová práce. Brno: Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.
- Mangel, T. 2016: Soubor laténských militarií z Chotělic a otázka jeho interpretace. *Archeologie východních Čech* 11, 16–33.
- Menšík, P. – Křišťuf, P. – Chvojka, O. 2010: *Mohylová pohřebiště na okrese Tábor*. Plzeň.
- Neustupný, E. 2000: Predikce areálů archeologického zájmu. In: I. Pavlů (ed.), *In memoriam Jan Rulf*. (Památky archeologické, Supplementum 13.) 319–324.

- Peška, J. et al. 2014: Moderní výzkum eneolitického mohylníku v Dřevohostickém lese na východní Moravě, prvotní dosažené výsledky. In: M. Bém – J. Peška (ed.), Ročenka 2013. Archeologické centrum, Olomouc, 110–133.
- Píč, J. L. 1888: Mužský a jeho okolí v ohledu archeologickém. Památky archeologické a místopisné 14, 329–362.
- Píč, J. L. 1906: Mohyly poslední doby pohanské. Památky archeologické 22, 212–213.
- Píč, J. L. 1909: Starožitnosti země České III. Čechy za doby knížecí. Praha.
- Sigl, J. – Vokolek, V. 1979: Záchrané výzkumy a jiné akce v terénu provedené v roce 1978. Zpravodaj K MVČ 6, 3–10.
- Sklenář, K. – Sklenářová, Z. – Slabina, M. 2002: Encyklopedie pravěku v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha.
- Sklenář, K. 2011: Pravěké a raně středověké nálezy v Čechách do roku 1870. Praha.
- Smolík, J. 1878: Archeologický Sbor Musea král. Českého. Památky archeologické 11, 139–140.
- Šmejda, L. 2001: Kostel nebo mohyla? Příspěvek ke studiu pohřebních areálů. Archeologické rozhledy 53, 499–514.
- Šnajdr, L. 1891: Počátkové předhistorického místopisu země České a některé úvahy odtud vycházející. Pardubice.
- Turčan, V. 1984: Slovanské mohyly v Dvakačovicích. Archeologické rozhledy 36, 49–58.
- Turek, R. 1946: Prachovské skály na úsvitě dějin. Výzkum hradiště a pohřebiště z VI.–X. věku. Praha.
- Turek, R. 1956: Mohyly českých Charvátů. Slavia antiqua 5, 103–157.
- Ulrychová, E. 2006: Prachovské skály v archeologických nálezech. Jičín.
- Ulrychová, E. 2007: Soupis mohylových pohřebišť na Jičínsku. Archeologie ve středních Čechách 11, 491–517.

- Vencl, S. – Vokolek, V. 1974: Slezskoplatěnická hradiště v Konecchlumí, o. Jičín. *Archeologické rozhledy* 26, 339–347.
- Venclová, N. (ed.) 2008: *Archeologie pravěkých Čech 6. Doba Halštatská*. Praha.
- Vích, F. 1979: Ludvík Domečka. *Personální bibliografie*. Hradec Králové.
- Vokolek, V. – Sankot, P. 2001: Ein neuer Blick auf den frühlatènezeitlichen Fund in Jaroměř. *Archeologické rozhledy* 53, 236–255.
- Vokolek, V. 1964: Lužický mohylník v Jeřicích. *Archeologické rozhledy* 16, 20-27.
- Vokolek, V. 1993: *Počátky osídlení východních Čech*. Hradec Králové.
- Vokolek, V. 1999: *Východočeská halštatská pohřebiště*. Pardubice.
- Vokolek, V. 2008: Slezskoplatěnická kultura. In: N. Venclová (ed.), *Archeologie pravěkých Čech 6, Doba halštatská*, Praha, 84–97.
- Waldhauser, J. – Holodňák, P. – Salač, V. 1982: Češov, okr. Jičín. *Výzkumy v Čechách 1978–1979*, 21.
- Waldhauser, J. 1992: Sídliště z pozdní doby halštatské a hradištní v Češově. *Archeologické rozhledy* 44, 540–547.
- Waldhauser, J. 2001: *Encyklopedie Keltů v Čechách*. Praha.
- Zoubek, F. J. 1870: Schůze archeologického sboru Musea království Českého. *Památky archeologické* 8, 236–237.

Seznam vyobrazení v textu

Obr. 1: Rozložení lokalit na vymezeném území, vytvořeno pomocí www.arcgis.com

Obr. 2: Poloha lokality Bašnice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 3: Mohyly na lokalitě Bašnice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 4: Viditelnost z lokality Bašnice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 5: Poloha lokality Běstviny, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 6: Viditelnost z lokality Běstviny, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 7: Poloha lokality Bukvice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 8: Viditelnost z lokality Bukvice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 9: Poloha lokality Bystřice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 10: Viditelnost z lokality Bystřice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 11: Poloha lokality Dobřenice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 12: Viditelnost z lokality Dobřenice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 13: Poloha lokality Dvakačovice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 14: Mohyly na lokalitě Dvakačovice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 15: Viditelnost z lokality Dvakačovice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 16: Poloha lokality Holešovice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 17: Mohyly na lokalitě Holešovice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 18: Viditelnost z lokality Holešovice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 19: Poloha lokality Hradec Králové – Slezské Předměstí, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 20: Viditelnost z lokality Hradec Králové – Slezské Předměstí, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 21: Poloha lokality Hvozdnice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 22: Viditelnost z lokality Hvozdnice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 23: Poloha lokality Chotělice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 24: Mohyly na lokalitě Chotělice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 25: Viditelnost z lokality Chotělice, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 26: Poloha lokality Konecchlumí, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 27: Viditelnost z lokality Konecchlumí, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 28: Poloha lokality Kopidlno, mapové podklady cuzk.cz

Obr. 29: Viditelnost z lokality Kopidlno, mapové podklady cuzk.cz

- Obr. 30:** Poloha lokality Kovač, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 31:** Mohyly na lokalitě Kovač, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 32:** Viditelnost z lokality Kovač, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 33:** Obec Krčín a okolí, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 34:** Poloha lokality Lodín, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 35:** Mohyly na lokalitě Lodín, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 36:** Viditelnost z lokality Lodín, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 37:** Katastr obce Mlázovice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 38:** Polohy na lokalitě Nadslav, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 39:** Mohyly na lokalitě Nadslav I, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 40:** Viditelnost z lokality Nadslav I, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 41:** Mohyly na lokalitě Nadslav II, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 42:** Viditelnost z lokality Nadslav II, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 43:** Mohyly na lokalitě Nadslav III, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 44:** Viditelnost z lokality Nadslav III, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 45:** Viditelnost z lokality Nadslav IV, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 46:** Poloha lokality Nahořany, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 47:** Viditelnost z lokality Nahořany, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 48:** Poloha lokality Nečas, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 49:** Viditelnost z lokality Nečas, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 50:** Poloha lokality Petrovice I, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 51:** Mohyly na lokalitě Petrovice I, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 52:** Viditelnost z lokality Petrovice I, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 53:** Poloha lokality Petrovice II, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 54:** Mohyly na lokalitě Petrovice II, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 55:** Viditelnost z lokality Petrovice II, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 56:** Poloha lokality Plačice – Stěžery, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 57:** Viditelnost z lokality Plačice – Stěžery, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 58:** Polohy na lokalitě Prachovské skály, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 59:** Viditelnost z lokality Prachovské skály I, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 60:** Viditelnost z lokality Prachovské skály II, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 61:** Viditelnost z lokality Prachovské skály III, mapové podklady cuzk.cz

- Obr. 62:** Viditelnost z lokality Prachovské skály IV, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 63:** Obec Přepychy a okolí, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 64:** Poloha lokality Sadová, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 66:** Viditelnost z lokality Sadová, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 66:** Poloha lokality Slatiny, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 67:** Mohyly na lokalitě Slatiny, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 68:** Viditelnost z lokality Slatiny, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 69:** Polohy na lokalitě Slavhostice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 70:** Mohyly na lokalitě Slavhostice I, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 71:** Viditelnost z lokality Slavhostice I, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 72:** Mohyly na lokalitě Slavhostice II, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 73:** Viditelnost z lokality Slavhostice II, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 74:** Poloha lokality Stračovská Lhota, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 75:** Mohyly na lokalitě Stračovská Lhota, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 76:** Viditelnost z lokality Stračovská Lhota, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 77:** Poloha na lokalitě Sukorady, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 78:** Mohyly na lokalitě Sukorady, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 79:** Viditelnost z lokality Sukorady, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 80:** Poloha lokality Velešice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 81:** Mohyly na lokalitě Velešice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 82:** Viditelnost z lokality Velešice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 83:** Poloha lokality Vojenice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 84:** Viditelnost z lokality Vojenice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 85:** Poloha lokality Volanice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 86:** Viditelnost z lokality Volanice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 87:** Poloha lokality Volovka, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 88:** Viditelnost z lokality Volovka, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 89:** Poloha lokality Votuz, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 90:** Viditelnost z lokality Votuz, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 91:** Polohy na lokalitě Vršce, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 92:** Viditelné mohyly na lokalitě Vršce, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 93:** Viditelnost z lokality Vršce I, mapové podklady cuzk.cz

- Obr. 94:** Viditelnost z lokality Vršce II, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 95:** Viditelnost z lokality Vršce III, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 96:** Viditelnost z lokality Vršce IV, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 97:** Polohy na lokalitě Vysoké Veselí, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 98:** Viditelnost z lokality Vysoké Veselí I, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 99:** Viditelnost z lokality Vysoké Veselí II, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 100:** Poloha lokality Vysoký Újezd, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 101:** Viditelnost z lokality Vysoký Újezd, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 102:** Poloha lokality Židovice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 103:** Mohyly na lokalitě Židovice, mapové podklady cuzk.cz
- Obr. 104:** Viditelnost z lokality Židovice, mapové podklady cuzk.cz

Seznam grafů

Graf 1: Podíl lokalit v jednotlivých okresech

Graf 2: Počet lokalit podle datace

Graf 3: Podíl lokalit podle minimální nadmořské výšky a datace

Graf 4: Podíl lokalit podle maximální nadmořské výšky a datace

Graf 5: Podíl lokalit podle rozdílu nadmořských výšek

Graf 6: Podíl lokalit podle orientace svahu a datace

Graf 7: Podíl lokalit podle vzdálenosti od vodního toku a datace